

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ — ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ἑξατομίων τῆς Δ' τάξεως τῶν ἐπιπέδων
ἀνεπίσημων σχολῶν τῆς Μ. Ἑλληνικῆς

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 2000

Ἄριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 59411/3-19-34	
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου Δρ.	13.80
Ἄξια βιβλιοσήμου	5.50
Πρόσθ. φόρος ἀναγκ. Δαν. »	1.70
Συνολικὴ τιμὴ Δρ.	21.—

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ — ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1934

1934 90Y

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ — ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΥΡΙΗ ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

Μεμνησ - Μεμνησ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν γυμνασίων
καὶ τῆς τῶν ἀντιστοίχων σχολῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 2.000

ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

22 Αριθ. ἐγκρ. ἀποφάσεως { 42133
4-8-33

ΚΡΙΤΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ
ΑΘΗΝΑΙ — ΣΤΑΔΙΟΥ 52
1934

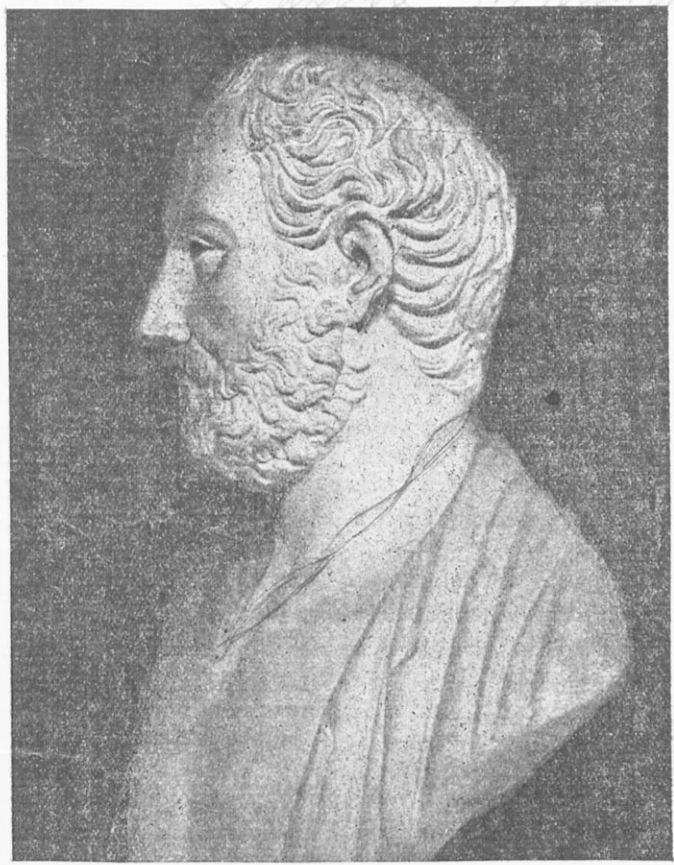
Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν συγγρα-
φέων ἢ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν.

Παρασσιαδὴς

Σ

ΤΥΠΟΙΣ "ΕΡΜΟΥ., ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ 28 · ΤΗΛ. 23·231 · ΑΘΗΝΑΙ

Ευκλείδης

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Α΄ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

1. Θουκυδίδου βίος.

Ὁ Θουκυδίδης ἐγεννήθη ἐν τῷ δήμῳ Ἀλιμοῦντι (παρὰ τὸν σημερινὸν Ἀλιμον, πέραν τοῦ Π. Φαλήρου) τῆς Ἀττικῆς περὶ τὸ 470 π.Χ. Ὁ πατὴρ του Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ἄλλου Ὀλορου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, ἡ δὲ μήτηρ του Ἠγησιπύλη ἀπόγονος τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου καὶ συγγενῆς τῶν Πεισιστρατιδῶν. Εἰς τὴν καταγωγὴν του δ' αὐτὴν ὄφειλε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, θρακικῶ χωρίῳ, μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς καταγόμενος ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας ἔτυχεν ἐπιμελοῦς καὶ τελείας ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἔσχε διδασκάλους τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ῥήτορα Ἀντιφῶντα, οἵτινες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ σύγχρονοι σοφισταὶ Πρωταγόρας, Προδίκος, Γοργίας καὶ ἄλλοι, συρρέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τότε τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τὴν παιδείου τῆς ὅλης Ἑλλάδος, μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν συμβάντα ἐν Ἀθήναις λοιμὸν τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς, προσβληθεὶς καὶ ὁ Θουκυδίδης ὑπὸ τῆς νόσου διεσώθη, τῷ δὲ 424 γενόμενος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης. Ἐκεῖ εὐρισκόμενος διετάχθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Βρασίδου Ἀμφίπολιν, ἀλλ', ἐπειδὴ ἐβράδυνε, δὲν κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Ἔνεκα τούτου κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ εἰς θάνατον καί, ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα διέμενε κυρίως εἰς τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ κτήματά του.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν γεγονότων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταβαίνων πολλάκις εἰς τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους διεδραματίσθησαν ταῦτα καὶ συλλέγων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας του.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν 30 τυράννων τῷ 403 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου, ἀλλὰ ταχέως κατέλιπεν αὐτήν, ἴσως διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε γενικὴν κατάπτωσιν. Τῷ 396 εὐρισκόμενος ἐν Σκαπιτῇ ὕλῃ ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τὸ μνημῆμά του παρὰ τὰ Κιμώνεια μνημίματα μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμούσιος».

2. Θουκυδίδου ἔργον.

Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀλλὰ δὲν τὸν συνεπλήρωσε λόγῳ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του. Ἡ ἱστορία του λήγει τῷ 411 π.Χ., τὴν συνεχίζει δὲ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ *Ἑλληνικά* του.

Ἡ ὅλη συγγραφὴ διηρέθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰς 8 βιβλία. Ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει καὶ ὡς προοίμιον, συγκρίνων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προηγουμένους προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Τρωικοῦ καὶ Περσικοῦ (κεφ. 1-23)· εἰς δὲ τὸ ὑπόλοιον μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου διεξέρχεται τὰ φανερὰ καὶ ἀφανῆ αἷτια τοῦ πολέμου.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου βιβλίου ἄρχεται ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων περιλαμβάνουσα μέχρι τοῦ 20οῦ κεφαλαίου τοῦ Ε' βιβλίου τὸ πρῶτον δεκαετὲς τμήμα, τὸν Ἀρχιδάμειον πόλεμον (431-421). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ε' βιβλίου περιλαμβάνει τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ὑποπτον Νικίειον εἰρήνην μέχρι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας. Τὸ Σ' καὶ Ζ' τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων (415-412). Τὸ δὲ Η' περιλαμβάνει μέρος μόνον τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 411 π. Χ.

Ἐν τῇ συγγραφῇ του διακρίνονται ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ καθαρῶς *ἱστορικά* μέρη, ἐν τῇ διηγῆσει τῶν ὁποίων προβαίνει κατ' αὐστηρὰν χρονολογικὴν διαίρεσιν εἰς θέρη, περιλαμβάνοντα τὰς

στρατείας καὶ τὰς μάχας, καὶ εἰς χειμῶνας, καθ' οὓς γίνονται αἱ παρασκευαὶ καὶ διαπραγματεύσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ **δημηγο-
ρίαι**. Αὗται εἶναι ἀγορευσεῖς πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις· ἐξ αὐτῶν δὲ μετεδόθησαν μόνον αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς διασάφησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορουμένων γεγονότων. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δημηγορίαι δὲν εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀγορευσάντων ἰδίαις λέξεσιν, ἀλλὰ διεπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν λεχθέντα.

3. Θουκυδίδου λεκτικόν.

Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν του εἰς ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἢ ὅποια εἶχε διαμορφωθῆ ἔκ τῆς ἰωνικῆς ὑπὸ τῶν ποιητῶν Ἀισχύλου καὶ Σοφοκλέους διὰ τὴν ποίησιν, ὄχι δὲ καὶ διὰ τὸν ἤδη δημιουργούμενον πεζὸν λόγον. Πρῶτος δὲ αὐτὸς μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως διέπλασε τὴν ἀφθονον γλωσσικὴν ὕλην τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. Ἐθεν μεταχειρίζεται ὄχι μόνον πλείστας ποιητικὰς λέξεις, ὡς αἱ κλέος, ἀχθηδών, θάμβος, ἀκραιφνῆς κλπ., ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ τοιαύτας, ὡς αἱ ἀποδημητής, κινδυνευτής, αὐτοβοεῖ, ξένισις, ἐπιβόημα κλπ., ἄλλων δὲ αὐτὸς κυρίως ποιεῖται χρῆσιν, ὡς αἱ ξέν, ἑτοῖμος, ὁμοῖος, αἰεῖ, τροπαῖον, ἀντὶ τῶν σύν, ἑτοιμος, ὅμοιος, αἰεῖ, τρόπαιον. Παρὰ ταῦτα ἢ ὑπ' αὐτοῦ πολλαπλῆ χρῆσις καὶ παραγωγή νέων ὀρημάτων ἐξ ὀνομάτων, ἢ συχνῆ χρῆσις τῆς γενικῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δήλωσιν αἰτίας, ἢ χρῆσις τῶν οὐδετέρων τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὡς τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ σῶφρον καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν ὁ φόβος, τὸ θάρσος, ἡ σωφροσύνη, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀκατεργάστου ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς διαλέκτου, τὴν ὅποιαν χρησιμοποιεῖ. Ἐντεῦθεν ὁ λόγος του εἶναι ἐν πολλοῖς τραχὺς, ἀνώμαλος καὶ δυσνόητος. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσε καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Θουκυδίδου, ἢ ὅποια ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ἱσταμένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαλαρωτέρας συντάξεως τῶν Ἰώνων καὶ τῆς ἐντέχνου συντάξεως τῶν νεωτέρων ἀττικῶν συγγραφέων Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΗ 1. Τι είναι η...

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 1. Η...

ΕΡΩΤΗΣΗ 2. Τι είναι η...

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 2. Η...

Β' ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

I

ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς. 424-404

(B, 1-6)

1. Ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἐκατέροις ξυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα καὶ δέκα μὲν ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαί, αἱ ἐγένοντο μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἰερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαία μάχην μηνὶ ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγοι πλείους τριακοσίων — ἠγοῦντο δὲ αὐτῶν βιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου — ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὄπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας οὖσαν Ἀθηναίων

ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέφξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἔνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσι ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίους προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἐβούλοντο τὴν Πλάταιαν αἰεὶ σφίσι διάφορον οὔσαν ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν, ἢ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπαγαγομένοις οὐκ ἐπέιδοντο ὥστε εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, γνώμην δ' ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρῆσασθαι ἐπιτηδείοις καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν—καὶ ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα,—νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ἦσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἐξαπιναιῶς κατελιημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομίσαντες πολλῶ πλείους ἐσεληλυθέναι—οὐ γὰρ ἐώρων ἐν τῇ νυκτὶ—πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πρᾶσσοντες δὲ πῶς ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατήσῃν τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ᾧσιν ἰόντες, ἀμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵνα ἀντὶ τεί-

χους ἦ, καὶ τὰλλα ἐξήρτυον, ἢ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἐτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι προσφέροιντο καὶ σφίσι ἐκ τοῦ ἴσου γίνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἦσους ὥσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. προσέβαλόν τε εὐθύς καὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατὰ τάχος.

4. Οἱ δ', ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσι αὐτοῖς καὶ τὰς προσβολάς, ἢ προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δις μὲν ἢ τρις ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῶ θορόβῳ αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφρευγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῶ τῶν διόδων, ἢ χρῆσθῆναι—καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γινόμενα ἦν,—ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἢ ἐσῆλθον καὶ αἶπερ ἦσαν μόναι ἀνεφγμένοι, ἔκλησε στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔξοδον ἔτι εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μὲν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτούς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους γυναικὸς δούσης πέλεκυν λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοὶ—αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο,—ἄλλοι δὲ ἄλλη τῆς πόλεως σποράδες ἀπόλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον ἐσπίπτουσιν ἐς οἶκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἰ

θύραι ἀνεφωγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικρυς δίοδον εἰς τὸ ἔξω. ὀρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐβουλεύοντο, εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἶκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὕτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὄπλα χρήσασθαι ὅτι ἀνβούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν.

5. Οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν. ὁ γὰρ Ἄσωπὸς ποταμὸς ἐρρῦη μέγας καὶ οὐ ῥαδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων. ὡς δ' ἦσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν—ἦσαν γὰρ καὶ ἀνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευῆ, οἷα ἀπροσδοκίτου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου—ἐβούλοντο γὰρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἦν ἄρα τύχασί τινες ἔξωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διεννοοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλεωμένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὀσίως δράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειράσαντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω ἔλε-

γον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας.

6. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς. Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας εὐθύς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἦν τι ξυμβαίνωσι, καὶ ἐπομόσαι οὗ φασιν. ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὄγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Θηβαίοις, τὰ τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἧ ἑδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθύς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρημα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσῶσι περὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν. ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῆει, ὁ δὲ δεύτερος ἄρτι νικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος ἤρρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν σιτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχραιοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

Περίληψις

τῶν μεταξὺ ἱστορουμένων γεγονότων.

Μετὰ τὰ συμβάντα ἐν Πλαταιαῖς καὶ τὴν φανερὰν πλέον λύσιν τῶν συνθηκῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρεσκευάσθησαν καὶ ἐβολιδοσκόπησαν ἑκάτεροι τὰς διαθέσεις τῶν συμμάχων των, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλουν τὸ θέρος τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου (431) εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πόλιν ἐγκαταλιπόντες τὴν ὑπαιθρον, δὲν ἀντεπεξῆλθον τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους. Ἔνεκα τούτου οἱ Πελοποννήσιοι, ἀφοῦ ἐληλάτησαν δῆμους τινὰς τῆς Ἀττικῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (430) οἱ Πελοποννήσιοι εἰσβάλλουν διὰ δευτέραν φοράν, ἀλλ' ἀναγκάζονται νὰ ἀποχωρήσουν ταχέως λόγῳ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ.

Ἐκ τοῦ φόβου δὲ τούτου τῆς νόσου τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου (429) δὲν εἰσβάλλουν πλέον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ' ἔρχονται κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων Πλαταιέων.

Πλαταιῶν πολιορκία.

(B, 71-78).

71. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλάταιαν· ἠγείτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηρῶσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιαύδε· « Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Πausanias γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ

Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ ἱερὰ Διὶ ἐλευθερίῳ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάναντία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρῃ ἦκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε ὄρκιους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρώους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, εἴαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους καθάπερ Πausanias ἐδικαίωσε».

72. Τοσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε· «Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοῖα τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Pausanias ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Ἀθηναίοις, παρασκευὴ δὲ τοσῆδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. ἦς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὄρκοις· εἰ δὲ μή, ἄπερ καὶ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων, δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει!» ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν

πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἶη ποιεῖν, ἃ προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθηναίων. — παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἶεν. — δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῆ πάσῃ πόλει μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορχοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὐθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· «Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῶ τὰ ὑμετέρα καὶ ἄλλο, εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε, ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ἦ· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν, ἃ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε ἕξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανὴ ἔσεσθαι».

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὐθις ἐς τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἃ προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινῶσαι πρῶτον καί, ἣν πείθωσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον καὶ τὴν γῆν μὴ δηοῦν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε· «Οὐτ' ἐν τῷ πρῶτον χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὄρκων, οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν».

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλα-

ταιῆς ἐβουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὀρῶντας καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὅτι ἂν ξυμβαίη· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἔστιν, ἃ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη λέγων ὧδε· «Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιίδα ἔχετε καὶ ἡρώες, ξυνίστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ἧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μήδων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἑλλησιν, οὔτε νῦν, ἣν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκαλεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολλάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως».

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν. καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδροισιν, ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξίεναι, ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην τὴν αἴρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τεμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος παρῳκοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορημδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουσαν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἐβδομήκοντα καὶ νύκτας ξυλλεῖσθαι, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν φέρουσιν τοὺς δὲ ὕπνον τε καὶ σίτιον αἰρεῖσθαι. Λακεδαιμονίᾳ οἱ ξυναγοὶ καὶ ἐκάστης πόλεως οἱ ξυνεφειστώτες ἀκολουθοῦσιν ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὀρῶντες

τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει, ἧ προσεχοῦτο, ἐσφοκόμενον ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσιμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψηλὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· καὶ προκαλύμματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους, ἧ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρουσιν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθανόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνεύλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταύτῃ ἀποκλήρομενοι τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφεῖλκον αὐθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔσω, ὥστε ἐπιβάλλοντας ἦσσαν ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσει ἐξηῦρον τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐλαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν ἐσφοκόμενον, ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὐθις πρὸς αὐτὸ χοῦν, καὶ προχωροῦντας ἔσω διπλόπρον τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χάσει καὶ μηχανὰς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μὲν, ἧ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε οἱ τοὺς

Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ἅς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσεισι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραίων δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνεκλύσαντες ἐγκαρσίας, ὅποτε προσπεσεῖσθαί πη μέλλοι ἢ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεισι καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἢ δὲ ῥύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὥς αἱ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχιμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξει τὴν πόλιν οὔσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθεῖη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους παρέβαλλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένεσαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως, ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσσῃ ἤψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅσην οὐδεὶς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν· ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταυτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιᾶς τᾶλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἠλπίζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ

καὶ τότε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλεον ἀφέντες περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον* τάφος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους — τὸ δὲ ἡμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσον — ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει οὔτε δούλος οὔτ' ἐλευθέρως. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ. 20—24)

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς — ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν — ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμίαν ἐλπίδα ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ

ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη τῶν πολεμίων, ἣν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πείραν αὐτοῖς Θεαινέτου τοῦ τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπομπίδου τοῦ Δαιμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθέλονται τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποίησαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἧ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαλημιμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν· ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσασθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τεύχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομίῃσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἐξῶθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκαταδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο οἱ ἑκαταδεκα πόδες τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενημημένα ὠκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνοχή ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε ἀροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν

τείχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκευάστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμ' ἀσέληνον ἐξῆσαν· ἠγοῦντο δὲ οἴπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμειξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προῖδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὄπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἀλληλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὀπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις εἰδότες ὅτι ἐρημοὶ εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἠγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι ἕξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὅποτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε. καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὄριμησεν· οὐ γὰρ ἤδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιῦν ἣ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἦμισα πρὸς αὐτοὺς

τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξωθεν τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν, φρυκτοὶ τε ἦροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἦ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἐκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους τῶν πύργων ἐνσιάντες αὐτοὶ ἐφύλασσαν μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀλώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἴστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπέφεροντο λαμπάδας ἔχοντες, οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκεῖνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ εἰόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς

τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες ἦσσαν διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύσταλλός τε γὰρ ἐλεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατώδης μᾶλλον, καὶ ἡ νύξ τοιοῦτω ἀνέμῳ ὑπονηφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἠρώφον, νομίζοντες ἥμιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοῦς ὑποτολῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν εἴς ἢ ἐπιὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὄρων διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετραπόντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἰς δ' ἐπὶ τῇ εἴσω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη, οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμπαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

Πλαταιέων παράδοσις.

(Γ, 52)

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σίτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῶδε τρόπῳ. προσέβαλλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βία μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν—εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίνοντι ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ἑγγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσι, ἐκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἶη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων,—προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται, παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμόνοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τσαῦτα μὲν ὁ κῆρυξ εἶπεν· οἱ δὲ—ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ—παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορία μὲν οὐδεμία προυτέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμόνιος καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Αἰειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

*Περίληψις
τῆς ἀπολογίας τῶν Πλαταιέων.*

(Γ, 53-59)

Οἱ Πλαταιεῖς μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως ὑποβάλλονται εἰς δίκην ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Λαβόντες δὲ τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσουν διὰ μακρῶν λέγουσιν ὅτι, μολονότι ὁ τρόπος τῆς δίκης ἐμπνέει φόβους ὡς πρὸς τὴν ἀμεροληψίαν, θὰ προσπαθήσουν νὰ ἀπολογηθοῦν.

Ὑπομιμνήσκουν λοιπὸν ἐν ἀρχῇ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν προτέραν φιλίαν καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίας καὶ ἐπιρρίπτουν τὴν εὐθύνην τῆς μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίας των εἰς αὐτούς.

Ἐπειτα ἐξελέγχουν τὴν ἀδικίαν τῶν Θηβαίων καὶ κάμνουν σύγκρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν ἑκατέρων. Τονίζουσιν τὴν κακὴν ἀπήχησιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχη ἢ τυχὸν σκληρὰ τιμωρία των καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Τέλος δὲ ἔξαιτοῦνται παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δικαίαν κρίσιν μνημονεύοντες τὰς ὑπηρεσίας των κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ ἐπικαλούμενοι τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὑποχρεώσεις των.

*Περίληψις
τῆς δημηγορίας τῶν Θηβαίων.*

(Γ, 60-67)

Οἱ Θηβαῖοι φοβηθέντες μήπως οἱ λόγοι τῶν Πλαταιέων ἐπιδράσουν ἐνοσιῶς λαμβάνουσιν καὶ αὐτοὶ τὸν λόγον καὶ ἀντικρούουσιν τὰς ἐναντίον των κατηγορίας. Δικαιολογοῦν τὸν μηδισμὸν των, ἀποδίδοντες αὐτὸν εἰς τὴν βίαν ὀλίγων ἐν Θήβαις τότε ἰσχυρότων. Κατηγοροῦν τοὺς Πλαταιεῖς ὡς συμμαχήσαντας μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ἵνα συναδικῶσι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, εἰς τὴν συμμαχίαν των δὲ ἀκριβῶς ταύτην καὶ ὄχι εἰς ἰδίαν πρωτοβουλίαν ἀποδίδουν καὶ τὴν κάπως πατριωτικὴν στάσιν των κατὰ τὰ Μηδικά.

Δικαιολογοῦν τὴν εἰσβολὴν των εἰς τὰς Πλαταιὰς ὡς γενομένην κατὰ πρόσκλησιν τῶν ἐκεῖ ἰσχυρῶν, ὅπως ἐπαναφέρωσι τοὺς

Πλαταιεῖς εἰς τὴν Βοιωτικὴν συμμαχίαν καὶ κατηγοροῦν αὐτοὺς ὡς προδοτικῶς ἐνεργήσαντας κατὰ τὴν εἰσβολὴν των.

Τέλος δὲ ἐπικαλοῦνται τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν των.

Πλαταιέων καταδίκη

(Γ, 68)

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσις ὀρθῶς ἔξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τὸν τε ἄλλον χρόνον ἤξιουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Πausανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ ὅτε ὕστερον ἂ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προεῖχοντο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμόνιος καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὅποτε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρετον ἐποίησαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ ξυνεπολιορκοῦντο γυναῖκας δὲ ἡνδραλόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιῆσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ᾠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν πανταχῇ κύκλῳ οἰκίματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ ὄροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατα-

σκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεῶν ἑκατόμπε-
 δον λίθινον ἄκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώ-
 σαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη καὶ ἐνέμοντο Θη-
 βαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θη-
 βαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι
 τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ
 Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ, ἐπειδὴ Ἀθηναίων
 ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

II
ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία.

(Γ, 1-18)

1. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν — ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς — καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήρουν τὴν γῆν. καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίνοντο τῶν Ἀθηναίων ἰππέων, ὅλη παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὀπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὐ εἶχον τὰ σιτία ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εὐθύς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου — ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, — ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διεννοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἄ μεταλεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδία ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία καὶ τὴν παρασκευὴν ἔπασσαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν συγγενῶν ὄντων

ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται καί, εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι — ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος—μέγα μὲν ἔργον ἠγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμπαντες πρέσβεις οὐκ ἔλειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἑξαπιναιῶς τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν· Κλειπλίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ἣ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειδομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ᾗχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριῆρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἔξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποίησαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς ἐς Εὐβοίαν καὶ περὶ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχόν, πλῶ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐλίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον τὰ τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπε-

σταλμένα, οὐκ ἔσακούοντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἔκπλου μὲν τινα ἐποίησαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναντο, ὁμολογία τινὶ ἐπεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ᾧσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνοκωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβάλλοντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἱ ὥρμουν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπῶρος διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον, ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πρᾶξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἴμβριοι καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς συμμαχῶν. καὶ ἔξοδον μὲν τινα πανδημεὶ ἐποίησαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ἣ ἔλασσαν ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηλύσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἠσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένετο τι, κινδυνεύειν· καὶ γὰρ αὐ-

τοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἐρμαιώνδας Θηβαῖος, οἱ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐλίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρήνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θᾶσσον παρήσαν ὄρωντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι καὶ τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἐφόρους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιούντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθηκότες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορὰ ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλευσῶνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν ἦν δὲ Ὀλυμπιάς, ἧ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεῦτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιᾶδε.

Περίληψις

τῆς δημηγορίας τῶν Λεσβίων πρέσβεων ἐν Ὀλυμπίᾳ.

(Γ, 9-14)

Ἡ κρατοῦσα, λέγουν οἱ Λέσβιοι, δυσμενὴς γνώμη περὶ τῶν

ἀφισταμένων συμμάχων δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς· διότι ἡ συμμαχική ἡμῶν σχέσις πρὸς τὰς Ἀθήνας ἔχουσα βάσιν τὴν κοινὴν κατὰ τῶν Μήδων ἄμυναν ἔχασε πλέον τὴν ἰσχύν της, ἀφ' ἧς οἱ Ἀθηναῖοι ὑποτάσσουν κατὰ σειρὰν τὰς συμμαχικὰς πόλεις. Ὅτι δὲ ἡ αὐτονομία μας διετηρήθη μέχρι σήμερον, ὀφείλεται εἰς συμφεροντολογικὸν ὑπολογισμόν ἐκ μέρους των. Ἡ πρόθεσις των λοιπὸν αὕτη τῆς ὑποταγῆς τῶν συμμάχων κατέστησεν ἀναπόφευκτον τὴν ῥῆξιν καὶ ὑπελείπετο, ποῖος πρῶτος θὰ παραβῆ τὴν συμμαχίαν. Τοῦτο ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς ἀσθενέστεροι.

Ὅθεν εἶναι εὐκαιρία τώρα βοηθοῦντες ἡμᾶς νὰ καταβάλητε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἔχουν φθαρῆ ἄρκετὰ ἐκ τῆς νόσου, τῆς χρηματικῆς δαπάνης καὶ τῆς ἀποστασίας τῶν συμμάχων.

Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον σας ἐπιβάλλουν τὴν βοήθειαν αὐτήν.

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποίησαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰένα· ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὄλκους παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἰοί τε εἰσι μὴ κινουῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοῖ τε πλὴν ἰπέων καὶ πεντα-

κοσιομεδίμων και οί μέτοικοι, και παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο και ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου, ἣ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὀρώντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ και ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοὶς και οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν και ἡγγέλλοντο και αἰ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον και κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος και ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδα, ὅς ἐμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσί, ἐπειδὴ και ἐκείνους εἶδον.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν αὐτοῖ τε και οἱ ἐπίκουροι και προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει, ἣ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσης και Πύρρας και Ἐρέσου, και καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα και τείχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ και οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν και ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισσαίων και τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ και ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας και τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἶργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν και χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται και περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρούρια δ' ἔστιν

οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκαταφοδόμητο. καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴροετο, καὶ ὁ χειμῶν ἤροετο γίνεσθαι.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.

Μυτιληναίων παράδοσις.

(Γ, 25-33).

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει, καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά, ἣ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤσπον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὅτε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

26. Τοῦ δ' ἐπιγυνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἄρχοντα Ἀλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἤσπον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεύσασαι ἐπιβοηθήσωσιν. ἠγεῖτο δὲ τῆς εἰσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάνακτος

υἱός βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατὴρ δὲ ἀδελφὸς ὢν. ἐδήωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετριμμένα καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαιναν αὐτοῖς ὢν προσεδέχοντο καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῆτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἴ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦγον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῆτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε. Ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς ἐπεξίων τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὄπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῆτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἄλασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

28. Γινόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὔτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύουσιν, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλευῆσαι περὶ Μυτιληναίων, ὁποῖον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιάν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μῆτε δεῖσαι Μυτιληναίων μηδένα μηδὲ ἀνδραποδίσαι μῆτε ἀποκτεῖναι. ἢ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο·

οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὄμως καθίζουσι. Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τᾶλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο, ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τὴν αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὲ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμειξάντες δὲ ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐάλωκε, βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβάτιον τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐάλωκυῖα ἑπτὰ, ὅτ' ἐς τὸ Ἐμβάτιον κατέπλευσαν. πυνθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

+ 30. « Ἀλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνῃ πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἢ ἐκείνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι πόλεμον καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκῇ τυγχάνει μάλιστα οὔσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὥς κερρατηκότων διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἔστιν ὑπόλοιπος εὖνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πρᾶ-

γματα, καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ».

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι οἱ ξυμπλέοντες παρήνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν — ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφίχθαι—, καὶ τὴν πρόσσοδον ταύτην μεγίστην οὔσαν Ἀθηναίων ἴν' ὑφέλωσι καὶ ἅμα, ἣν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσοῦθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσημείξαι.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηίων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτόν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπεισθη τε καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὀρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὥς Ἀττικαῖς καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ ποτε Ἀθηναίων

τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμίνιας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον ὀρμῶν - αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι—καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ σήξων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενουῶντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμίνια ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35-50).

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαθρον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο καὶ εἰ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀπο-

πέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεόν. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ἣ αὐτῷ ἐδόκει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθύς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν— ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο — ἀπάξιν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτείνειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἠβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθύς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἦσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾶον, διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεόν τῶν πολιτῶν αὐθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλευσασθαι. καταστάσης δ' εὐθύς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γνώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλειανέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτείνειν, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν

τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὐθις ἔλεγε τοιάδε.

Περίληψις

τῆς δημηγορίας τοῦ Κλέωνος καὶ τοῦ Διοδότου.

(Γ, 37-40 καὶ 41-48).

Ὁ Κλέων λαβὼν τὸν λόγον κατηγορεῖ τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸ εὐμετάβλητον, διαβάλλει τοὺς ῥήτορας καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους ὡς εὐκόλως πειθομένους καὶ προσέχοντας εἰς τὰς εὐήχους λέξεις καὶ ὄχι εἰς τὰ πράγματα. Ἐπειτα δὲ μεγαλοποιῶν τὴν ἀδικίαν τῶν Μυτιληναίων λέγει ὅτι οὗτοι ἀπολαύοντες εὐδαιμονίας ἀπεστάτησαν ἀπὸ θρασυτήτα καὶ ἀλαζονείαν καὶ ὅτι πρέπει συνεπῶς νὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρότατα. Πᾶσα ἄκαιρος ἐπιείκεια, λέγει, θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα νέαν ἀποστασίαν καὶ θὰ βλάβῃ μεγάλως τοὺς Ἀθηναίους. Τέλος συνιστᾷ, ὅπως ἀποφεύγοντες τὸν οἴκτον, τὴν ἐπιείκειαν καὶ τοὺς κολακευτικούς λόγους ἐμμεῖνουν εἰς τὴν πρώτην τῶν ἀπόφασιν, ἣ ὅποια εἶναι καὶ δικαία καὶ συμφέρουσα.

Ὁ Διόδοτος λαβὼν μετὰ τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὅτι ἡ ταχύτης καὶ ἡ ὀρμὴ εἶναι δύο πράγματα ἐναντιώτατα εἰς τὴν ὀρθὴν σκέψιν· ἐλέγχει κατόπιν τὴν ὑποψίαν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς ῥήτορας καὶ λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ συμφέροντος τῶν Ἀθηναίων· διδάσκει ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου δὲν συντελεῖ καθόλου πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὰ παραπτώματα καὶ ὅτι διὰ τῆς σκληρᾶς τιμωρίας θὰ καταστῶσιν ἔτι ἰσχυρογνώμονες οἱ ἀποστάται. Ἐπὶ πλέον δέ, λέγει, ἡ ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου εἰς τοὺς Μυτιληναίους θὰ καταστήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξένην πανταχοῦ τὴν δημοκρατικὴν μερίδα καὶ θὰ τὴν ἐξωθήσῃ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους.

Διὰ ταῦτα προτείνει νὰ δικάσῃ μὲν τοὺς αἰτίους μόνον τῆς ἀποστασίας, νὰ ἀφήσῃ δὲ ἀβλαβεῖς τοὺς ἄλλους.

49. Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδοτος εἶπε· ῥηθειςὼν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὁμοίως τῆς δόξης καὶ

ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τρίτῃ εὐθύς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς προτέρας εὐφροσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρα καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβειον τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχόμενων, εἰ φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἥσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἤρουντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεῶς οὐ σπουδῇ πλειούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιοῦτω τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα, ἡ δ' ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμη διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι — ἦσαν δὲ ὀλίγω πλείους χιλίων — καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μναῖς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

ΣΙΚΕΛΙΚΑ

Ὁ ἀπόπλους τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐκ τοῦ Πειραιῶς.
(ΣΤ, 30-32).

30. Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὀλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὄση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθροῖς ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἴόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρήσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἔφ' ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀνοξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἐταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἱεῖς, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο.

31. Καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῆει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἐκάστων, ὧν ἐώρων ἐν τῇ ὄψει, ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἤκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη, ἡ πρώτη ἐκπλεύσασα μᾶς πόλεως δυναμει Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν

καὶ ὀπλιτῶν καὶ ἢ ἐς Ἐπίδανρον μετὰ Περικλέους καὶ ἢ αὐτὴ ἐς Ποτεΐδαιαν μετὰ Ἄγωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὀπλίται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἰππῆς καὶ τριῆρεις ἑκατὸν καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπὶ τε βραχεῖ πλῶ ὥρμήθησαν καὶ παρασκευῆ φαύλῃ, οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφοτέρω, οὐ ἂν δέη, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ ἅμα ἔξαρτυθεῖς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλας δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμῆν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἐκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγούς καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν δὲ τριηράρχων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν καὶ τᾶλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἐκάστου, ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἢ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὀπλῶν καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρὸς τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ἧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευῆν. εἰ γὰρ τις ἐλογίσαστο τὴν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προυτετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγούς ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν ἃ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριηραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου

μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα ἠύρεθῃ ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἦσσαν τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπῆσαν, ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἦδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32. Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξασθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιούντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἳ τε ἐπιβάται καὶ οἳ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὐνοὺς παρῆν σφίσι. παιανίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἄμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιούντο. καὶ οἳ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι.

Περίληψις

τῶν μεταξὺ ἱστορουμένων γεγονότων.

Ὁ στόλος περιπλεύσας τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐν Κερκύρᾳ συναντηθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων πλοίων κατέπλευσεν εἰς Σικελίαν. Ἐκεῖ τὸ πρῶτον οἱ Ἀθηναῖοι εἶδον διαψευδομένας τὰς ἐλπίδας τῶν.

Οἱ Συρακούσιοι δραστηρίως ἐνεργήσαντες εἶχον συνενώσει πλείστας πόλεις τῆς νήσου εἰς κοινὴν ἄμυναν κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Αἱ λοιπαὶ πόλεις τηροῦσαι οὐδευτερότητα δὲν ἐδέχοντο τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον εἰς τοὺς λιμένας οὐδὲ παρεῖχον τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Ἐγεσταῖοι ἀπεδεικνύετο ὅτι ἐξηπάτησαν αὐτοὺς ὑποσχεθέντες θησαυρούς, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχον. Εἰς ὅλα αὐτὰ προσετέθη καὶ ἀσύνητος ἀπόφασις τοῦ δήμου, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεκλήθη ὁ Ἀλκιβιάδης, ἵνα ἀπολογηθῆ διὰ τὴν ἀποκοπὴν τῶν Ἐρμῶν. Ὁ στρατὸς τοιοῦτοτρόπως ἐστερήθη τὸν κυριώτερον θιασώτην τῆς ἐκστρατείας, ὁ ὁποῖος ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην εἰς πάντας ἦτο ἴσως ὁ μόνος κατάλληλος διὰ νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἀντελήφθη ὅτι ἐπανερχόμενος εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταδίχην. Ἐδραπέτευσε λοιπὸν εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐκεῖ ἔμαθεν ὅτι κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Σπάρτην, ὅπου κατακτῆσας ἐντὸς ὀλίγου τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Σπαρτιατῶν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὄλεθρίας διὰ τὴν πατρίδα του συμβουλίας. Συνέστησε δηλ. πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἐνισχύσουν τοὺς Συρακούσιους διὰ καταλλήλου στρατηγοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγοὶ μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου μετὰ συνέσεως ἐνεργήσαντες κατέλαβον τὸν λιμένα τῶν Συρακουσῶν καὶ ἔκλεισαν τοὺς Συρακουσίους εἰς τὰ τείχη των, ὅπου τοὺς ἐπολιόρχουν τόσον στενωῶς, ὥστε οἱ ἐν τῇ πόλει δεινῶς ταλαιπωρούμενοι ἐσκέπτοντο νὰ παραδοθῶσι. Τότε ἀκριβῶς — τὸ θέρους τοῦ 414 — ἔφθασεν ὁ Γύλιππος ἐκ Σπάρτης, ὅστις διαλαθὼν τοὺς Ἀθηναίους εἰσῆλθεν εἰς τὰς Συρακούσας. Τοῦτο ἐνέπνευσε θάρρος καὶ ἐνεψύχωσε τοὺς πολιορκουμένους. Ἐκτοτε δὲ ὁ ἀγὼν ἔλαβε δυσμενῆ τροπὴν διὰ τοὺς Ἀθηναίους. Διὰ τολμηρῶν ἐξόδων ὁ Γύλιππος ἐνίκησεν αὐτοὺς ἐπανειλημμένως. Ὁ ἕτερος στρατηγὸς Λάμαχος ἐφονεύθη. Ὁ δὲ Νικίας, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τοῦ γήρατος κατετρίχετο ὑπὸ νόσου, περιελθὼν εἰς δυσκολωτάτην θέσιν ἔγραψε τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἀθηναϊκὸν δῆμον.

Νικίου ἐπιστολή
πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων

(Z, 8 - 15).

8. Ὁ δὲ Νικίας ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καί, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλίπεις γενόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγείλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλευσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ὄχοντο φέροντες ὡς ἐπέστειλε τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἤδη ἔχων ἢ δι' ἐκουσίων κινδύνων ἐπεμέλετο.

10. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἦκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον καί, εἴ τίς τι ἐπηρώτα, ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολήν ἀπέδωσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

11. «Τὰ μὲν πρότερονπραχθέντα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἦσον μαθόντας ὑμᾶς, ἐν ᾧ ἐσμέν, βουλευσασθαι κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους,

ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἕκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὢν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικάται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραία ἰπευσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν—οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι ἀπανηλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὀπλιτικοῦ—, οἱ δὲ παρωκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἀπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς, ἦν μὴ τις τὸ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἔλῃ. ξυμβέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτούς μᾶλλον, ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺν διὰ τοὺς ἰππέας ἐξερχόμεθα.

12. Πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἶχεται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιάν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευήν, ἣν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ἧπερ κάκεινοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἠκμαῖζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἱ τε νῆες διάβροχοι, τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθασται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψῦξαι διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὖσας αἰεὶ προσδοκίαν πα-

ρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. φανεραὶ δὲ εἰσιν ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρως μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις.

13. Ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥσπερ νῦν, πάσαις φυλάσσειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἔξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν μὲν διὰ φρυγανισμόν καὶ ἀρπαγὴν καὶ ὑδρεῖαν μακρὰν ὑπὸ τῶν ἰπέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες εὐθύς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μίσθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τᾶλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὀρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι δύνανται—πολλὴ δ' ἡ Σικελία—εἰσὶ δ' οἱ καὶ αὐτοῦ ἐμπορευόμενοι ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβᾶσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῆρηνται.

14. Ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον τό τε μὴ οἶόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ καλῦσαι τῷ στρατηγῷ—χαλεπαὶ γὰρ αἱ ἡμέτεραι φύσεις ἄρξαι—καὶ ὅτι οὐδ' ὀπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις παλλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀνάγκη, ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, τὰ τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκό

μενα γίνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὔσαι πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενήσεται ἐν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὀρῶντα, ἐν ᾧ τε ἐσμέν, καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος.

Τούτων ἐγὼ ἠδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλευσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰπιωμένων δὲ ὕστερον, ἦν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὁμοῖον ἐκβῆ, ἀσφαλέστερον ἠγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι.

15. Καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἦλθομεν τὸ πρῶτον καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ ἡ Σικελία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλευσασθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικὴν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῆτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ, ὅτ' ἐρρώμην, πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἤρι εὐθύς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δὲ ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μὲν, ὅμως δ', ἦν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθίσονται».

Περίληψις

των μεταξὺ ἱστορουμένων γεγονότων.

Οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Νικίου περὶ ἐγκαταλείψεως μὲν τῆς Σικελίας δὲν ἤθελον νὰ ἀκούσωσι τίποτε, ἔπεμψαν δὲ ἀμέσως βοήθειαν ἐξ 73 πλοίων καὶ 5000 ὀπλιτῶν ὑπὸ τὸν Δημοσθένην. Καὶ μετὰ τὴν ἀφιξίν ὅμως τῆς βοηθείας ταύτης τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων δὲν ἔλαβον εὐτυχεστέραν τροπὴν. Κατόπιν ἀλληπαλλήλων ἀποτυχιῶν ὅλη ἡ νῆσος συνησπίσθη κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Οἱ Συρακούσιοι ἐνίκησαν ἐλαβελημένως τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον καὶ ἐνέκλεισαν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ λιμένος φράξαντες διὰ πλοίων τὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε κατέστρεψαν ἰδιοχείρως τὰ πλοῖα τῶν καὶ ἐν ἀπογνώσει ἐπεχείρησαν νὰ ὑποχωρήσουν διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου.

Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ.

(Ζ, 75-76)

75. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐλειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἰκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τὰς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἐκάστω ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθῆσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅποτε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο, καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματῖαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ὄρωσι λυπηρότε-

ροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβώμενοι, εἴ τινα πού τις ἴδοι ἢ ἑταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι καὶ ἐπακολουθοῦντες, ὅσον δύναιτο, εἴ τῳ δὲ προλίποι ἢ ῥώμη καὶ τό σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στρατεύμα πλησθὲν καὶ ἀπορία τοιαύτη μὴ ῥαδίως ἀφορμαῖσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζῳ ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσι. κατήφειά τε τις ἅμα καὶ κατὰμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλή ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορημένη ἐφόκесαν ὑποφευγούση, καὶ ταύτη οὐ σμικρᾷ μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἱ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ τι τις ἐδύνατο κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ οἱ ὀπλιταὶ καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ γε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, οἱ μὲν ἀπορία ἀκολούθων, οἱ δὲ ἀπιστία· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάσαι τε καὶ οἱ πλείστοι παραχοῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σίτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἢ ἄλλη αἰκία καὶ ἢ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσα τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὥς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἴας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἴαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκατο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο τῷ Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἤκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν

ἀφορμᾶσθαι, πεζοὺς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῶ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῶ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνεται.

76. Ὅρων δὲ ὁ Νικίας τὸ στρατεύμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριῶν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῆ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις, καθ' οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

**Παραμυθητικὸς λόγος τοῦ Νικίου
πρὸς τοὺς στρατιώτας.**

(Ζ. 77).

97. «Ἐτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὧ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρῆ ἔχειν—ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν—, μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγὼ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμη προφέρων—ἀλλ' ὄρατε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου— οὔτ' εὐτυχία δοκῶν που ἕστερός του εἶναι κατὰ τε τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φανυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπίς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσι. τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις ἠτύχηται, καί, εἴ τῳ θεῶν ἐλίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἤλθον γὰρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ' ἑτέροισι, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες

ἀνεκτὰ ἔπαιθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τὰ τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἔξειν—οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιότεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου—καὶ ὀρῶντες ὑμᾶς αὐτούς, οἷοι ὀπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοὶ τε πόλις εὐθύς ἐστε, ὅποι ἂν καθέξησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥαδίως οὔτ' ἂν ἰδρυνθέντας που ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὐτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἠγησάμενος ἕκαστος ἢ, ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῆ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατριδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἔξειν. σπουδῆ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν, καί, ἣν ἀντιλαβόμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν—οὔτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσιν—, ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ' ὡς αὐτούς καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ σιτία ἅμα κομίζειν. τό τε ξύμπαν γινώτε, ᾧ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὄν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγύς, ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθεῖτε, καί, ἣν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἷτε ἄλλοι τευξόμενοι ὄν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ πεπωκυῖαν ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί».

Περίληψις

τῶν μεταξὺ ἱστορουμένων γεγονότων.

Οἱ Συρακοῦσιοι μαθόντες τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἀθηναίων ἔσπευσαν εἰς καταδίωξιν αὐτῶν. Ὁ Δημοσθένης μετὰ τοῦ στρατοῦ του, ἐπειδὴ εἶχε μείνει πολὺ ὀπίσω, καταληφθεὶς ἠναγκάσθη

νὰ παραδοθῆ δια συμβάσεως. Ὁ δὲ Νικίας προχωρῶν ἔφθασεν ἐπὶ τινος λόφου, ὅπου καταληφθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Συρακουσίων καὶ βεβαιωθεὶς περὶ τῆς τύχης τοῦ Δημοσθένους προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχη εὐνοϊκωτέρους ὄρους παραδόσεως διὰ τῆς προσφορᾶς χρηματικοῦ ποσοῦ. Ἀποκρουσθείσης ὁμῶς τῆς προτάσεώς του ἔξακολουθεῖ τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν.

Διάβασις τοῦ Ἀσσινάρου ποταμοῦ. Παράδοσις τοῦ στρατοῦ. Τέλος τῆς σικελικῆς ἐκστρατείας.

(Ζ, 84-87)

84. Νικίας δ', ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἤγε τὴν στρατιάν' οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπειγόντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰπέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾶόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἦν διαβῶσι τὸν ποταμόν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία. ὥς δὲ γίνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλούμενος καὶ οἱ πολέμοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποιοῦν' ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτου, περὶ τε τοῖς δοραταίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθύς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι—ἦν δὲ κρημνώδες—ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἱ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον.

καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἤσσον ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πληθῶ ἡματομένον καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς.

85. Τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ καί, εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἰπέων, Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους, ὅ τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στραπώτας παύσασθαι φονεύοντας, καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε· καὶ τοὺς τε λοιπούς, ὅσους μὴ ἀπεκρῦψαντο—πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο—, ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἱ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτός, πέμψαντες τοὺς διωξομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦς στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολὺ, καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους, ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε· πλείστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραντίκα, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

86. Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύνατο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀπίσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφα-

λεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένη ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσει Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειώτατον· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προουθυμήθη. σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἱ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίπῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινές, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δέισαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγητο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταραχὴν σφίσι ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινάς, ὅτι πλούσιος ἦν, ἀποδρᾶ καὶ αὐθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτη ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτία ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιός ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν.

87. Τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστεγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τούναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυνηνεμημένων, οἱ ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον

ἀπέθνησκον, καὶ ὄσμαί ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῶ ἄμα καὶ δίψῃ ἐπέζοντο—ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἐκάστω ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου — ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτοκίας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὃ τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινες οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι· ἔπειτα πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβεῖα μὲν χαλεπὸν ἐξαιρεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἐπτακισχιλίῳ. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῆ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρία δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὃ τι οὐκ ἀπόλετο, καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

**Ἡ ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐντύπωσις
ἐν Ἀθήναις.**

(H. 1)

1. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαλεφευγῶσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πανσυδί διεφθάρθαι· ἐπειδὴ τε ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς

θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστῆκει ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δῆ. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδία ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὀπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἰπέων καὶ ἡλικίας, οἷαν οὐχ ἑτέραν ἐώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὀρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθῆσθαι, τοὺς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθύς σφίσι ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δῆ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικεῖσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὐβοίαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσει καὶ ἀρχὴν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἐλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων, ὡς ἂν καιρὸς ἦ, προβουλεύσουσι. πάντα τε πρὸς τὸ παραχοῆμα περιδεές, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἐγοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Μαργαρίτα
Ευφροσύνη
Κυριακή
Μαρία
Ελένη
Μαργαρίτα
Μαρία
Ευφροσύνη
Κυριακή
Μαρία
Ελένη
Μαργαρίτα

ΙΜ

Laryetta

~~Μισαγγιθία~~

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I

ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(B, 1-6)

1.

ἄρχεται· ἴστω. ἐνεστ. = ἤρξατο. — *ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη* = ἤρξατο δὲ πλέον ὁ πόλεμος ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ ταύτης τῆς πολεμικῆς πράξεως (δηλ. τῆς αἰφνιδίας εἰσβολῆς τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς κατ' Ἀπολλόνιον τοῦ 431). — *Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων*· γεν. ὑποκειμ. τοῦ πόλεμος = ὃν ἐπολέμησαν Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι. — *ἐκατέροις*· ἢ δοτ. χάριν τοῦ *συμμάχοις* ἀντὶ γεν. *ἐκατέρων*. — *ἐν Φ'*· εἰς τὸ ἐνθένδε = ἀπὸ τῆς ὁποίας (πολεμικῆς πράξεως). — *οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους* = οὔτε ἤρχοντο πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν ἄνευ κηρύκων πρὸς ἀλλήλους. — *κατασιάντες τε* (δηλ. εἰς τὸν πόλεμον) = καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — *ἐξῆς* = κατὰ σειρᾶν. — *γέγραπται*· ἐνν. *ἕκαστα*, δηλ. τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου. — *κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα*· τὸ θέρος κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἦτο ὀκτάμηνον διάστημα, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ χειμῶν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ διαίρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἱστορουμένων γεγονότων· διότι τὸ μὲν θέρος, δηλ. ἕαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ἐγίνοντο αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, τὸν δὲ χειμῶνα αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί.

Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - Χ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Θουκυδίδου ξυγγραφῆς, ἔκδ. β'.

2.

γάρ—δηλαδή· ἐπεξηγεῖ τὸ ἐνθένδε.—**ἐνέμειναν** = διετηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ. — **αἱ τριακοντούτις σπονδαί**· ἡ ἐν ἔτει 445 συναφθεῖσα εἰρήνη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων διὰ 30 ἔτη, ἡ ὁποία ἔγινε μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑποταγὴν τῆς ἀποστάσης Εὐβοίας.—**πέμπτω καὶ δεκάτω ἔτει**· τῷ 441 π.Χ. μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην.—**πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη** = τεσσαράκοντα ὀκτώ ἔτη.—**ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ ἱερωμένης**=(ἱερείας οὔσης). Ἡ Χρυσὶς ἦτο ἱερεῖα τῆς Ἥρας ἐν Ἀργεὶ· ἠϊθίμου δὲ τοὺς χρόνους οἱ Ἀργεῖοι ἀπὸ τῶν ἱερείων. Ἐπειδὴ δ' ἐπὶ Θουκυδίδου δὲν ὑπῆρχε χρονολογικὴ ἀφαιτηρία, ὁρίζει οὗτος τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὀνομαζῶν τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων, τοῦ Ἀργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν.—**καὶ Πυθ. ἔτι τέσσαρας μῆνας ἀρχοντος** = καὶ ὅτε ὁ Πυθ. ἔμμελλε νὰ εἶναι ἄρχων (ἐλώνυμος) τέσσαρας ἀκόμη μῆνας.—**ἀμα ἦρι ἀρχομένῳ** = μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος.—**βοιωτάρχουντες**· τὸ πολίτευμα τῶν Θηβείων ἦτο ὀλιγαρχικόν· τὴν ἀνωτάτην δὲ ἐξουσίαν ἤσκουν 11 βοιωτάρχαι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, ὧν οἱ δύο ἐκ Θηβῶν.—**ἐληγάροντο**· δηλ. αὐτοὺς = προσεκάλεσαν αὐτούς.—**ιδίας ἕνεκα δυνάμεως** = ἵνα αὐτοὶ καταστῶσι δυνατοί, ἐνισχυθῶσι πολιτικῶς.—**τοὺς σφίσειν ὑπεναντίους** = τοὺς πολιτικούς τῶν ἀντιπάλους (τοὺς δημοκρατικούς).—**προσποιῶ τί τινι** = συνάπτω, συνδέω, προσθέτω τί τινι.—**δυνατωτάτου** = ἔχοντος μεγίστην πολιτικὴν ἰσχύν.—**ὅτι ἔσοιτο** = ὅτι θὰ γίνῃ, θὰ ἐκραγῇ.—**διάφορον** = ἐχθρᾶν, ἀντίπαλον.—**μήπω φανεροῦ καθεσιῶτος** = ἐν ᾧ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀρχίσει φανερά.—**ἢ καὶ ῥᾶον** = διὰ τοῦτο καὶ εὐκολώτερον.—**ἔλαθον ἐσελθόντες** = λάθρα εἰσῆλθον.—**φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας** = ἐπειδὴ δὲν ἦτο τοποθετημένη πρὸ τῆς πόλεως (ἢ πρότερον) φρουρά.—**θέμενοι τὰ ὄπλα** = ἀφοῦ παρετάθησαν.—**ἔργου ἔχασθαι** = νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου, δηλ. τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ φόνου τῶν δημοκρατικῶν.—**γνώμην ἐποιούντο** = ἐδόκει αὐτοῖς = ἔκλιναν εἰς τὴν γνώμην.—**ἐπιτηδεῖσις** = φιλικαῖς, εἰρηνικαῖς.—**καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν** = καὶ νὰ προσκαλέσωσιν εἰς συμβιβασμὸν μᾶλλον καὶ φιλικὴν συνεν-

νόησιν τοὺς πολίτας. Ποῖος ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως;—**καὶ ἀνεῖπεν** (ἀναγορεύω)=καὶ ὄντως (=καὶ) ἐκήρυξε. — **κατὰ τὰ πάτρια**=κατὰ τὰς συνθήκας τῶν προγόνων (καθ' ἃς ἡ Πλάταια ἀνῆλθεν εἰς τὴν Βοιωτικὴν συμμαχίαν). — **τίθεσθαι παρ' αὐτοῦς τὰ ὄπλα**=να θέτῃ τὰ ὄπλα του πλησίον αὐτῶν, να παρατάσσεται πλησίον των, μαζί.

3.

ἐξαπιναίως=**ἐξαπίνης** = αἰφνιδιαστικῶς. — **καταδείσαντες** (καταδέδοικα)=φοβηθέντες πολὺ. — **πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν**=ἤλθον εἰς συμβιβασμόν, συμφωνίαν. — **τοὺς λόγους**=τὰς διὰ τοῦ κήρυκος γενομένας προτάσεις. — **ἄλλως τε καὶ** = καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι. — **ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον** = οὐδὲν νεώτερον ἐποίουν εἰς οὐδένα, δὲν ἐλείραζαν κανένα. — **πράσσοντες δέ πως ταῦτα**=ἐνῶ δὲ ἀκόμη, τρόπον τινά, διεπραγματεύοντο ταῦτα. — **ἰῶ πλήθει οὐ βουλομένῳ ἦν**=τὸ πλῆθος (δηλ. οἱ δημοκρατικοὶ) οὐκ ἐβούλετο. — **ἐπιχειρητέα εἶναι**. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ = **ἐπιχειρητέον εἶναι** = ὅτι πρέπει να γίνῃ κάποια ἀπόπειρα. — **παρ' ἀλλήλους**: εἰς τὸ **ξυνελέγοντο**. — **ἐξήρτυον** (ἐξαρτύω)=παρεσκεύαζον. — **ἦ**=ὅπως, καθὼς. — **ὥς ἐκ τῶν δυνατῶν**=ὅσον ἦτο δυνατόν, ὅσον ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις. — **φυλάξαντες ἔτι νύκτα**=ἀφοῦ ἐφύλαξαν (ἐπερίμεναν), ὥστε να εἶναι ἀκόμη νύκτα. — **καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον**=καὶ μάλιστα ὄρθρος βαιθύς. — **ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι (τοῖς Θηβαίοις) προσφέροινο (οἱ Πλατ.) καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίνωνται**=ἵνα μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (τῶν Θηβαίων), ὅτε θὰ ἔχουν περισσότερον θάρρος διὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ (ἵνα μὴ οἱ Θηβ.) εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν (πλεονεκτικὴν) θέσιν μὲ αὐτοὺς, ἀποβοῦν πρὸς αὐτοὺς ἰσόπαλοι. — **ἀλλὰ . . . φοβερώτεροι** (οἱ Θηβαῖοι) = ἔχοντες περισσότερον φόβον. — **ἥσσους ὥσι τῆς σφειτέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν**=να εἶναι κατώτεροι (μειονεκτοῦν) αὐτῶν λόγῳ τῆς ἐμπειρίας (γνώσεως) τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως (τῶν ὁδῶν καὶ παρόδων τῆς πόλεως). — **ἐς χεῖρας ἦσαν** = ἤρχοντο εἰς τὰ χέρια, συνεπλέκοντο. — **κατὰ τάχος**=ταχέως.

4.

Οἱ δέ· ἔνν. Θηβῆσιν.—*ξυνεστρέφοντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς* = συνεγεντροῦντο εἰς πυκνὴν τάξιν, συνεπυκνοῦντο.—*ἧ προσπίπτοιεν* = ὅπου κάθε φοράν ἐπετίθεντο (οἱ Πλατ.) διὰ τὴν ἐνδοτικὴν;—*ἀπεωθοῦντο* = ἀπέκρουον ἀπὸ τὸν ἑαυτῶν τους.—*δολυγῆ χρῶμαι* = δολούζω, ἐκβίλλω θρηνώδη φωνήν.—*ὕειοῦ ἅμα ἐπιγενομένου* = ἐπειδὴ δὲ προσέτι ἔπεσε βροχή.—*διὰ νυκτός* = κατ' ὅλην τὴν νύκτα.—*ἐν σκότῳ καὶ πηλῶ* = ἕνεκα τοῦ σκοτίους καὶ τοῦ πηλοῦ.—*ἧ χρῆ* = διὰ τῶν ὁλοίων ἔλρεπε.—*τελευτῶντος τοῦ μηνός·* διασαφεῖ τὸ ἐν σκότῳ. Ἐπειδὴ οἱ μῆνες ἦσαν σεληνιακοί, δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην σελήνη.—*ἐμπεύρους . . . τοῦ μὴ ἐκφεύγειν* = γνώστας τοῦ τόπου, ὥστε νὰ μὴ τοὺς διαφεύγη κανεῖς.—*ἔκλησε στυρακίῳ . . . ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος* = ἔκλησε στυρακίῳ, ᾧ ἐχρήσατο ἀντὶ βαλάνου = ἔκλεισε διὰ στυρακίου (τοῦ ἐτέρου ἄκρον τοῦ ἀκοντίου), τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ἀντὶ βαλάνου.—*βάλανος·* σιδηρᾶ ῥάβδος, ἣ ὁποῖα εἰσῆγέτο εἰς τινὰ ὄλην τοῦ μοχλοῦ καὶ τῆς πύλης καὶ ἐχρησίμευε διὰ νὰ μὴ ἀφήνῃ τὸν μοχλὸν νὰ κινήται.—*ἐς τὸν μοχλὸν* = πρὸς σιερέωσιν τοῦ μοχλοῦ.—*ταύτην* = διὰ τοῦτου τοῦ μέρους.—*λαθόντες* = χωρὶς νὰ τοὺς ἀντιληφθοῦν οἱ διώκοντες.—*αἴσθησις . . . ταχεῖα ἐπεγένετο* (τοῖς Πλαταιεῦσι) = ταχέως ἀντελήφθησαν τοῦτο (οἱ Πλαταιεῖς).—*ἄλλη* = εἰς ἄλλο μέρος τῆς πόλεως.—*σποράδες* = σποραδικῶς, σκορπισμένοι.—*ὃ ἦν τοῦ τείχους* = τὸ ὁποῖον συνέϊχετο μὲ τὸ τεῖχος.—*ἀντικρυς* = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, κατ' ἐνδοίαν.—*ἀπειλημμένους* = ἀποκλεισμένους.—*ὥσπερ ἔχουσιν* = ἄνευ ἀντιβίλης, τάχιστα.—*περιῆσαν* = ἦσαν ἐν τῇ ζωῇ.—*οὕτως ἐπεπράγισαν* = αὐτὴν τὴν τύχην (τοιοῦτον τέλος) εἶχον.

5.

εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη = εἴαν τυχὸν ἢ ἐπιχείρησις συνήντα προσκόμματα, ἂν τυχὸν δὲν ἐπήγαινε μπροστὰ ἢ δουλειά.—*ἐπεβοήθουν* = ἔσπευδον εἰς βοήθειαν.—*τὸ γενόμενον ὕδωρ* = ἡ ἐπεληθούσα βροχή.—*στάδιοι* (στάδιον)· ἀπόστασις 183 περίπου μ.—*εὐρύη μέγας*· τὸ μέγας κατηγ. προληπτ. = ἐπιλημμύρησεν, ὥστε ἔγινε μέγας.—*τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων* = ὅτε δὲ οἱ ἄλλοι εἶχον

αἰχμαλωτισθῆ.—**ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως**—ἐσκέπτοντο κακὰ κατὰ τῶν ἔξω τῆς πόλεως, ἐσχιδίαζον νὰ συλλάβουν τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν ὕπαιθρον.—**κατασκευῆ**—οἰκιακὰ σκευή, ἅτασα ἢ ἐν ταῖς ἀγροῖς ἐγκατάστασις, ἐργαλεῖα κλπ.—**οἷα ἀπροσδοκῆτου γενομένου**—ἐπειδὴ πράγματι τὸ κακὸν ἔγινεν ἀπροσδοκῆτως (ἐν καιρῷ εἰρήνης).—**εἶ τινα λάβοιεν**—ὄσους ἤθελον συλλάβει.—**ἦν ἄρα τύχασί τινες ἐξωγρημένοι**—ἂν τυχὸν συνέβαινε νὰ ἔχουν συλληφθῆ τινες ζωντιανοί.—**διαβουλεωμένων αὐτῶν**—ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Θεβαιοὶ) ἐσκέπτοντο καθ' ἑαυτούς, συνεζήτουν.—**ὑποτοπήσαντες** (ὑποτοπέω)—ὑποπεύσαντες—**περὶ τοῖς ἔξω**—διὰ τὴν τύχην τῶν ἔξω.—**λέγοντες ὅτι ... οὐσίως δράσειαν**—λέγοντες ὅτι κατὰ τὴν γνώμην των δὲν ἔπραξαν οὐσίως (διότι παραβίασαντες τὰς συνθήκας κατεπάτησαν τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς δίκαιον, δηλ. τὸ ὅσιον).—**ἐν σπονδαῖς**—ἐν εἰρήνῃ.—**σφῶν'** εἰς τὸ πόλιν.—**τά τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν**—τροφεύρεπον αὐτοὺς νὰ μὴ βλάπτουν τὰ ἔξω, δηλ. ἀνθρώπους, ἀγροὺς καὶ κατασκευὴν.—**ἀναχωρησάντων**—ἐὰν ἐπιστρέφουν (εἰς τὰς Θήβας). Κατὰ ποίαν πτώσιν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ μετοχή;

6.

ἐπομόσαι φασίν—λέγουν ὅτι ἐπεβεβαίωσαν τοὺς λόγους των δι' ὄρκου.—**οὐχ ὁμολογοῦσι . . . ὑποσχέσθαι**—δὲν παραδέχονται ὅτι ὑποσχέθησαν.—**οὐ φασίν**—ἀρνοῦνται.—**ἦν τι ξυμβαίνωσι**—ἂν καταλήξουν εἰς συμφωνίαν τινά.—**πρὸς δὲν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες**—μετὰ τοῦ ὁποίου διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις οἱ προδοταί (πρβλ. κεφ. 2).—**ὑποσπόνδους ἀπέδσαν τοῖς Θεβαίοις**—ἀπέδσαν εἰς τοὺς Θεβαίους κατόπιν σπονδῶν ἐπὶ τούτῳ γενομένων (τὰς ὁποίας ἐζήτησαν οἱ Θεβαιοὶ ὡς ἡττημένοι).—**καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα**—ἐκανόνιζον σύμφωνα πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν.—**τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη . . . καὶ παραχερῆμα ξυνέλαβον**—σύνταξις κατὰ παράταξιν πρὸς ἕξασιν ἀμφοτέρων τῶν πράξεων, ἀντὶ τῆς καθ' ὑτόταξιν: **ἐπεὶ ἠγγέλθη . . . ξυνέλαβον**.—**μηδὲν νεώτερον ποιεῖν**—**μηδὲν νεωτερίζειν**—νὰ μὴ κάμνουν καινὸν κακὸν (φονεύουν).—**οὐ γὰρ ἠγγέλθη**—ἐνν. ὑπὸ τοῦ τρίτου ἀγγέλου.—**ἅμα τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη**—ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ εἰσόδος,

τὴν ὄραν ποὺ εἰσήχοντο.—**ἄρτι**—πρὸ μικροῦ.—**ἐπέστελλον**—παρήγγελλον.—**φρουρούς*** ὀγδήκοντα τὸν ἀριθμὸν.—**τοὺς ἀχρειοτάτους**—τοὺς καθ' ὀλοκληρίαν ἀχρήστους, δηλ. γέροντας, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους.

Πλαταιῶν πολιορκία.

(B, 71-78)

71.

τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους* κατὰ Ἰούνιον τοῦ τρίτου ἔτους τοῦ πολέμου, ἦτοι τοῦ 429. — **οὐκ ἐσέβαλον*** ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τοῦ πολέμου ἡ νόσος ἐθέρριζε τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν Ἀθηναίους, οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβούμενοι τὸ μόλυσμα ἤλθον κατὰ τῶν Πλαταιῶν. — **καθίσας τὸν στρατὸν**—στρατοπεδεύσας. — **δηῶ ὦ** = λεηλατῶ. — **οὐ δίκαια ποιεῖτε*** μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην (479) οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου ἀποδίδοντες τὴν νίκην εἰς τοὺς ἐγχωρίους θεοὺς καὶ ἥρωας καὶ τιμῶντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν Πλαταιῶν ἐκῆρξεν τὴν χώραν τῶν ἀπαρβίαστον καὶ ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὴν βοηθήσουν προσβαλλομένην ὑπὸ ἄλλης πόλεως (πρβλ. τὰ κατωτέρω λεγόμενα). — **ὦν ἔστε**—ἐκ τῶν ὁμοίων κατὰγασθε. — **ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης**—νὰ ἀναλάβουν μαζί τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, νὰ συμπολεμήσουν. — **ἐθελήσαντων ξυνάρασθαι*** ὑπαιγιγμός ἀφορῶν εἰς τοὺς Θεβαίους, οἱ ὁποῖοι μηδίζοντες τότε δὲν ἠθέλησαν νὰ συμμετάσχουν εἰς τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν ἀγῶνας. — **ἀπεδίδου** = **ἀπέδωκεν** = ἐπέτρεψεν. — **ἐπὶ δουλείᾳ**—πρὸς ὑποδούλωσιν, ἵνα ὑποδουλώσῃ. — **ἀμύνειν** (δηλ. αὐτοῖς) = βοηθεῖν. — **κατὰ δύναμιν**—ἀναλόγως τῆς δυνάμεώς των. — **προθυμίας τῆς γενομένης**—τῆς ἐπιδειχθείσης προθυμίας. — **τοὺς θεοὺς τότε γενομένους**—τοὺς ὁποίους ἐπεκαλέσθησαν τότε εἰς τοὺς θεοὺς. — **ὑμετέρους πατέρους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους*** οἱ ἐγχώριοι θεοὶ προστατεύσαντες τοὺς ὑπὲρ τῆς χώρας πολεμήσαντας ἔγιναν θεοὶ καὶ τῶν περὶ τὸν Pausanίαν Λακεδαιμονίων, τῶν πατέρων δηλ. τῶν νῦν ἐπιδρομέων. — **ἐδικαίωσε**—ἔκρινε δίκαιον.

ὑπολαβὼν εἶπε=λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, εἰς ἀπάντησιν εἶπε.—
ἦν ποιῆτε ὁμοῖα τοῖς λόγοις=ἄρχεῖτε ἢ πράξετε σας νὰ συμ-
 φωνοῦν μὲ τοὺς λόγους σας.—**ξυνελευθεροῦτε** προστ.=προσ-
 παθεῖτε νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε μαχόμενοι σὺν ἡμῖν.—**αὐτῶν**
ξενεκα=πρὸς προστασίαν αὐτῶν (δηλ. τῶν ξυνομοσάντων καὶ
 ὑπ' Ἀθηναίους νῦν ὄντων).—**ἧς**=ταύτης δὲ (τῆς πρὸς ἀπελευθε-
 ρωσιν προσπαθείας).—**εἰ δὲ μὴ** ἔνν. βούλεσθε μετασχεῖν ταύτης
 (τῆς προσπαθείας πρὸς ἀπελευθέρωσιν).—**προυκαλεσάμεθα**=
 ἐπρωτεῖναμεν.—**νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν**=καρπούμενοι τὰ
 κτήματά σας.—**μηδὲ μεθ' ἑτέρων**=μετὰ μηδετέρων, μήτε μὲ
 τοὺς Ἀθηναίους μήτε μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους.—**ἐπὶ πολέμῳ**=
 πρὸς πολεμικοὺς σκοποὺς.—**κοινώσαντες**=ἀνακοινώσαντες.—
ἀδύνατα ἀντὶ ἀδύνατον.—**παῖδες καὶ γυναῖκες** ἰδὲ Β', 6.—
περὶ τῇ πάσῃ πόλει=διὰ τὴν τύχην τῆς ὅλης πόλεως.—**μὴ...**
οὐκ ἐπιτρέπωσι=μήπως δὲν τοὺς ἀφήνουν (νὰ τηρήσουν οὐ-
 δειερότητι).—**ὡς ἐνορκοὶ ὄντες**=ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι περιλιμβά-
 νονται εἰς τὰς ἐνόρκους συμφωνίας, συνθήκας.—**κατὰ...τὸ δέ-**
χεσθαι=ὡς πρὸς τὸ δέχεσθαι.—**αὐθις** ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν
 ἀρχῇ τοῦ βιβλίου εἰσβολὴν.—**πρὸς ταῦτα**=ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φό-
 βους αὐτοὺς (τῶν Πλαταιέων).—**γῆς ὄρους ἀποδείξατε**=καθο-
 ρίσατε τὰ σύνορα τῆς χώρας σας.—**ἀριθμῶ**=διὰ τοῦ ἀριθμοῦ.—
καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν=καὶ ὅ,τι ἄλλο
 ἦμπορεῖ νὰ ἀριθμηθῇ.—**μεταχωρήσατε**=ἀπέλθιτε, ἀπομακρυν-
 θήτε.—**μέχρι τοῦδε** δηλ. τῆς λήξεως τοῦ πολέμου.—**ἔξομεν**
παρακαταθήκη=θὰ ἔχωμεν ὡς παρακαταθήκη: κατηγ. τοῦ δ
ἂν παραλάβωμεν.—**φορὰν φέροντες**=πληρῶνοντες ποσὸν τι
 (ἔνν. ἀλέναντι τῶν προσόδων, τὰς ὁποίας θὰ στερηθῆτε).

αὐθις ἡ πρώτη εἴσοδος ἀναφέρεται ἐν κεφ. 72.—**κοινῶ-**
σαι=νὰ ἀνακοινώσωσι.—**μέχρι δὲ τούτου**=ἕως ὅτου γνωσθῆ
 ἡ γνώμη τῶν Ἀθηναίων.—**σπείσασθαι**=νὰ κάμουν συμφω-
 νίαν, νὰ συνθηκολογήσουν.—**ἐν αἷς εἰκόσ ἦν κοιμισθῆναι**=
 κατὰ τὰς ὁποίας (κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων) ἦτο δυνατόν
 νὰ μεταβῶν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ γυρίσουν (οἱ Πλαταιεῖς

πρέσβεις).—*τέμνω τὴν γῆν*—καταστρέφω τὴν χώραν (κυρίως διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δενδροτομιῶν).—*ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ*—ἐν τῷ χρόνῳ τῷ πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον· τὸ *τοῦ* = τούτου διατηρεῖ τὴν ἀντανυμικὴν σημασίαν—*ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα*· ἀπὸ τοῦ 520 π. Χ. κατὰ τὸ Γ, 68.—*φασί... ἐν οὐδενὶ προέσθαι ὑμᾶς*—λέγουν ὅτι οὐδέποτε, ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει, οἷς ἐγκατέλειψαν.—*οὔτε νῦν περιόψεσθαι*—οὔτε τώρα ὅτι θὰ ἀδιαφορήσουν.—*ἐπισκήπτουσι*—παραγγέλλουν, ἐξορκίζουν.—*πρὸς τῶν ὄρκων*—ἐν ὀνόματι τῶν ὄρκων.—*μηδὲν νεωτερίζειν περὶ εἰν ξυμμαχίαν*—να μὴ κάμνουν καμμίαν μεταβολὴν ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμμαχίαν, να μὴ παραβιάζουν τὸς ὄρκους τῆς συμμαχίας.

74.

ἐβουλεύσαντο—ἀπεφάσισαν.—*ἀνέχεσθαι... ὄρωντας... πάσχοντας*.—*εἰ δεῖ*—ἐν ἀνάγκῃ, ἔστω.—*ἐξελθεῖν... ἀποκρίνασθαι...*· ἐκ τοῦ *ἐβουλεύσαντο*.—*ἐντεῦθεν δὴ*· χρονικῶς—ἐκ τούτου, τότε.—*μὲν*· ἄνευ ἀποδόσεως.—*ἐς ἐπιμαρτυρίαν... κατέστη*—ἐπεκαλέσθη ὡς μάρτυρας.—*ξυνίστορες*—συνειδότες, μάρτυρες.—*τὴν ἀρχὴν*—καὶ ἀρχάς, ἐξ ἀρχῆς.—*ἐκλιπόντων τὸ ξυνώμοτον*—παρουβάντων τὴν μεθ' ὄρκου γενομένην συμφωνίαν (ἐνν. μετὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν).—*παρέσχετε τὴν γῆν εὐμενεῖ ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἑλλήσι*—παρέσχετε τὴν γῆν εὐμενεῖ τοῖς Ἑλλήσι (κατὰ τὸ) ἀγωνίσασθαι ἐν αὐτῇ (κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἀγῶνα).—*ἦν τι ποιῶμεν*· ἐνν. κακόν.—*εἰκότα*—δίκαια, λογικά.—*ξυγγνώμονες δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως*—συγκατανεύετε, ὅπως οἱ μὲν ἄρχοντες πρῶτοι χειρῶν ἀδίκων τιμωροῦνται διὰ τὴν ἀδικίαν, οἱ δὲ ἐπιδιώκοντες νομίμως τὴν τιμωρίαν ἐπιτυγχάνουν αὐτὴν (τὴν ἐπιβάλλουν).

75.

ἐπιθειάζω—ἐπικαλοῦμαι θεοὺς (καὶ ἥρωας) ὡς μάρτυρας.—*καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατὸν*—παρασκεύαζε τὸν στρατὸν πρὸς πόλεμον.—*περιεστάρωσαν*—περιέφραξαν διὰ πασσάλων (σταυροῖ=ὄρθα ξύλα).—*τοῦ μηδένα ἐξιέναι*—διὰ να μὴ ἐξέλθῃ

κανεῖς.—**ἔχουν** (χῶμα, χώννημι)=ἔσῳρευαν χῶμα.—**αὐτιῶν** ἔνν. τῶν Πλαταιέων.—**παρφκοδόμουν ἑκατέρωθεν**=ῳκοδόμουν παραλλήλως ἑκατέρωθεν τοῦ ἐπισῳρευομένου χῶματος.—**φορμηδὸν**=σταυρωτὰ (φορμοὶ=ψαθία).—**τιθέντες** ἔνν. τὰ ξύλα.—**ἐπὶ πολὺ**=εἰς μεγάλην ἀκτίνα, ἔκτασιν.—**ἐφόρουν** (φορέω)=ἔπεσῳρευον.—**ῳλη**=κλαδιά.—**ἀνύτειν**=να συντελῆ εἰς τὴν ῳψοσιν.—**διηρημένοι (τὸ ἔργον) κατ' ἀναπαύλας**=ἔχοντες διανείμει τὴν ἐργασίαν, ὥστε ἄλλοι μὲν να ἀναπαύωνται, ἄλλοι δὲ να ἐργάζωνται.—**φέρειν** δηλ. ῳλην, λίθους, γῆν κλπ.—**ῳπνον καὶ σῳτον αἰρεῖσθαι**=να κοιμοῦνται καὶ να τρώγουν.—**ξεναγοί** Λακεδαιμόνιοι ἀποστελλόμενοι ὡς ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχιῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον καὶ ἰδίους ἀρχηγοὺς.—**ξυνεφεσιῳτες**=ἐπισιτατοῦντες μαζί με τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν συμάχων.—**δρῳντες τὸ χῳμα αἰρόμενον**=βλέποντες ὅτι ἡ ἐλίχσις ἐπροχώρει εἰς ῳψοσ.—**τειχος**=προτείχισμα.—**ἡ προσεχοῦτιο**=ἔκει ὅπου συνεσῳρεύετο τὸ χῳμα, ἐγίνετο ἡ πρόσχωσις.—**ἐσῳκοδόμουν**=ἐνῳκοδόμουν, ἔκτιζον.—**ξύνδεσμος**=μέσον συνδέσεως.—**τοῦ μὴ εἶναι**=ἵνα μὴ εἶναι.—**δέρρις** (ἡ δέρις)=ἀκατέργαστα δέρματα.—**ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πνεφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείῃ τε εἶναι**=ὥστε οἱ ἐργαζόμενοι καὶ τὰ ξύλα μήτε διὰ πυρφόρων βελῳν να προσβάλλωνται καὶ (οὔτω) να εἶναι ἐν ἀσφαλείῃ.—**ἤρητο τὸ ῳψοσ τοῦ τειχοσ μέγα**=ἔσηκῳνετο, ῳψοῦιτο τὸ τεῖχος, ὥστε τὸ ῳψοσ αὐτοῦ να γίνη μέγα.—**οὔ σχολαιτερον**=οὐχὶ βραδύτερον, μετὴν αὐτὴν ταχύτητα.—**ἀντανῳει αὐτιῳ**=ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτὸ ῳψοῦιτο.—**διελόντες τοῦ τειχοσ, ἡ προσέπιπτε τὸ χῳμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν**=ἀφοῦ ἐχάλασαν μέρος τοῦ τειχοσ, ἔκει ὅπου ὀπιτόμενον ἐπιπτε τὸ χῳμα (ἐγίνετο ἡ πρόσχωσις), ἔφερον μέσα (εἰς τὴν πόλιν) τὸ χῳμα.

76.

αἰσθανόμενοι ἔνν. τὸ γιγνόμενον.—**ταρσοὶ καλάμου**=πλέγματα καλάμνια, κοφίνια.—**ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνειλόντες ἐσέβαλλον** (ἔνν. αὐτοῦσ) **ἐς τὸ διηρημένον** (ἔνν. τεῖχος)=γεμιζόντες μετὴν πηλὸν καλάμνια καλάμνια ἔροπιον αὐτὰ μέσα εἰς τὸ σχηματιζόμενον ἄνοιγμα (χάσμη) ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ χῳ-

ματος (ὑπὸ τῶν Πλαταιέων). — **διαχεόμενον**· ὑποκ. τὸ διηρη-
μένον = διασκορπιζόμενον. — **ἡ γῆ** = ὁ ἄλλος σωρὸς τοῦ χώμα-
 τος. — **φοροῦμαι** = μεταφέρομαι, μετακοιῶμαι συνεχῶς. — **οἱ**
δέ· ἔνν. Πλαταιεῖς. — **ταύτη ἀποκληρόμενοι** (τοῦ εἰσφορεῖν τὴν
 γῆν) = τοιοῦτοτρόπως ἐμποδιζόμενοι. — **τοῦτο... ἐπέσχον** =
 ἐσταμάτησαν τοῦτο, ἔθεσαν τέρμα εἰς τὴν προσπάθειάν (τῶν)
 ταύτην. — **ξυντεκμηράμενοι** = ὑπολογίσαντες μετ' ἀκριβείας τὸ
 μέρος, ἄνωθεν τοῦ ὁλοίου ἐγίνετο ἡ ἐπιχωμάτωσις. — **ὑφεῖλ-
 κον** = ἔλκον κάτωθεν κρυφίως. — **ἐλάνθανον**· ἔνν. ὑφαιρουῦ-
 ντες. — **ὥστε ἐπιβάλλοντας ἦσσαν ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς**
κάτωθεν τοῦ χώματος = ὥστε, ἐνῶ ἔρριπτον ἀπ' ἐπάνω χῶμα,
 ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος κατώρθωνον, διότι κρυφίως τὸ χῶμα
 ἀπεσύρετο κάτωθεν. — **ιζάνοντος** = καθιζάνοντος, κατακαθίζον-
 τος. — **ὀλλίγοι**· πόσοι ἦσαν μᾶς λέγει κατωτέρω ὁ Θουκυδίδης
 (κεφ. 78). — **προσεπεξηῦρον** = ἐξηῦρον (ἐπενόησαν) πρὸς τοῖς
 ἄλλοις κατὰ τῶν ἀντιπάλων καὶ τὸ ἐξῆς. — **τὸ κατὰ τὸ χῶμα** =
 τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν γινομένην ἐπίχωσιν. — **ἀπὸ τοῦ βραχέος**
τείχους = ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν
 ὑψωθῆ. — **ἐκ τοῦ ἐντός** = ἀπὸ τὸ μέσα μέρος. — **μηνοειδῆς** = ὁ
 ἔχων οὐχὴ μῆνης (= νέας σελήνης, δρελάνου). — **ἐς τὴν πόλιν**
 = μετὰ τὸ κυρτὸν αὐτοῦ βλέπον πρὸς τὴν πόλιν. — **ὅπως . . .**
τοῦτ' ἀντέχοι = ἵνα . . . χρησιμεύῃ τοῦτο ὡς ἀντέρεισμα, ἀντι-
 τείχισμα, (ὅπως ὀνομάζει τοῦτο κατωτέρω ὁ ἱστορικός). — **χοῦν**·
 τίνος ῥήματος; — **ἐν ἀμφιβόλῳ . . . γίνεσθαι** = προσβάλλεσθαι
 ἐκ πολλῶν μερῶν, ἤτοι ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν (ἐκα-
 τέρωθεν) τοῦ μηνοειδοῦς τείχους. — **ἐπὶ μέγα κατέσεισε** = ἐκλό-
 νησεν εἰς μεγάλην ἔκτασιν (ἢ καὶ μεγάλως). — **μηχανάς**· ἡ κυ-
 ριωτέρα πολιορκητικὴ μηχανὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶναι ὁ κριὸς
 (ἰδὲ εἰκόνα). — **ἀνέκλων** (ἀνακλάω) = ἔσυρον πρὸς τὰ ἄνω. —
ἀρτήσαντες . . . ἀπὸ κεραιῶν = κρεμάσαντες ἀπὸ κεραιῶν·
κεραία δὲ = ἡ προέχουσα δοκὸς γεράνου. — **ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκα-
 τέρωθεν** = ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων τῶς δοκῶν· **τομῆ** = τὸ μέρος, ἀπὸ
 τὸ ὁποῖον ἀλεκόπη ἡ δοκὸς (ἐκ τοῦ δένδρου). — **ἐπικεκλιμένων**
καὶ ὑπερτεινουσῶν = ἔχουσῶν ἐπικλινῆ θέσιν, κεκαμμένων καὶ
 προεξεχουσῶν (ὅπως αἱ κεραιὲ τῶν ἀτμοπλοίων, ἐκ τῶν ὁποίων
 ἔξαρθῶνται αἱ λέμβοι). — **ἀνεκλύσαντες ἐγκαρσίας** = ἀνεκλύσαντες,

ὄστε νὰ εἶναι πλάγιοι.—**ῥύμη**=μεθ' ὀρομῆς.—**ἀπεκαύλιζε**=ἀπέκοπτε.—**ἐμβολή**=ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ (τῆς πολιορκητικῆς μηχανῆς).

77.

τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίνετο=πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐτιχωματώσεως κατεσκευάζετο τὸ μνησφιδὲς τεῖχος.—**ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν**=μὲ τὰ διατιθέμενα φανερὰ αὐτὰ καὶ κολιῶδη μέσσα.—**πρὸς τὴν περιτείχισιν**=πρὸς τὴν διαρκῆ πολιορκίαν.—**πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενδύουν**=διότι πράγματι κάθε μέσον ἐσοφίζοντο (ἔβριζαν εἰς τὸν νοῦν των).—**εἴ πως σφίσιν . . . προσαχθείη**=μήπως ὑπ' αὐτῶν κατακτηθῆ (ἡ πόλις).—**ὑλῆς φακέλους**=δεμάτια ξύλων, θιάμων.—**παρέβαλον**=ἔρριψαν ἄλλα ἐπ' ἄλλων (=παρά).—**ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως**=κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως.—**διὰ πολυχειρίαν**=διότι εἰργάζοντο πολλοί.—**ἐπιπαρένησαν· ἐπιπαρანέω**=ἐπισωρεύω πρὸς τούτοις.—**ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν**=ἔλπειτα ἐκτὸς τούτων ἐπεσώρυσαν εἰς ὅσον περισσότερον μέρος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πόλεως ἠδύναντο νὰ φθάσουν ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῆς προσχώσεως (ἐνν. ἐξακοντίζοντες).—**τῆς ἄλλης πόλεως** ἐνν. τὸ ἔμπροσθεν μέρος ἐν τῇ πόλει, ὄχι τὸ ἐξωτερικόν.—**ἀνῆκε** (ἀνήμι) = ἀνέδωκεν, ἔβγαλεν.—**ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταύτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ (τῆς τριβῆς) ἀνῆκε**=διότι μέχρι τότε ξύλα ξηρὰ (κλάδοι, φύλλα) τριφθέντα ὑπὸ τῶν ἀνέμων μεταξὺ των μόνα των ἀνέδωκαν πῦρ καὶ φλόγα.—**ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι**=ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταστρέψῃ.—**ἐντὸς πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι**=ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως (χώρου) τῆς πόλεως (ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πυρκαϊᾶς) δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλησιάζῃ κανεῖς.—**ἐλίφορος**=ὁ ἐπὶ τι φέρων, ἐνταῦθα δὲ πρὸς τὴν πόλιν=εὐνοϊκὸς (τοῖς ἐναντίοις).

78.

διαμαρτάνω τινός=ἀστοχῶ εἰς τι.—**ἀφέντες**=ἀφήσαντες, διαλύσαντες.—**περιτειχίζον**=περιέβαλλον μὲ τεῖχη.—**διελό-**

μενοι κατά πόλεις τὸ χωρίον—διαιρέσαντες τὴν ὅλην ἔκτασιν (περιοχὴν) εἰς τμήματα, ὥστε ἐκάστη πόλις νὰ περιτειχίσῃ ὠρισμένον τιῆμα. — **ἐπλίνθυσαντο** = κατεσκεύασαν πλίνθους. — **περὶ ἄρκιούρου ἐπιτολὰς**—κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἄρκιούρου· **ἄρκιούρος** δὲ εἶναι ἀστὴρ μέγιστος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Βοώτου ἐμφανιζόμενος ἐπιπερινὸς μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, πρωινὸς δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ πρωινή ἐπιτολὴ ἢ κατὰ Σεπτέμβριον γινομένη. — **σιοποιοὶ** = αἱ παρασκευάζουσαι τὰς τροφάς. — **κατεσκευάσθη**—διωργανώθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ, 20-24)

20.

τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος* ἐνν. τοῦ χειμῶνος τοῦ τετάρτου ἔτους τοῦ πολέμου (428). — **τῷ σίτῳ ἐπιλείπονι ἐπιέζοντο** = ἐπιέζοντο ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. — **τιμωρία**—βόηθεια. — **ἐπιβουλεύουσι**—ἀποφασίζουσι. — **ἦν δύνωνται βιάσασθαι**—ἄν δύνανται νὰ τὸ ἐπιτίχουν διὰ τῆς βίας. — **ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν**—προτεινάντων τὴν ἀπόπειραν, τὴν ἐπιχείρησιν. — **ἀπώκνησάν πως**—ἐδίστασαν (ἐφ·βήθησαν) κάπως. — **ξυνεμετρήσαντο** (ἐνν. τὰς κλίμακας) **ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων**—εὔρον τὸ ὅλον μέτρον (τῶν κλιμάκων) διὰ (τῆς καταμετρήσεως) τῶν σειρῶν τῶν πλίνθων. — **ἧ ἔτυχεν οὐκ ἐξαλημιμένον τὸ τεῖχος πρὸς σφᾶς**—ἐκεῖ, ὅπου ἔτυχε τὸ τεῖχος νὰ μὴ εἶναι τελείως ἀποσβεστωμένον πρὸς τὸ μέρος τῶν. — **ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς**—ἠρίθμουν (ἐμετροῦσαν) δὲ πολλοὶ συγχρόνως τὰς στρώσεις τῶν πλίνθων. — **οὐ πολὺ ἀπέχοντες**—διότι καὶ ἡ ἀπόστασις (ἀπὸ τοῦ τεύχους) δὲν ἦτο μεγάλη. — **ῥαδίως καθορωμένου ἐς δ' ἐβούλοντο** (ἐνν. ἀναβαίνειν) **τοῦ τεύχους**—ἐπεὶ ῥαδίως καθεωρᾶτο τὸ μέρος τοῦ τεύχους, **ἐς δ' ἐβούλοντο ἀναβαίνειν**.

21.

ἦν... τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει—ὡς ἐξῆς εἶχεν οἰκοδομηθῆ. —

πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίλοι—
 καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν Πλαταιῶν καὶ ἀνίσως κανεῖς ἔξωθεν
 ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐπήχεται.—**διεῖχον**=ἀπέχον.—**πόδας**· ὁ
 πούς ἰσοῦται πρὸς 0,30 τοῦ μέτρου περίπου, 16 δὲ πόδες=
 4.80 μ.—**μάλιστα**=περίπου, κατ' ἀνώτατον ὄριον.—**τὸ οὖν με-**
ταξὺ τοῦτο=ὁ μεταξὺ χώρος.—**οἱ ἑκαίδεκα πόδες**· ἐπεξήγ. τοῦ
τὸ μεταξὺ τοῦτο.—**διὰ δέκα δὲ ἐπάλλεων**=εἰς κάθε δὲ δέκα
 ἐπάλλεις· **αἱ δὲ ἐπάλλεις** ἦσαν προμαχῶνες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐκ
 τῶν ὁποίων οἱ ἀμυνόμενοι προσέβαλλον τοὺς ἐπερχομένους.—
διήκοντες=φθάνοντες ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον περιβόλον.—
ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον=ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη
 πέρασμα ἔξωθεν τοῦ πύργου.—**ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διή-**
σαν=ἀλλὰ διὰ μέσων αὐτῶν διήρχοντο (δοσάκις δηλ. στρατιώτης
 ἦθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἑπαλλεῖν τινα εἰς ἄλλην κειμένην πέραν τοῦ
 πύργου)—**χειμῶν νοιερὸς**=χειμῶν βροχερός.—**δντων δι' ὀλί-**
γου=εὐρισκομένων εἰς μικρὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα.—**στε-**
γανὸς=ἔστυγασμένος.—**φυλακὴν ποιούμεαι**=φρουρῶ.

22.

παρασκευάστο· ἀπροσώπως=παρασκευὴ ἐγεγόνει.—**τηρή-**
σαντες=παραφυλάξαντες, περιμέναντες.—**νύκτα χειμέριον**
ὑδαὶ καὶ ἀνέμῳ=νύκτα χειμερινὴν ὡς ἐκ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ
 ἀνέμου, μὲ κακοκαιρίαν καὶ βροχὴν.—**τῆς πείρας αἵτιοι**=τῆς
 ἀποπείρας αἵτιοι.—**περιεῖχεν**=περιέβαλλεν.—**προσέμειξαν τῷ**
τείχει=ἔφθασαν εἰς τὸ τεῖχος.—**ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν οὐ προῖ-**
δόντων αὐτῶν=οἱ ὅποιοι μέσῃ εἰς τὸ σκοτάδι δὲν τοὺς εἶδαν
 ἔμπρὸς των (πορευομένους).—**ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι**
αὐτοὺς ἀντιπαιαγοῦντος τοῦ ἀνέμου=ἐλειδὴ δὲ ὁ ἀνεμος
 ἔκαυε πάταγον καλύπτοντα τὸν ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν
 κρότον.—**διέχοντες ἦσαν**=ἐπροχώρουν ἀφήνοντες μεγάλα δια-
 στήματα ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μεταξὺ των.—**εὐστάλεις τῆ**
ὀπλίσει=ἄζωνοι, ἑλαφρῶς ὠλισμένοι.—**τὸν ἀριστερόν πόδα**
ὑποδεδεμένοι· ὅταν κανεῖς ἔχη γυμνὸν ὑποδήματος τὸν ἕνα
 πόδα, πατεῖ στερεώτερα εἰς λασπῶδες ἔδαφος.—**ἀσφαλείας**
ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλὸν=διὰ νὰ βαδίζουσαν ἀσφαλῶς εἰς λα-
 σπῶδη τόπον.—**μεταπύργιον**=τὸ μεταξὺ τῶν δύο πύργων διά-

στημα. — *προσέθεσαν** ἔνν. τὰς κλίμακας = ἐτοποθέτησαν τὰς κλίμακας. — *δοράτια* = μικρὰ δόρατα. — *ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν* = ὅταν θὰ ἦσαν πλησίον τῶν πολεμίων. — *ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες** βραχυλογία = ἀντελήφθησαν οἱ ἐν τοῖς πύργοις φύλακες ἐξ αὐτῶν (τῶν πύργων). — *κατέβαλε* = ἔρριψε κάτω. — *ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων* = ἐνῶ ἐπιάνετο ἀπὸ τὰς ἐπάλλεις. — *δοῦπον ἐποίησε* = ἔκαμε κρότον. — *τὸ στρατιόπεδον** μετωνυμία = ὁ στρατός. — *ἐκ τοῦ μπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον* = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου σημείου ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνδρες αὐτῶν διέβαινον. — *ὅπως ἤκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν* = διὰ νὰ μὴ προσέχουν καθόλου εἰς αὐτοὺς. — *κατὰ χώραν* = εἰς τὴν θέσιν (των). — *ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιννόμενον* = εὗρισκοντο εἰς ἀπορίαν, δὲν ἠμποροῦσαν νὰ καταλάβουν, τί συνέβαινε. — *φρουκτοὶ . . . πολέμοι* = σήματα διὰ πυρῶν δηλοῦντα ἐμφάνισιν πολεμίων. — *παρρανίσχον . . . φρουκτοὺς* = παραλλήλως πρὸς αὐτοὺς ἤφωναν φρουκτοὺς. — *ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρουκτωρίας . . . ἦ καὶ μὴ βοηθοῖεν* = διὰ νὰ εἶναι ἀσαφῆ τὰ σήματα τῆς φρουκτωρίας (φρουκτωρία = ἡ διὰ πυρῶν μακρόθεν συνεννόησις) καὶ μὴ σπεύσουν πρὸς β. ἠθ. εἰαν (οἱ Θηβ. εἰοι). — *τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοινο* = λατῆσουν εἰς ἀσφαλὲς ἔδαφος.

23.

*ἐν τούτῳ** ἔνν. τῷ χρόνῳ. — *καὶ τοῦ πύργου ἐκατέρου . . . ἐκεκρατήκεσαν* = καὶ εἶχον γίνεαι κύριοι καὶ τῶν δύο πύργων. — *τὰς διόδους τῶν πύργων* = τὰς πρὸς τοὺς πύργους φεροῦσας ὁδοὺς. — *ἐνσιάντες* = σιάντες ἐν αὐταῖς. — *ἐπαναβιβάσαντες* = ἐπὶ τῶν πύργων ἀναβιβάσαντες. — *οἱ μὲν** οἱ ἐπὶ τῶν πύργων ἀναβάντες καὶ οἱ ἐν ταῖς διόδοις. — *εἴργω* = ἐμποδίζω. — *οἱ δέ** οἱ λοιποὶ Πλαταιεῖς. — *τὰς ἐπάλλεις ἀπόσαντες* = καταρρίψαντες τὰς ἐπάλλεις (ἵνα μὴ δυσχεραίνεται ἡ ἀνάβασις). — *ὁ διακομιζόμενος αἰεὶ* = ὁ ἐκάστοτε ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον. — *ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς τάφρου** τοῦ ἔξωθεν δηλαδῆ. — *εἴ τις . . . κωλυτῆς γίνοιτο* = ἐὰν τις ἐκάλυε. — *ἐν τούτῳ** ἔνν. τῷ χρόνῳ. — *αὐτοῖς ἐπεφέροντο* = ἐπήρχοντο κατ' αὐτῶν. — *ἐς τὰ γυμνά* = εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σώματος τὰ μὴ κεκλυμμένα ὑπὸ

τῆς ἀσπίδος, τὰ δεξιὰ δηλ.—*φθάνουσι . . . διαβάντες* = ἐπρόφθασαν καὶ διέβησαν.—*κρύσταλλος . . . οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὡστ' ἐπελθεῖν* = κρύσταλλος ὄχι στερεός, ὥστε νὰ πατήσῃ τις ἐπάνω καὶ νὰ περάσῃ.—*ἀλλ' οἶος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὕδατώδης μᾶλλον* = ἀλλὰ τοιοῦτος (κρύσταλλος), ὁποῖος συμβαίνει νὰ εἶναι, ὅταν πνέῃ ἀπηλιώτης ἢ βορρᾶς, ὕδατώδης μᾶλλον (ἢ βέβαιος = στερεός).—*νύξ ὑπονιφομένη* = νύξ, καθ' ἣν χιονίζει σιγὰ σιγὰ, ἀλλ' ἀδιακόπως.—*μόλις ὑπερέχοντες* δηλ. μόλις ὑπερεῖχεν ἡ κεφαλή.—*ἐγένετο ἡ διάφρευξις αὐτοῖς* = διέφυγον αὐτοί.

24.

Ἀνδροκράτης ἦρος τιμώμενος ἐν Πλαταιαῖς, τοῦ ὁποίου τὸ μνημεῖον ἦτο ἔξω τῶν τειχῶν.—*νομίζοντες ἦκιστ' ἀν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποιοπῆσαι τραπέσθαι* = νομίζοντες ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποπτεύσουν (οἱ Πελοποννήσιοι) ποσῶς ὅτι (οἱ Πλαταιεῖς) ἐτράπησαν (ἐπῆραν) ταύτην τὴν ὁδόν.—*τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν διώκοντας* = ἀκολουθοῦντας ἐν τῇ διώξει τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν.—*ἦσαν* = ἐπορεύοντο.—*λαβόμενοι τῶν ὀρῶν* = ἀφοῦ ἔτιασαν (πῆραν) τὰ βουνά.—*ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν* = ἐγύρισαν ὀπίσω εἰς τὴν πόλιν.—*κατὰ χώραν ἐγένοντο* = ἐπανῆλθον εἰς τὰς θέσεις των.—*ὡς οὐδεὶς περὶ εἰσι* = ὅτι δὲν ἐσώθη κανεὶς.—*ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς* = ἐζήτουν νὰ κάμουν σπονδὰς διὰ νὰ σηκώσουν καὶ θάψουν τοὺς νεκρούς.—*ἐπαύσαντο* ἐνν. σπένδοντες.

Πλαταιέων παράδοσις.

(Γ, 52)

52.

οὐ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι = ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀντιέξουν εἰς τὴν πολιορκίαν.—*προσέβαλλον* οἱ Λακεδαιμ.—*οἱ δέ* οἱ Πλαταιεῖς.—*εἰρημένον ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος* = εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ἐντολὴ ἐκ Λακεδαιμόνος τοιαύτη, δηλ. μὴ ἔλεῖν βίβη.—*εἰ . . . ξυγχωρεῖεν* = ἐὰν ἐγένετο ἀμοιβαία παραχώ-

ρητις.—*δσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι ἀποδίδουσαι*—*νά δώσουν ὀπίσω* (εἰς τοὺς πρότερον κατόχους των) ὅσας πόλεις ἔχει καταλάβει ὁ καθένας διὰ τοῦ πολέμου.—*μὴ ἀνάδοτος εἶη*—μὴ δοθῆ ὀπίσω.—*καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρῆσαι*—καὶ νὰ δεχθοῦν ἐκείνους ὡς δικαστάς.—*παρὰ δίκην*—παρὰ τὸ δίκαιον.—*ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ*—ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀδυναμίᾳ, πάρα πολὺ ἐξησθημένοι (ἴσως δι' ἔλλειψιν τροφῶν).—*ἐν ὄσῳ*—αἰέχρως ὅτου.—*προυτέθη*—ἀπηγγέλθη κατ' αὐτῶν.—*ἐπικαλεσάμενοι*—ἀφοῦ προσεκάλεσαν.—*τῷ καθεστῶτι*—τῷ παρόντι.—*ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν*· οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποφασισμένοι νὰ φρονέουσιν τοὺς Πλαταιεῖς καὶ μὴ ἔχοντες κατηγορίαν τινὰ κατ' αὐτῶν παραδοθέντων διὰ συνθήκης τοὺς ζητοῦν πράγματα παράλογα, νὰ ἀποδείξουν δηλ. οἱ Πλαταιεῖς ὅτι τοὺς εὐηργέτησαν, ἐν ᾧ ἐπολέμουν πρὸς αὐτούς. Οὕτω δὲ οἱ Πλαταιεῖς ἐτέθησαν πρὸ διλήμματος, διότι, ἂν ἀπαντήσουν ὅτι τοὺς εὐηργέτησαν, θὰ τοὺς ἀντιπαθῆ, ὅτι ψεύδονται, ἂν δὲ εἴπουν ὄχι, τότε θὰ καταδικασθοῦν κατὰ τὴν ὁμολογίαν των.—*μακρότερα εἰπεῖν*—νά ἀπολογηθοῦν διὰ μικρῶν.—*προιάξαντες σφῶν αὐτῶν*—ἀφοῦ ὤμισαν ὡς συνηγῶρους των.—*προσελθόντες*· ἐνν. εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Πλαταιέων καταδίκη.

(Γ, 68)

68.

νομίζοντες . . . ὀρθῶς ἔξειν—φρονοῦντες καὶ μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῶν Πλαταιέων ὅτι ὀρθὸν εἶναι νὰ ἐπιμένουν εἰς τὸ ἀρχικὸν ἐρώτημα, δηλ. *εἴ τι . . . ἀγαθὸν ὑπ' αὐτῶν πεπόνθασι*.—*προείχοντο*—προέτειναν.—*μειὰ τὸν Μῆδον*—μετὰ τὰ μηδικά.—*κοινούς*· δηλ. εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἐπομένως οὐδέτερούς.—*κατ' ἐκείνας*· δηλ. τὰς σπονδὰς τοῦ Πανσανίου.—*τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει*—διὰ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν αὐτῶν (τῶν Λακεδ.).—*ἔκσπονδοι*—ἀπληλαγμένοι τῶν δεσμῶν τῆς συνθήκης. Ἦσαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπληλαγμένοι τοῦ δεσμοῦ τῆς συνθήκης (ἔκσπονδοι), διότι οἱ Πλαταιεῖς ἀπέρ-

ριφαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου γενομένας εἰς αὐτοὺς προτάσεις
 περὶ οὐδετερότητος (*καὶ ἔστε μὴδὲ μεθ' ἑτέρων*) [B, 72].—
ἕνα ἕνα παραγαγόντες = ὀδηγοῦντες ἐνώπιον τῶν δικαστῶν
 ἕνα ἕνα χωριστά.—*ὁπότε μὴ φαῖεν* = εἰάν δὲν ἔδιδον καταφα-
 τικὴν ἀπάντησιν = εἰάν δὲν ἀπεδείκνυσον ὅτι εὐηργέτησαν τοὺς
 Λακεδαιμονίους.—*ἐξαίρετον ἐποίησαντο* = ἔξήρσαν.—*κατὰ
 στάσιν ἐκπεπιτωκῶσι* = ἔξορίστους ἕνεκα πολιτικῆς στάσεως.—
τὰ σφέτερα φρονοῦντες = λακωνίζοντες.—*καθελόντες . . . ἐς
 ἔδαφος* = κατεδαφίσαντες.—*ἐκ τῶν θεμελίων* = ἐκ τοῦ ὑλικοῦ
 τῶν θεμελίων· διότι τὰ ἰδιωτικὰ οἰκῆματα ἦσαν κατεσκευασμένα
 ἐκ πλίνθων πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ καταγώγιον ἅπαν ἦτο ἐκ
 λίθων.—*καταγώγιον*· οἶκημα διὰ τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι ἐπε-
 σκέπτοντο τὸν ναὸν τῆς Ἥρας.—*θυρώματα* = τὰ κουφώματα,
 ἢ ξυλεία τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων.—*καὶ τοῖς ἄλλοις* = μὲ τὰ
 ἄλλα ὑλικά.—*χαλκὸς καὶ σίδηρος* = χάλκινα καὶ σιδηρᾶ.—*δημο-
 σιώσαντες* = κηρύξαντες δημοσίαν.—*ἀπεμίσθωσαν* = ἔδωκαν
 ἐπὶ ἐνοικίῳ.—*ἐνέμοντο* = ἐκαρποῦντο.—*ἀποτετραμμένοι ἐγέν-
 οντο* = ἀπετράποντο, ἀπέστησαν τῆς φιλίας, ἐφάνησαν δυσμε-
 νεῖς.—*σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα* =
 σχεδὸν δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν συμπεριφορὰν τῶν ταύτην οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι ὡς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς ἐφάνησαν τόσον δυσμενεῖς
 ἕνεκα τῶν Θηβαίων = καὶ σχεδὸν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐφάνησαν τόσον δυσμενεῖς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς
 ἕνεκα τῶν Θηβαίων.

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία.

(Γ, 1—6)

1.

τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους· ἔνν. τὸ θέρος τοῦ 4ου ἔτους τοῦ πολέμου (428).—*ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι* = κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ σίτου, ὅτε ὁ σίτος ἦτο ὄρμος πρὸς θερισμόν, (ἦτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ σημερινοῦ Ἰουνίου). Ἐπίτηδες ἔκαμον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰς εἰσβολάς, ἵνα καταστρέφουν τὰ γεννήματα καὶ λοιποὺς καρπούς, τὰ ὁποῖα εἶχον σπεῖρει οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἵνα διευκολύνωνται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν εὔρεσιν τροφῆς.—*ἔστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν*· διὰ τρίτην ἤδη φορὰν.—*ἐγκαθεζόμενοι* = ἐν αὐτῇ (μονίμως) στρατοπεδεύσαντες.—*ὥσπερ ἐλώθησαν*· ἔνν. γίνεσθαι.—*ὄπη παρείκοι* = ὄπου ἦτο δυνατόν, ὄπου τοὺς ἤρχετο βολικά.—*καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ . . . τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν* = καὶ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ψιλῶν ἠμποδίζον νὰ βλάπτῃ τὰ πλησίον τῆς πόλεως μέρη.—*προεξιόντας τῶν ὄπλων* = ἐξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου.—*ἐμμείναντες δὲ χρόνον, οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν* = μείναντες δὲ (ἐν τῇ Ἀττικῇ) ἐφ' ὅσον χρόνον εἶχον τροφάς, ἀνεχώρησαν.—*διελύθησαν κατὰ πόλεις* = διαλύθησθε ἤλθον ἕκαστοι εἰς τὰς πόλεις τῶν.

2.

Μήθυμνα· πόλις τῆς Λέσβου ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους.—*βουληθέντες—ἀναγκασθέντες*· αἱ μετοχαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ Λέσβος = οἱ Λέσβιοι. Τί σχῆμα εἶναι;—*οὐ προσεδέξαντο* = δὲν τοὺς ἐδέχθησαν εἰς τὴν συμμαχίαν.—*τῶν τε λιμέ-*

νων τὴν χῶσιν . . . ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι=ἐπερίμεναν νὰ τελειώσῃ ἢ χῶσις (τὸ κλείσιμον) τῶν στομιῶν τῶν λιμένων καὶ νὰ φθάσουν ὅσα ἐχρειάζοντο ἐκ τοῦ Πόντου.—καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν(= μετεπέμποντο)=καὶ ὅσα παρήγγελλον νὰ φέρουν.—διάφορος=ἐχθρός.—κατὰ σιάσιν=ἔνεκα κομματικῶν λόγων.—πρόξενος= ἰδὲ Γ, 52.—μηνυταὶ γίνονται=μηνύουσι.—ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία=ἐξαναγκάζουν τοὺς Λεσβίους (τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ἄλλοις χωρίοις) νὰ κατοικήσων ἐς τὴν Μυτιλήνην.—καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν . . . ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται=καὶ μετὰ σπουδῆς παρασκευάζουν ὅλα πρὸς ἀποστασίαν.—ξυγγενῶν ὄντων ἦσαν ὅλοι Αἰολεῖς, ἐκεῖθεν δὲ καὶ ἡ συγγένεια.—εἰ μὴ τις προκαταλήψεται=εἰ μὴ προκαταλήφονται=ἐὰν δὲν προφθάσουν (οἱ Ἀθηναῖοι) νὰ τὴν καταλάβουν.—ἤδη=ἐν τάχει, εὐθύς.

3.

ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος=ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου (μόλις) εἶχεν ἀρχίσει καὶ εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀκμὴν του.—μέγα ἔργον ἠγοῦντο εἶναι=ἐνόμιζον ὅτι ἦτο σπουδαῖον, ἐπικίνδυνον πρᾶγμα.—Λέσβον προσπολεμώσασθαι=νὰ καταστήσουν τὴν Λέσβον πολεμίαν πρὸς τοὺς ὑπάρχουσι πολεμίους.—ἀκέραιον=ἀβλαβῆ.—μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι (ἢ ταῖς κατηγορίαις)=ἀποδίδοντες μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐπιθυμίαν, εἰς τὸ ὅτι ἤθελον νὰ μὴ εἶναι ἀληθῆ (ἢ εἰς τὰς καταγγελίας)· κατ' ἐννοίαν=ἔπειδή μᾶλλον ἐπίστευον αὐτό, πού ἐλεθύμουν, παρὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατηγογέλλοντο.—καὶ πέμψαντες=καίπερ πέμψαντες.—τὴν ξυνοίκισιν . . . διαλύειν=νὰ θέσουν τέρας εἰς τὴν συνοίκισιν, νὰ ἀποστείλουν εἰς τὰ ἴδια τοὺς μετακομισθέντας εἰς τὴν πόλιν.—ἐσηγγέλθη γάρ· ἀπροσώπως=εἰσαγγελία ἐγένετο αὐτοῖς· ὁ δὲ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ «πέμπουσιν ἐξαπιναιῶς».—Μαλόεις· ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ἴσως ἐκ τοῦ μᾶλον=μῆλον (πρόβατον), διότι ὁ Ἀπόλλων ἦτο καὶ ἀγροτικὸς θεός.—ἐπειχθέντας=ἐὰν σπεύσουν.—ἄφνω=αἰφνιδίως.—ἦν μὲν ξυμβῆ ἢ πεῖρα· ἐνν. εὖ ἔχει=καὶ ἂν μὲν ἐπιτύχη ἢ ἀπόπειρα, ἔχει καλῶς.—παρὰ σφᾶς· δηλ.

τοὺς Ἀθηναίους.—*κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν*—συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ τῆς συμμαχίας ὑποχρεώσεις των.—*τοὺς ἄνδρας ἐς φυλακὴν ἐποίησαντο*—τοὺς ἄνδρας ἔθεσαν εἰς φυλακὴν, ὑπὸ κράτησιν.—*Γεραισιτός*· ἄκρωτήριον, λιμὴν καὶ πόλιν τῆς Εὐβοίας.—*ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν*—εὐρῶν φορητῆγόν πλοῖον ἔτοιμον πρὸν ἀναχώρησιν.—*πλῶ χρησάμενος*—*εὐπλοία χρησάμενος*—πλεύσας μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον.—*τὸν ἐπίπλου*—τὸν ἐναντίον των πλοῦν.—*τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέστα φραζάμενοι ἐφύλασσαν*—ὅλα τὰ ἄλλα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὰ τείχη καὶ τοὺς λιμένας ἐφύλασσαν, ἀφοῦ τὰ ἡμιτελῆ ἔφραξαν (ἔξησφάλισαν διὰ πασσάλων καὶ ἄλλων προσωρινῶν μέτρων).

4.

ὡς ἐώρων· ἔνν. τὰ ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων πραττόμενα.— *τὰ ἐπεσταλμένα*—τὰ προσταχθέντα· ἦτοι *ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν*.—*ἐς πόλεμον καθίσταντο*—ἤρχιζαν τὸν πόλεμον.—*ἀπαράσκευοι...καὶ ἐξαίφνης*· συνδέονται διὰ τοῦ *καὶ* δύο ἀνόμοια, ἐπίθετον καὶ ἐπίρρημα, διότι καὶ τὸ ἀπαράσκευοι ἀντὶ ἐπιρρήμ. = χωρὶς παρασκευῆν.—*λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς*—τόρρα πλέον (ἐν τῇ ἀνάγκῃ) ἐπρότειναν διαπραγματεύσεις εἰς τοὺς στρατηγοὺς.—*βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραντίκα... ὁμολογία τιλ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι*—θέλοντες πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀπομακρύνουν ἀφ' ἑαυτῶν τὰς ναῦς διὰ συγκαταβατικῆς (ἄξιοπρεποῦς) τινος συμφωνίας (μὲ ἐπιεικεῖς τινὰς ὅρους).—*ἀνοκωχὴν*—ἀνακωχὴν.—*τῶν διαβαλλόντων ἓνα*—ἓνα ἐκ τῶν καταδοτῶν, ἐκ τῶν καταγγειλάντων (τὴν πατρίδα των ἐπὶ ἀποστασίᾳ).—*ᾧ μετέμελεν ἤδη*—ὅστις μετενόει ἤδη (διότι προηγουμένως εἶχε καταγγεῖλει τὰ σχέδια τῶν Λεσβίων ὡς φίλος (πρόξενος) τῶν Ἀθηναίων).—*ὡς σφῶν οὐδέν γεωτεριούντων*—διότι δῆθεν αὐτοὶ δὲν θὰ κάμουν κανέν γεώτερον (= πολιτικὴν μεταβολὴν), δὲν θὰ διαταράξουν τὰς συμμαχικὰς σχέσεις.—*ἐν τούτῳ δὲ*—κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (τῆς ἀνακωχῆς).—*ἐν τῇ Μαλέᾳ*· ἴδε γεωγρ. πίνακα.—*οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν*—διότι δὲν ἠλπίζον εἰς τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων προσδοκώμενα, ὅτι θὰ εὐδοωθοῦν, ὅτι θὰ ἐπιτύχουν αὐτά, πού ἐπερίμεναν ἀπὸ τοῦς Ἀθηναίους.—*ταλαιπώρως*—ἐπιπόνως, μὲ κό-

πον.—**διὰ τοῦ πελάγους**—διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους· δηλ. μὴ προσορμιζόμενοι εἰς νήσους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρεῖχεν ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν εἰς τὰ πλοῖα.—**αὐτοῖς (τοῖς Λακεδαιμονίοις) ἔπρασσον**—διεπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν, προέβαινον εἰς ἐνεργείας πλησίον των.

5

ὥς οὐδὲν ἤλθον πράξαντες—ὥς ἤλθον οὐδὲν πράξαντες.—**Ἰμβριοι καὶ Δήμνιοι**· διότι οὗτοι κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων ὄντες ἦσαν πιστοὶ εἰς αὐτοὺς.—**οὐκ ἔλασσον ἔχοντες**—ἂν καὶ δὲν ἠττήθησαν.—**οὔτε ἐπηλύσαντο**—οὔτε διενεκτέρευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, πλησίον τῶν ἐχθρῶν.—**οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς**—οὔτε εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς δυνάμεις των.—**ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένιτό τι, κινδυνεύειν**—διότι ἤθελον νὰ διεξάγουν τὸν ἀγῶνα μαζὶ μὲ τὴν ἐκ Πελοποννήσου βοήθειαν καὶ μὲ ἄλλην δύναμιν, ἐὰν ἀπὸ κανὲν μέρος προσετίθετο (προσῆρχετο).—**προσπεστάλησαν τῆς ἀποστάσεως**—ἐστάλησαν πρὸ τῆς ἀποστασίας.—**φθάσαι οὐ δυνάμενοι τὸν ἐπίπλουον**—ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσουν πρὸ τῶν ἐπερχομένων πλοίων (τῶν Ἀθην.), νὰ προλάβουν.

6.

ἐπιρρωσθέντες—λαβόντες θάρρος.—**πολὺ θᾶσσον**—πολὺ ταχύτερον, μὲ μεγαλύτεραν προθυμίαν (ἢ ἐὰν ἔβλεπον ἱκανὴν δύναμιν ἐκ μέρους τῶν Λαβίων).—**οὐδὲν ἰσχυρόν**—οὐδεμίαν σοβαρὰν ἀντίστασιν.—**περιορμισάμενοι**—ἀποκλείσαντες διὰ πλοίων.—**τοὺς ἐφόρους . . . ἐποιῶντο**—τὰς κατὰ θάλασσαν ἐφόδους ἔκαμνον.—**ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν**· δηλ. εἰς τὸν νότιον καὶ τὸν βόρειον λιμένα.—**τῆς θαλάσσης εἶργον (ὥστε) μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους**—ἀπέκλειον τῆς θαλάσσης τοὺς Μυτιληναίους, ὥστε νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν αὐτήν.—**τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ (ἐνν. ὄν) κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι**—τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα μέρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο πολὺ, κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι.—**ναύσταθμον . . . πλοίων**· πλεονασμὸς—ὁ ναύσταθμος.—**ἀγορὰ**—τόπος ἀγορᾶς.—**καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην**

οὕτως ἐπολεμεῖτο=καὶ ὁ μὲν περὶ τὴν Μυτιλήνην πόλεμος τοιοῦτοτρόπως διεξήγετο.

8.

ἐπὶ τῆς πρώτης νεώσ· ἰδὲ Γ, 4.—*Ὀλυμπίαζε παρεῖναι*· ἐκεῖ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων θὰ παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ θὰ συνεζήτουν μετ' αὐτῶν οἱ Σπαρτιαῖται.—*Δωριεὺς Ρόδιος*· υἱὸς τοῦ περιφήμου ὀλυμπιονίκου Διαγόρου τοῦ Ροδίου, ἀδελφὸς τῆς Καλλιπατείας.—*κατέστησαν ἐς λόγους*=συνῆλθον εἰς συμβούλιον, σύσκεψιν.

15.

ἐπειδὴ ἤκουσαν . . . προσδεξάμενοι=ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσεδέξαντο, καί, ἐπεὶ προσεδέξαντο, συμμάχους ἐποίησαν.—*καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν . . . ἐς τὸν ἰσθμὸν*· ἡ σύνταξις: *ἔφραζον τοῖς παροῦσι συμμάχοις ἰέναι κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἰσθμὸν ὡς ποιησόμενοι τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν*.—*ἔφραζον*=ἐκέλευον.—*τοῖς δύο μέρεσι*=μὲ τὰ δύο μέρη, τὰ δύο τρίτα.—*ὄλκους*· ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα εἴλκοντο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἡ ὑπερνεώλκησις πλοίων διὰ τῶν ἰσθμῶν ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.—*ὑπεροίσοντες*· δηλ. τὰς ναῦς=ἵνα μεταφέρουν τὰ πλοῖα (ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ εἰς τὸν Σαρωνικόν).—*ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν*=ἠσχολοῦντο εἰς τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν.—*ἀρρωστιά τοῦ στρατεύειν*=ἐν ἀπροθυμίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἐκστρατείαν, ἀπρόθυμοι εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

16.

αὐτούς· δηλ. τοὺς Λακεδαιμονίους.—*διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν*=διότι ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀσθενεῖς, ἀνισχύρους.—*μηκινούντες*=χωρὶς νὰ ἀπομακρύνουν.—*ἀλλ' οἳοί τε εἰσι... ἀμύνεσθαι*· ἡ σύνταξις: *ἀλλ' οἳοί τε εἰσι (οἱ Ἀθηναῖοι) ἐραδίως ἀμύνεσθαι τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιδόν* (=μέλλον νὰ ἐπέλθῃ κατ' αὐτῶν) *ναυτικόν*.—*αὐτοί*· ἐννοεῖ τοὺς πολίτας καὶ ὄχι τοὺς μισθοφόρους ἢ μετοίκους.—*πεντακοσιομέδιμνοι, ἱππεῖς, μέτοικοι*· ἰδὲ ἱστορίαν.—*ἀναγαγόντες*· ἀντὶ *ἀναγαγόμενοι*=ἀποπλεύσαντες.—*ἢ δοκοίη αὐτοῖς*=εἰς ὅποιον μέρος ἐνόμιζον αὐτοῖς

κατάλληλον.—πολὺν τὸν παράλογον=ἐντελῶς ἀπροσδόκητα, ἀνέλπιστα.—ἀπορα νομίζοντες=νομίζοντες δύσκολα, ἀκατόρθωτα.—περιοικίδα: ἐννοεῖ τὴν χώραν τῶν περιοίκων ἐν τῇ Λακωνικῇ καὶ Μεσσηνίᾳ.—ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου=ἀνεχώρησαν οἴκαδε.—ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅτι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον=ναυτικὸν παρεσκεύαζον, ἵνα τοῦτο πέμψωσιν εἰς τὴν Λέσβον.—ναύαρχον προσέταξαν=ἔταξαν ἐπὶ ταῖς ναυσὶ (=διώρισαν) ναύαρχον.—ἐπιπλεύσεσθαι=να πλεύσῃ ὡς ἀοχηγός.

18.

ὡς προδιδομένην=νομίζοντες ὅτι παρασκευάζεται ἐκεῖ ὑπὸ τινων προδοσία, ὑπολογίζοντες ὅτι διεξήγοντο συνεννοήσεις ἐν τῇ πόλει (Μηθύμνῃ) περὶ παραδόσεως αὐτῆς.—ἐπίκουροι: νοῦνται οἱ ἀναφερόμενοι ἐν Γ, 5 καὶ 6.—οὐ προυχώρει, ἢ προσεδέχοντο=δὲν ἐπήγαιναν κατὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἐπερίμεναν.—ἐπ' Ἀντίσσης=εἰς τὴν Ἀντίσσαν.—καταστησάμενοι=ἀφοῦ καστήσαν δι' ἑαυτοὺς, πρὸς τὸ συμφέρον των.—κρατύναντες=ἐνισχύσαντες.—βεβαιότερα=ἰσφαλέστερα.—ἐκβοηθείας=ἐξόδου ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν.—πληγέντες=κατὰ κράτος ἡττηθέντες.—οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν=οἱ ἴδιοι, δηλ. οἱ ὀπλίται, πλεύσαντες καὶ ὡς κωπηλάται.—ἀπλῶ τείχει: ἐνν. ὄχι διπλῶ, ὅπως ἦσαν ἄλλα: ἰδὲ Γ, 21.—ἔστιν οἷ=ἐνισχυθῶ, εἷς τινα μέρος.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.
Μυτιληναίων παράδοσις.

(Γ, 25-33)

25.

κατὰ χαράδραν τινα=διὰ χαράδρας τινός.—ἡ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτειχισμα=ὄπου ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερβαθῇ, νὰ πατηθῇ τὸ τεῖχος.—προέδροις=τοῖς ἀρχουσι τῶν Μυτιληναίων.—τούτων ἔνεκα=ἀπαγγελῶν ταῦτα=ἵνα ἀναγγεῖλῃ ταῦτα.—πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἦσσαν εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν=ἦσαν ὀλιγώτερον διατεθειμένοι νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ ἕν ἔτος τοῦ πολέμου.—*ἄρχοντα προστάξαντες* = διορίσαντες ἄρχοντα ἢ σύνταξις: *ἐπειδὴ οἱ Πελοποννήσιοι προστάξαντες Ἀλκίδαυ ναύαρχον* (=ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος) *ἀπέστειλαν αὐτὸν ἔχοντα τὰς ναῦς*.—*ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι* = περιπίπτοντες εἰς σύγχυσιν λόγῳ τῆς συνδεδυασμένης ἐπιθέσεως.—*ὄπως... ἦσσαν... ἐπιβοηθήσωσι* = ἵνα στείλουν ὀλιγοτέρας ἐπικουρίας.—*Κλεομένης*: υἱὸς τοῦ Πausανίου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς. Ὁ Ἀρχίδαμος δὲν μετέχει ἤδη τῆς στρατείας ἀσθενῶν.—*ὑπὲρ Πausανίου* = ὡς ἐπίτροπος τοῦ Πausανίου καὶ διὰ τὸ συμφέρον του.—*μετὰ τὴν δευτέραν* κατ' ἦν μόνον ἐπὶ τσσαράκοντα ἡμέρας ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ λόγῳ τῆς ἐνοκηψάσης νόσου.—*ἐπιμένοντες... πεύσεσθαι* = ἀναμένοντες νὰ μάθουν.—*ἔργον* = κατόρθωμα.—*ὡς ἤδη πεπεραιωμένων* = μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶχον πλέον φθιάσει.—*ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες* = διέτρεξαν λεηλατοῦντες τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας.—*οὐδὲν ἀπέβαινεν* = τίποτε δὲν ἐπραγματοποιεῖτο (ὡς πρὸς τὰς εἰδήσεις τῆς Λέσβου).—*ὁ σίτος* = τὰ τρόφιμα.

ἐνεχρόνιζον = ἐβράδυνον, ἐχρονοτρίβουν.—*διὰ τὰδε* = διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας.—*καὶ αὐτοὶ* ἐνν. ὡς καὶ οἱ Μυτιληναῖοι δὲν ἐπερίμεναν τὰς ναῦς πλέον.—*ψιλὸν ὄντα* = ἄοπλον.—*ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις* = ἵνα ἐπιχειρήσῃ ἔξοδον ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων.—*κατὰ ξυλλόγους γιγνόμενοι* = συναθροιζόμενοι καθ' ὁμάδας.—*δυνατοὺς* = τοὺς ὀλιγαρχικούς.—*ξυγχορήσαντες* = ξυμβάντες = ἀφοῦ συνθηκολογήσουν.

οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν = οἱ ἰθύνοντες, οἱ ὀλιγαρχικοί.—*ὄντες... κινδυνεύσοντες* πόθεν ἐξαρτῶνται αἱ μετοχαὶ αὐται;—*εἰ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως* = ἂν ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν συνθήκην, δηλ. ἐὰν γίνῃ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ δήμου ἄνευ τῶν δυνατῶν.—*ὥστε* = ἐπὶ τῷ ὄρω.—*αὐτούς* δηλ. τοὺς

Μυτιληναίους.—*ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθῳσι*—μέχρι δὲ τῆς ἐπανόδου, ἕως οὗ ἐπανεέλθωσιν.—*δῆσαι*· ἐκ τοῦ ὥστε—να δέσῃ, να φυλακίσῃ.—*ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο*—ἡ γενομένη σύμβασις ἦτο αὕτη· τὸ ξύμβασις ὑποκ., τὸ αὕτη κατηγ.—*οἱ πράξαντες*—οἱ διαπραγματευθέντες.—*οὐκ ἠνέσχοντο*—δὲν ἔμειναν ἤσχοι.—*ὁμως*· εἰ καὶ ἦσαν ἀσφαλεῖς κατὰ τὴν σύμβασιν.—*καθίζουσιν*· ἀμιβ.=κάθηνται, καταφεύγουν (ὡς ἰκέται).—*ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι*—(πέισας) αὐτοὺς να σηκωθοῦν ἀπὸ τοὺς βωμοὺς, μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν (τὸν ὄρον) ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάβῃ. Ἐνόσιον ἔθεωρεῖτο ἡ ἀπομάκρυνσις ἰκέτου ἀπὸ τοὺς βωμοὺς.—*κατατίθεται*—θέτει, ἀποστέλλει πρὸς ἀσφάλειαν.—*μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ*—μέχρις ὅτου οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφασίσουν τι περὶ αὐτῶν.—*προσεκλήσατο* (Ἐντισσαν)=ἔλαβε μετὰ τὸ μέρος του.—*καθίστατο*—ἐτακτοποίει.

29.

οἱ δὲ . . . Πελοποννήσιοι· προβλ. Γ, 26.—*ἐνδιέτριψαν*—ἐχρονотρίβησαν.—*σχολαῖοι*—βραδέως.—*τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους*· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ προσκαθημένους Ἀθηναίους.—*πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον*—ἕως οὗ τέλος προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Δήλον.—*Ἐρυθραία*· χειρόνησος τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Χίου.—*μάλιστα*—ἀκριβῶς.—*τῇ Μυτιλήνῃ ἐαλωκνία*—ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μυτιλήνης.—*ἐκ τῶν παρόντων*—σύμφωνα πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

30.

πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι—πρὶν γίνῃ τι γνωστὸν περὶ ἡμῶν, πρὶν μᾶς πάρουν εἶδῃσιν.—*ὥσπερ ἔχομεν*—ὅπως εἴμεθα καὶ εὐρισκόμεθα, ἀμέσως.—*κατὰ τὸ εἶδος*—ὅπως εἶναι φυσικόν.—*ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν*—θὰ εὐρωμεν μεγάλην ἔλλειψιν προφυλάξεως (προφυλακτικῶν μέτρων), ὅπως συμβαίνει μετὰ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου ἔχουν καταλάβει πόλιν.—*κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνν (πολὺ)*—καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ θάλασσαν.—*ἧ*—ὄπου.—*ἀνέλπι-*

στοι ἐπιγενέσθαι ἄν...πολέμιον=δὲν ἐλπίζον ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτεθῆ ἔναντίον τῶν ἐχθρῶς τις.—καὶ ἡμῶν ἡ ἀλήκη τυγχάνει μάλιστα οὔσα=καὶ ἡμεῖς (κατὰ θάλασσαν) κυρίως συμβαίνει νὰ εἴμεθα ἰσχυροί.—ὡς κεκρατηκότων=νομίζοντες ὅτι εἶναι κύριοι τῆς πόλεως.—προσπίπτω=ἐπιτίθεμαι.—μετὰ τῶν ἔνδον· δηλ. τῶν ὀλιγαρχικῶν.—καταληφθῆναι ἄν τὰ πράγματα=ὅτι δυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς καταστάσεως.—μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον=ἄς μὴ διστάσωμεν νὰ ἀναλάβωμεν (=ἄς μὴ ἀποφύγωμεν) τὸν κίνδυνον.—τὸ καινὸν τοῦ πολέμου=ἡ ἀπροσδόκητος τροπὴ τοῦ πολέμου, τὰ ἀπρόοπτα τοῦ πολέμου.—δ (τὸ καινόν), εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορθῶν ἐπιχειροίη, πλεῖσι' ἄν ὀρθοῖτο=ἄπο τὸ ὅποῖον (δηλ. τὸ ἄφνω καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκῆτους ἐπιπεσεῖν) ἔάν τις στρατηγὸς ἠθέλε προφυλάσσειται, ὡσάκεις τὸ παρατηρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του (=τὸ θεωρεῖ ἐνδεχόμενον διὰ τὸν ἑαυτὸν του) καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὡσάκεις τὸ παρατηρεῖ ὅτι συμβαίνει (τὸ τοιοῦτον, δηλ. τὸ ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ἄφνω) εἰς τοὺς ἐχθρούς, παρὰ πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτύχη (νὰ κατορθώσῃ).

31.

ἐλπίδα δὲ εἶναι· ἔνν. ἔφασαν ἐκ τοῦ προηγ. παρήνουν.—οὐδενὶ ἀκουσίως ἀφῆχθαι (=ἀφιγμένους ἔσεσθαι)=θὰ ἔχωμεν ἔλθει ἀρεστοὶ εἰς ὅλους, ὑπὸ τὴν γενικὴν χαρὰν.—τὴν πρόσδοον ταύτην· τὸν συμμαχικὸν φόρον τὸν ἀπὸ τῶν ἰωνικῶν καὶ αἰολικῶν πόλεων προερχόμενον. Ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ Ἀριστείδου ἀνήρχετο εἰς 460 τάλαντα καὶ βραδύτερον εἰς 600 καὶ πλεόν.—ἴνα, ἣν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται=ἴνα, ἔάν (οἱ Ἀθηναῖοι) ἀναγκάζωνται νὰ ἀποκλείωσιν αὐτοὺς (τοὺς Πελοποννησίους), δαπανῶσι χρήματα (οἱ Ἀθηναῖοι).—Πισσοῦθνην· σατράπην τῆς Λυδίας.—ἐνεδέχετο = ἀπεδέχετο.—τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν=ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο τῆς γνώμης, ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην.—τῆς Μυτιλήνης ὕστερῆκει=εἶχεν ἔλθει ὕστερον ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης.—ὅτι τάχιστα=ὡς τάχιστα.—προσμεῖξαι=νὰ προσεγγίση.

ἄρας (τὰς ναῦς) = ἀποπλεύσας. — *παρέπλει*· δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰωνίας. — *προσσχὼν (προσίσχω)* = προσεγγίσας. — *Τηίων*· κατοίκων τῆς ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας ἰωνικῆς πόλεως Τέω. — *καθορμίζομαι* = προσορμίζομαι. — *Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων*· Σάμιοι ὀλιγαρχικοί, οἱ ὅποιοι ἐκβληθέντες τῆς πόλεως ἴδρυσαν πλησίον τῆς Σάμου πόλιν, τὰ Ἄναια. — *εἰ=ὄτι* = διότι. — *οὔτε χειρας ἀναιρομένους* = οἱ ὅποιοι δὲν ἐσῆκωσαν χεῖρι (ἐναντίον του). — *εἴτε μὴ παύσεται*· ἐνν. διαφθείρων. — *ἐς φιλίαν προσάξεσθαι* = ὅτι θὰ ὀδηγήσῃ εἰς φιλίαν, θὰ κάμῃ φίλους. — *ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν* = δὲν ἠλπίζόν ποτε ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ διεπεραιούντο εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης.

φυγὴν ἐποιεῖτο = ἔφευγε. — *Σαλαμινία καὶ Πάραλος*· δύο πλοῖα τῶν Ἀθηναίων ταχέα χρησιμεύοντα εἰς διαφόρους σπουδαίας δημοσίας ὑπηρεσίας. — *Κλάρος*· πόλις τῆς Ἰωνίας πλησίον τῆς Κολοφῶνος. — *ὄρμῶν (ὄρμῶ)* = ἀραγμένους. — *ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ σήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ* = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἐκουσίως εἰς ἄλλην γῆν παρὰ εἰς τὴν Πελοπόννησον. — *εἰ καὶ ὡς μὴ διεννοοῦντο μένειν* = μολονότι καὶ ὑπ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς συνθήκας (μολονότι δηλαδὴ ἡ ἀτείχιστος Ἰωνία ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοῦτο) δὲν εἶχον κατὰ νοῦν νὰ μένουν· τὸ ὡς (= οὕτως) ἐπίρρημα τροπικὸν ἐκ τοῦ *ὄς*, δεικτικῆς ἀντωνυμίας παρὰ ποιηταῖς. — *προσπίπτοντες* = προσβάλλοντες. — *αὐτάγγελοι* = ἰδοῦσαι αὐταῖ (αὐτόπται γινόμεναι) ἀνήγγειλαν. — *ὑπὸ σπουδῆς = σπουδῆ*. — *ὡς οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει* = ἐπειδὴ ὁ (ὑπὸ τὸν Ἀλκίδα) σιόλος δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς ἀπόστασιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ τὸν προφθάσῃ, ἐπέστρεψεν ὀπίσω (ὁ Πάχης). — *οὐ μετεώρους περιέτυχε (ταῖς ναυσὶ τοῦ Ἀλκίδου)* = δὲν συνήντησεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. — *ἐφόρμησις* = ὁ διὰ πλοίων ἀποκλεισμός. — *κέρδος ἐνόμισεν . . . ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσα ἠναγκά-*

σθησαν στρατόπεδον ποιῆσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν=κέρδος ἐνόμισεν . . . ὅτι εἰς οὐδὲν μέρος ἀποκλεισθεῖσαι (αἱ νῆες τοῦ Ἀλκίδου) δὲν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στρατοπεδεύσουν (=προσορμισθοῦν) καὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθηναίους) νὰ τὰς φυλάττουν καὶ νὰ τὰς πολιορκοῦν.

Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35 50)

35.

παρεσιήσατο=ὑπέταξε.—οὗς κατέθετο· ἰδὲ Γ, 28.—καθίστατο τὰ περὶ Μυτιλήνην=ἐτακτοποίει τὰ (πολεμικὰ) πράγματα τῆς Μυτιλήνης.—ὑπομένων=μένων εἰς τὴν θέσιν του, παραμένων.—ἢ ἐδόκει αὐτῶ· ἔνν. καθίστασθαι.

36.

ἔστιν ἃ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν . . . ἀπάξειν Πελοποννησίους=ἂν καὶ ὑπέσχετο ὅτι θὰ κάμῃ καὶ ἄλλο τινὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ὅτι θὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Πελοποννησίους ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν.—γνώμας ἐποιοῦντο=ἐσκέπτοντο.—ὑπὸ ὀργῆς=ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς.—ὅσοι ἡβῶσι=ὅσοι διανύουν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, δηλ. ἀπὸ 18 ἐτῶν καὶ ἄνω.—ἐπικαλοῦντες=ἐγκαλοῦντες, κατηγοροῦντες. Ἡ μετοχὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι κατὰ δοτ., ἀλλ' ἐτέθη κατ' ὄνομασι. συμφωνήσασα πρὸς τὸ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ γράφοντος ὑποκείμεν. τοῦ ἔδοξεν αὐτοῖς=ἔγνωσαν ἢ ἐψηφίσαντο αὐτοί. — ἀρχόμενοι = πιεζόμενοι (ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦσαν αὐτόνομοι).—προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες . . . τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι=συνετέλεσε προσέτι ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν ἐπαύξεισιν τῆς ὀρμῆς (=τοῦ ἐρεθισμοῦ) τὸ ὅτι ἐτόλμησαν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς κινδύνους τὰ πλοῖα τῶν Πελοποννησίων πλεύσαντα εἰς τὴν Ἰωνίαν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Ὑποκ. τοῦ ὅ. εἶναι τὸ αἱ Πελοποννησίων νῆες. . . . παρακινδυνεῦσαι· τὸ δὲ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς=(οὐκ ἐλάχιστην μοῖραν ὀρμῆς) ἀντικείμενον.—οὐκ ἀπὸ

βραχείας διανοίας—ὄχι κατόπιν ἐπιπολαίας σκέψεως—κατόπιν ὀρθίμου σκέψεως.—*διαχρῶμαί τινα*—φρονεύω τινά.—*μετάνοια*.. ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν δὴν διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους—μετενόουν καὶ ἀνελογίζοντο ἠρέμως ὅτι ἡ ἀπόφασίς των ἦτο σκληρὰ καὶ φοβερὰ (πρωτάκουστος), δηλ. νὰ καταστρέψουν ὀλόκληρον πόλιν μᾶλλον καὶ ὄχι τοὺς πρωταίτιους (μόνον).—*παρεσκεύασαν*—διέθεσαν.—*τοὺς ἐν τέλει*· δηλ. τοὺς πρωτάνεις ἢ τοὺς στρατηγούς, οἵτινες εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλοῦν ἐκκλησίαν.—*αὐθις γνώμας προθεῖναι*—νὰ εἰσαγάγουν ἐκ νέου πρὸς συζήτησιν τὰς ληφθεῖσας ἀποφάσεις, νὰ προτείνουν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως.—*καὶ ἐκεῖνοις ἐνδηλον ἦν*—καὶ εἰς ἐκεῖνους (δηλ. τοὺς ἐν τέλει) ἦτο φανερόν, καὶ ἐκεῖνοι ἔβλεπον.—*βουλόμενον τὸ πλεον τῶν πολιτῶν αὐθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλευσασθαι*—ὅτι οἱ περισσότεροι πολῖται ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι τινες εἰς αὐτοὺς (τοὺς πολῖτας) ἀφορμὴν νέας σκεψέως.—*ἀφ' ἐκάστων*—ἀπὸ διαφόρων.—*πιθανώτατος*—πειστικώτατος.

49.

μάλιστα ἀντιπάλων—αἱ ὁποῖαι ἦσαν σχεδὸν ἰσόπαλοι, ἕξ ἴσου πειστικά.—*ἦλθον ἐς ἀγῶνα ὁμοίως τῆς δόξης*—ἐφιλονίκησαν, τίνα τῶν δύο γνωμῶν νὰ προτιμήσωσι, περὶ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ὄφειλον νὰ λάβουν.—*ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι*—ἦλθον σχεδὸν ἴσοι κατὰ τὴν ψηφοφορίαν.—*ἐκράτησε*—ὑπερίσχυσε.—*κατὰ σπουδὴν*—ἐν σπουδῇ.—*προεῖχε*—εἶχε προσηγηθῆ.—*ἡμέρα καὶ νυκτὶ μάλιστα*—ἀκριβῶς κατὰ ἓν ἡμερονύκτιον.—*ἄλφιστα*—ἄρτον ἀπὸ ἄλευρα κριθῆς, κριθινὸν ἄρτον.—*ἐλαύνω*—κωπηλατῶ.—*ἄλφιστα οἴνω καὶ ἐλαίῳ πεφυραμένα*—ἄρτους ζυμωμένους μὲ οἶνον καὶ ἔλαιον.—*ὑπνον ἤρουντο*—ἐπαιρναν ὑπνον, ἐκοιμῶντο.—*κατὰ μέρος*—κατὰ σειρᾶν, διαδοχικῶς.—*πνεῦμα*—ἄνεμος.—*ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον*—πρὸς πρᾶξιν ἀσυνήθη, ἀποτρόπαιον.—*ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον (=ὥστε) Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα*—ἡ μὲν ἐπρόλαβε καὶ ἦλθε τόσον, ὥστε ὁ Πάχης νὰ ἔχη ἀναγνώσει τὸ ψήφισμα, ὅσον ἤρκει διὰ νὰ ἔχη ἀναγνώσει (μόνον) τὸ ψή-

φρισμα.—*ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται* = φθάνει κατόπιν αὐ-
τῆς.—*παρὰ τοσοῦτον ἦλθεν ἡ Μυτιλήνη κινδύνου* = τόσον
πλησίον τοῦ κινδύνου ἦλθεν ἡ Μυτιλήνη.

50.

γνώμη = προτάσει.—*κλήρους ποιήσαντες* = διαιρέσαντες τὴν
γῆν εἰς τμήματα. Αἱ κληρουχίαι εἶχον διττὸν λόγον, ἀφ' ἑνὸς
τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπηκόων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐγκατάστασιν
τῶν ἀκτημόνων.—*τοῖς θεοῖς ἐξεῖλον ἱερῶς* = ἐξεχώρισαν διὰ
τοὺς θεοὺς, ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς θεοὺς, ὥστε νὰ εἶναι ἱεροί.—
τοὺς λαχόντας = τοὺς ἐκλεγέντας διὰ κλήρου.—*ταξάμενοι...φέ-
ρειν* = ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρῶνουν. Οἱ λαβόντες
δηλαδὴ τοὺς κλήρους ἐμίσησαν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρότερον κυ-
ρίους τῶν ἀντὶ δύο μῶν ἐτησίως.—*ὑπήκουον* = ἦσαν ὑπήκοοι.

ΣΙΚΕΛΙΚΑ

Ὁ ἀπόπλους τοῦ συμμαχικοῦ στόλου
ἐκ τοῦ Πειραιῶς.

(ΣΤ', 30—32)

30.

θέρους μεσοῦντος· τοῦ ἔτους 415. — *ἀναγωγή* = ἔκπλους. — *ὀλάς* = φορτηγὸν πλοῖον. — *τοῖς πλοίοις*· νοοῦνται τὰ μικρὰ ἐμπορικὰ τὰ μὴ χρησιμοποιούμενα εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. — *καὶ ὄση ἄλλη παρασκευὴ ξυνεῖπετο* = *καὶ ἀπάση τῆ ἄλλῃ παρασκευῇ, ἣ ξυνεῖπετο*. — *ἄκρα Ἰαπυγία*· τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριον τῆς Ἀπουλίας ἐν Ἰταλίᾳ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς χερσονήσου τοῦ κόλπου τοῦ Τάραντος. — *ὡς . . . διαβαλοῦσι* = ἵνα διαβῶσι, διαπλεύσουν. — *τὸν Ἰόνιον*· ἐνν. κόλπον, τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. — *ὄμιλος* = πλῆθος λαοῦ, κόσμος. — *ἄπας, ὡς εἶπειν* = σχεδὸν ὅλος. — *οἱ μὲν ἐπιχώριοι*· ἡ ἀντίθεσις κατοτέρῳ (κεφ. 31): *οἱ δὲ ξένοι*. — *ὄλοφυρμός* = θοῆνος, ὄδυρμός. — *τὰ μὲν ὡς κησούντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο* = τὰ μὲν (ἐν Σικελίᾳ) [ἐλπίζοντες] ὅτι θὰ ἀποκτήσωσι, τοὺς δὲ (οἰκείους καὶ φίλους) [ἀμφιβάλλοντες], ἂν ποτε θὰ ἐπανίδωσιν. — *ἐνθυμούμενοι* = ἀναλογιζόμενοι. — *ὄσον πλοῦν* = εἰς πόσον μακρινὸν ταξίδιον.

31.

ἐν τῷ παρόντι καιρῷ = κατ' αὐτὴν τὴν (ψυχολογικὴν) στιγμὴν. — *μετὰ κινδύνων*· νοοῦνται οἱ ἐπιχείμενοι κίνδυνοι τοῦ πολέμου. — *ἐσῆει αὐτοὺς τὰ δεινὰ* = ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν τῶν οἱ κίνδυνοι (τῆς ἐπιχειρήσεως). — *τῆ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἐκάσιων, ὧν ἐώρων ἐν τῇ ὄψει, ἀνεθάρσουν* = ἐκ

τῆς ὄψεως τῆς ὑλικῆς δυνάμεως (τῆς πόλεως), ἡ ὁποία ἐξεδηλοῦτο διὰ τοῦ πλήθους ὄλων ἐκείνων (τῶν εἰδῶν τῆς παρασκευῆς), τὰ ὁποῖα ἔβλεπον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, ἀνέκτων θάρρους.—*κατὰ θέαν*—πρὸς θέαν.—*ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν*—ὡσάν διὰ (νὰ ἴδουν) πολεμικὰ σχέδια (=διάνοιαν) ἀξιόλογα καὶ ἀπίστευτα, διὰ νὰ ἴδουν ἐπιχειροῦσιν ἀξιόλογον καὶ ὑπερβαίνουσαν κάθε προσδοκίαν.—*παρασκευὴ γὰρ αὕτη, ἡ πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη . . . ἐγένετο*—διότι αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πολυτελεστάτη προφανῶς καὶ μεγαλοπρεπεστάτη παρασκευὴ στόλου ἀπὸ ὅλας τὰς μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γενομένας, ἡ ὁποία ἐξέπλευσε πρώτην φοράν μὲ δύναμιν ἑλληνικὴν ἐκ μιᾶς πόλεως.—*ἡ ἐς Ἐπίδαυρον*—κατὰ τὸ β' ἔτος τοῦ πολέμου, ὡς ἀναφέρει ὁ Θουκ. ἐν Β, 56. Ἡ δὲ Ἐπίδαυρος ἦτο ἀρχαιοτάτη πόλις ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς χερσονήσου τῆς Πελοπον. κατὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, πλησίον τοῦ Ναυπλίου.—*ἡ αὕτη ἐς Ποτείδαιαν*—κατὰ τὸ β' ἐπίσης ἔτος τοῦ πολέμου (Β, 38). Ταύτης ἡγοῦντο οἱ συστράτηγοι τοῦ Περικλέους Ἄγων, υἱὸς τοῦ Νικίου, καὶ Κλεόπομπος. Ἡ δὲ Ποτείδαία ἦτο πόλις τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς στερεᾶς, ἀποστᾶσα τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας τῷ 432.—*ἀλλὰ ἐπὶ βραχεὶ πλῶ ὤρμηθήσαν καὶ παρασκευῆ φαύλη*—ἀλλὰ πρὸς ἐκστρατείαν ὄχι μακρινὴν ἐξέπλευσαν καὶ μὲ παρασκευὴν ἀσήμαντον.—*οὔτις δὲ ὁ στόλος*—ἐνν. ὤρμηθη.—*στόλος*—ἐκστρατεία.—*καὶ ἀμφοτέρω*—πρὸς συνδεδασμένην δοῦσιν, δηλ. κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.—*οὔ ἂν δέη*—ὅπου ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη.—*ἐξαργυθεὶς* (ἐξαργύω)—παρασκευασθεὶς.—*τὸ ναυτικὸν μεγάλας δαπάναις ἐκπονηθέν*—ἀφοῦ ὁ στόλος ἀπηρτίσθη (συνεκροτήθη) διὰ μεγάλων δαπανῶν.—*τῶν τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως*—ἐπὶ Θουκυδίδου ἡ πόλις παρεῖχε τὰς ναῦς καὶ τὸν μισθὸν τῶν τακτικῶν πληρωμάτων (τρεις ὀβολοὺς καθ' ἑκάστην), οἱ δὲ τριηράρχοι, ἵνα ἔχωσι καλοὺς ἐρέτας, συνήθιζον νὰ δίδουν καὶ ἐξ ἰδίων ἐπιμισθία (*ἐπιφοράς*). Ἐν τῇ προκειμένη ἐκστρατείᾳ ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας παρεχόμενος μισθὸς εἰς τὰ πληρώματα ἐδιπλασιάσθη.—*κενάς*—ἐνν. ὀπλισμοῦ.—*ναῦς . . . ταχείας*—πλοῖα τῆς γοαμμῆς.

τῆς παρατάξεως. — *ὀπλιταγωγούς* τὰς καὶ *στρατιώτιδας* καλουμένας. — *ὕπηρεσις* = πληρώματα (εἰς τὰ ὅποια περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἀξιωματοῦχοι). — *ἐπιφορὰ* = πρόσθετος ἀμοιβή, ἐπιμίσθιον. — *τοῖς θρανίαις τῶν ναυτῶν*. οἱ ἐρέται διηροῦντο εἰς τρεῖς κατηγορίας: εἰς τοὺς *θρανίας* κατέχοντας τὴν ἀνωτάτην σειρὰν τῶν κωπῶν, εἰς τοὺς *ζυγίας* τὴν μέσην καὶ εἰς τοὺς *θαλαμίτας* τὴν κατωτάτην. Εὐνόητον κατὰ ταῦτα εἶναι, ὅτι οἱ θρανῖται, ὡς κωπηλατοῦντες ἀπὸ ὑψηλοτέρας θέσεως, εἶχον κώπας μακροτέρας καὶ ὑπεβάλλοντο εἰς μεγαλύτερον κόπον. Λιὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ αἱ ἐπιφοραὶ τῶν τριηράρχων εἰς αὐτοὺς κυρίως ἐδίδοντο. — *σημεῖα*: αἱ ἔξωθεν τῶν πλοίων εἰκόνες ἢ κοσμήματα ἐξέχοντα τῆς πύρας. Καλοῦνται καὶ *ἀκροστόλια* ἢ *παράσημα*. Παρίστων δὲ αἱ εἰκόνες θεοῦ ἢ ἥρωος ἢ ζῶα (συνήθως μυθικά). — *κατασκευαί* = ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος τῶν πλοίων (ἐπιπλα, σκευὴ κλπ.). — *ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου, ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπεῖα τε ἢ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυνναυτεῖν* = ἀφοῦ εἰς ἕκαστος ἐπὶ μακρότατον χρόνον (ἢ τὰ μέγιστα) ἐπροθυμοποιήθη, πῶς τὸ πλοῖόν του ἰδίᾳ θὰ διακρίνεται καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν καὶ κατὰ τὴν ταχύτητα. — *τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις χρηστοῖς ἐκκριθὲν* = τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις ἀκριβέσι ἐλεγχθὲν καὶ *ἐκκριθὲν* = ἀφοῦ δὲ τὸ πεζικὸν δι' εὐσυνειδήτων στρατολογιῶν ἐξεκαθαρίσθη καὶ ἐξεδιאלέχθη. — *ὄπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλληθὲν* = ἀφοῦ (οἱ πεζοὶ) ἔδειξαν ἀμιλλαν πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ φιλοτίμῳ προσπαθείᾳ πρὸς παρασκευὴν τῶν ὄπλων καὶ τῶν σκευῶν. — *ἔρις* = εὐγενὴς ἀμιλλα. — *εἰκασθῆναι*: τὴν ὅλην παρασκευὴν. — *ξυνέβη δὲ πρὸς τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν (τοῦτου) γενέσθαι, ᾧ (= ἐν ᾧ) τις ἕκαστος προσετάχθη . . . ἢ ἐπὶ τοὺς πολεμίους παρασκευὴν* = συνέπεσαν δὲ καὶ τὰ δύο (= ἅμα), καὶ πρὸς ἀλλήλους νὰ ἐγερθῇ εὐγενὴς ἀμιλλα εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον ἀνετέθη εἰς ἕνα ἕκαστον, καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸ πρᾶγμα νὰ ἐξηγηθῇ μᾶλλον ὡς ἐπίδειξις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀφθονίας τῶν ὕλικῶν μέσων (τῶν Ἀθηναίων) παρὰ ὡς πολεμικὴ παρα-

σκευὴ ἐναντίον ἐχθρῶν. — *προυτετελέκει* = εἶχε δαπανήσει ἐκ τῶν προτέρων. — *χωρὶς* = χωριστά. — *ἐπὶ μεταβολῇ* = πρὸς ἀνταλλαγὴν, ἐμπορίαν. — *τὰ πάντα* = ἐν συνόλῳ. — *τόλμης θάμβει* = διὰ τὴν καταπληκτικὴν τόλμην. — *ἡ στρατιᾶς (τούτων), πρὸς οὓς ἐπῆσαν, ὑπερβολῇ* = ἡ διὰ τὸ ὑπέρτερον κλήθος τοῦ στρατοῦ των ἀπέναντι ἐκείνων, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπήρχοντο. — *ἐπὶ μεγίστη ἐλπίδι τῶν μελλόντων* = μὲ μεγίστας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας. — *πρὸς τὰ ὑπάρχοντα* = σχετικῶς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶχον.

32.

ἐσέκειτο (τοῦ *ἐσιθῆμαι*) = εἶχον τεθῆ ἐντός, εἶχον φορεθῆ. — *ὑπεσημάνθη* = ἐδόθη σημεῖον. — *εὐχάς... ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο* = ἀνέπεμπον εὐχάς ὑπὸ τὴν δεσπόζουσαν φωνὴν κήρυκος. Ἐνῶ δηλαδὴ ἡ κυριαρχοῦσα ἐν τῇ σιωπῇ φωνὴ τοῦ κήρυκος ἀπήγγελλε τὰς εὐχάς, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπανελάμβανον αὐτὰς ἴσως μὲ χαμηλοτέραν φωνὴν (πρὸβλ. τὴν ἰδικὴν μας δοκωμοσίαν τῶν κληρωτῶν). — *τὰς νομιζόμενας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς* = τὰς συνήθεις πρὸ τοῦ ἀπόπλου. — *παρ' ἅπαν τὸ στρατεύμα* = εἰς ὅλον ἀνεξαιρέτως τὸ στρατεύμα. — *ἐκλώματα* = ποτήρια· τὸ δὲ συνήθως κατὰ τὰς σπονδὰς χρησιμοποιοούμενον ἔκπωμα ἦτο ἡ φιάλη. — *οἱ ἄρχοντες*· δηλ. οἱ ἀξιωματοῦχοι. — *εἷ τις ἄλλος* = ὅσοι ἄλλοι. — *τελεώσαντες* = τελειώσαντες. — *ἐπὶ κέρως* = ἐν μακρῇ γραμμῇ, κατὰ παραγωγὴν. — *ἄμιλλαν ἐποιοῦντο*· δηλ. ἐν τῷ ἐρέσσειν. Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ ἄμιλλα ἐγένετο χωρὶς νὰ τηρῆται τάξις ἐν τῇ γραμμῇ, καθόσον ἐκάστη ναῦς διηγωνίζετο, πῶς νὰ φθάσῃ πρώτη εἰς τὴν Αἴγιναν. — *ἐς τὴν Κέρκυραν*· πρὸβλ. κεφ. 30.

Νικίου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων.

(Z, 8-15)

ἐπιδίδωμι = αὐξάνομαι. — *καὶ αὐτός*· ὡς οἱ Συρακούσιοι εἰς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον. — *κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ*

καὶ μνήμης ἔλλιπεις γενόμενοι=δι' ἀδυναμίαν τοῦ λόγου ἢ δι' ἔλλειψιν μνήμης, ἔξ ἀδυναμίας νὰ τὰ ἐκθέσουν (παραστή-
σουν) ἢ νὰ τὰ συγκρατήσουν εἰς τὴν μνήμην των.—*πρὸς χάριν λέγω* = πρὸς ἡδονὴν λένω=λέγω διὰ νὰ εὐχαριστήσω.—*τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν* = χωρὶς καθόλου νὰ παραμορφωθῇ ἡ γνώμη του εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀγγέλου.—*καὶ οἱ μὲν... τὰ γράμματα* ἡ σύνταξις=*καὶ οἱ μὲν, οὗς ἀπέστειλεν, ὄχοντο φέροντες τὰ γράμματα*.—*ὁ δὲ κατὰ τὸ στρατόπεδον... ἐπεμέλετο*=ὁ δὲ (Νικίας) μᾶλλον προφυλακτικῶς διακείμενος ἤδη (=λαμβάνων προφυλακτικὰ μέτρα) κατὰ τὸ στρατόπεδον ἢ εἰς ἐκουσίους κινδύνους παρασυρόμενος, ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ (τοῦ στρατοπέδου): ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης δηλαδὴ ὁ Νικίας τηρεῖ ἀμυντικὴν μᾶλλον ἢ ἐπιθετικὴν στάσιν.

10.

ἀπὸ γλώσσης=προφορικῶς (ἄχι γραπτῶς).—*εἴ τις τι ἐπηρώτα*=ἂν κανεὶς ἠρώτα τι ἐπὶ πλέον.—*γραμματεὺς τῆς πόλεως*: οὐ μόνον ἡ βουλὴ ἐχειροτόνει κατὰ πρυτανείαν καὶ ἐπὶ μίαν πρυτανείαν γραμματέα, ὅστις ἐκαλεῖτο «κατὰ πρυτανείαν γραμματεὺς τῆς βουλῆς», ἔργον ἔχων τὴν σύνταξιν καὶ δημοσίευσιν τῶν ψηφισμάτων, τὴν φύλαξιν τῶν δημοσίων γραμμάτων καὶ τὴν τήρησιν τῶν πρακτικῶν τῆς βουλῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ δῆμος ἐξέλεγεν ἴδιον γραμματέα, τῆς «πόλεως» ὀνομαζόμενον, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς βουλῆς τὰ δημόσια γράμματα.—*παρέρχομαι*=παρουσιάζομαι ἐνώπιόν τινος.

11.

ἐπιστολαῖς = ἀποστολαῖς, ἀγγέλοις (πρβλ. κεφ. 8).—*οὐχ ἦσσαν*=μάλιστα.—*ἐν ᾧ ἐσμὲν*=εἰς ποίαν κατάστασιν εὕρισκόμεθα.—*τὰ τείχη*: τὰ πολιορκητικά.—*ἔστιν ὧν*=ἐνίων, τινῶν.—*ἀνεχωρήσαμεν*=ἐπανεχωρήσαμεν, ἐπεστρέψαμεν.—*ἀπανηλικυίας τῆς φυλακῆς . . . τοῦ ὀπλιτικοῦ* = διότι ἔχει δαπανήσει (=ἀπασχολήσει) ἡ φρούρησις τῶν τειχῶν ἕνα σημαντικὸν μέρος τῶν ὀπλιτῶν.—*παροικοδομῶ*=οἰκοδομῶ πλησίον ἢ ἀπέναντι.—*ὥστε μὴ εἶναι (=ἐξεῖναι) ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς*=ὥστε νὰ

μὴ εἶναι δυνατόν πλέον νὰ περικλείσωμεν αὐτοὺς διὰ τείχους. — τὸ *παρατείχισμα τοῦτο*· ἐκεῖνο δηλ. τὸ ὁποῖον παρφοκοδόμησαν οἱ ἀντίπαλοι. — *ξυμβέβηκέ τε*. . . *πάσχειν*· ἡ σύνταξις: *ξυμβέβηκε πάσχειν αὐτοὺς τοῦτο δοκοῦντας πολιορκεῖν ἄλλους* = ἐνῶ ἐνομιζόμεν, ὅτι πολιορκοῦμεν ἄλλους, συνέβη νὰ πολιορκούμεθα οἱ ἴδιοι. — *ὅσα γε κατὰ γῆν* = τοῦλάχιστον κατὰ ξηρᾶν. — *τῆς χώρας*· εἰς τὸ *ἐπὶ πολὺ* = εἰς μεγάλην ἀκτῖνα τῆς χώρας. — *διὰ τοὺς ἑπτάς*· τῶν Συρακουσίων, οἱ ὁποῖοι ἐκράτουν.

12.

ἐπ' ἄλλην στρατιάν = ἵνα ζητήσουν ἄλλην στρατιάν (πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀποσταλείσης διὰ τοῦ Γυλίππου). — *ἀπὸ δὲ τῶν* = ἀπὸ τῶν δέ. — *ναυτικοῦ παρασκευῆν* = παρεσκευασμένον ναυτικόν. — *διανοοῦνται* . . . *τῶν τειχῶν πειρᾶν* = σκοπεύουν νὰ κάμουν ἀπόπειραν, νὰ ἐπιτεθοῦν, κατὰ τῶν τειχῶν. — *ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν*· ἐνν. *διανοοῦνται πειρᾶν ἡμῶν*. — *ἢ περ* = ὅπως ἀσφαλῶς. — *ἀκμάζω* = εὐρίσκομαι εἰς ἀκμήν, ἀνθηρὰν κατάστασιν. — *σωτηρία* = ἀκεραιότητι. — *ξηρότητι* . . . *διάβροχοι*· ἐνν. ὅτι τὰ πλοῖα ἦσαν ἐλαφρά, ἤτοι δὲν εἶχον μείνει ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, ὥστε διάβροχα γενόμενα νὰ καταστοῦν βαρέα καὶ ἐπομένως δυσκίνητα. — *θαλασσεύω* = παραμένω εἰς τὴν θάλασσαν. — *ἔφθαρται*· τὸν λόγον ἐκθέτει κατωτέρω ὁ Νικίας. — *διαψύχω* = ξηραίνω, στεγνώνω. — *ἀντίπαλος* = ἰσόπαλος. — *διὰ τὸ* . . . *προσδοκίαν παρέχειν* = διότι παρέχουν τὴν ὑπόνοιαν, ἐντύπωσιν. — *ἀναπειρῶμαι* = κάμνω δοκιμὴν, ἀπόπειραν. — *αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις (εἰσὶν)* = αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι εἰς τὴν ἔξουσίαν των, εἰς χεῖράς των = ἡ πρωτοβουλία τῶν ἐπιχειρήσεων ἀνήκει ἔξ ὀλοκλήρου εἰς αὐτούς. — *ἐξουσία* = δύναμις, ἐλευθερία. — *ἐφορμέω-ω* = ποιοῦμαι ἐφορμον, ἐνεργῶ ἀποκλεισμόν. — *οὐκ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις* = δὲν ἀπασχολοῦνται μὲ ἀποκλεισμόν ἄλλων (ὡς αἱ ἰδικαί μας).

13.

ἐκ πολλῆς περιουσίας νεῶν = εἰ περιουσίαν (= περίσσειαν) εἴχομεν νεῶν. — *τοῦτο*· τὸ διαψῆσαι. — *ἐκ πολλῆς ἂν*

περιουσίας . . . φυλάσσειν = ἂν εἴχομεν πολὺ μεγαλύτερον
 ἀριθμὸν πλοίων καὶ δὲν ἤμεθα ἠναγκασμένοι, ὅπως τώρα, νὰ
 φυλάττωμεν μὲ ὄλα, μόλις καὶ μετὰ βίας θὰ ἠδυνάμεθα ἡμεῖς
 νὰ κάμωμεν τοῦτο (τὴν διάψυξιν). — εἰ ἀφαιρήσομέν τι καὶ
 βραχὺ τῆς τηρήσεως = ἂν χαλαρώσωμεν ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον
 τὴν ἐπιτήρησιν (τῶν ἀντιπάλων) [ἀνεγκύοντες τὰ πλοῖα εἰς τὴν
 ξηράν]. — παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν· διότι τὰ μετακομίζοντα
 τὰ ἐπιτήδεια πλοῖα διήρχοντο κατ' ἀνάγκην παρὰ τὰς Συρακού-
 σας. — ἐσκομιζόμενοι· ἔνν. τὰ ἐπιτήδεια. — διὰ τόδε· τούτου
 ἐπεξηγήσις: τῶν ναυτῶν μὲν κλπ. — πρὸς φρυγανισμόν = πρὸς
 συλλογὴν φρυγάνων ἢ ξηρῶν ξύλων. — οἱ δὲ θεράποντες· ὁ λό-
 γος μετετροπῆ εἰς ὀρθὸν ἀντὶ τῶν δὲ θεράποντων κλπ. — θε-
 ράποντες· ὄχι ὑπηρεταὶ τῶν ὀπλιτῶν, ὅπως παρὰ Σπαρτιάταις.
 Ἦσαν Ἰσθμιοὶ ἢ Ἀθηναῖοι οἱ θεράποντες ἐν τῷ ναυτικῷ ἡσυχολοῦντο εἰς
 τοιαύτας κυρίως ναυτικὰς ὑπηρεσίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπέβλεπον
 οὔτε πρὸς πλοῦν οὔτε πρὸς ναυμαχίαν. — ἐς ἀντίπαλα καθεστῆ-
 καμεν = ἔχομεν σταθῆ ἀπέναντι τῶν Συρακουσίων (= ἀντιμετωπί-
 ζομεν τοὺς Σ.) μὲ ἰσοπάλους δυνάμεις. — ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες =
 ἀναγκαστικῶς ἐπιβιβασθέντες τῶν πλοίων. — εὐθύς = μὲ τὴν
 πρῶτην εὐκαιρίαν. — κατὰ πόλεις· τῆς Σικελίας, διότι οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐκράτουν ἀκόμη τῆς θαλάσσης. — ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ·
 ἐνῶ συνήθως οἱ ναῦται ἐλάμβανον τρεῖς ὀβολοὺς κατ' ἡμέραν,
 οἱ ἐπὶ Σικελίαν στρατεύσαντες ἐλάμβανον ἑ, ἥτοι μίαν ὀλόκληρον
 δραχμὴν (πρβλ. Στ', 31). — ἐπαρθέντες· ἔνν. ἐσβῆναι = παρακινή-
 θέντες νὰ ἐπιβιβασθοῦν εἰς τὰ πλοῖα, νὰ ἀποτελέσουν πληρώματα
 τῶν πλοίων. — οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι =
 φανταζόμενοι, ὅτι μᾶλλον θὰ κερδήσουν χρήματα ἢ ὅτι θὰ πολε-
 μήσουν. — ἀνθεστῶτα ὀρῶσιν = βλέπουν νὰ ἴστανται ἀπέναντι
 ἡμῶν (ἔτοιμα πρὸς ὀρᾶσιν). — ἐπ' αὐτομολίας προφάσει = μὲ
 τὴν πρόφασιν νὰ ἀνεύρωσι καὶ συλλάβωσι τοὺς αὐτομόλους (ἢ : μὲ
 τὸν σκοπὸν νὰ αὐτομολήσουν πρὸς τοὺς ἐχθρούς). — ἀνδράποδα
 Ὑκκαρικὰ· ἐκ τῶν κατοίκων τῆς σικελικῆς πολίχνης Ὑκκάρων
 (πρὸς Δ. τῆς Πανόρμου), τοὺς ὁποίους ὁ Νικίας ἐξηνδραπόδισε.
 Τινὲς ἐκ τῶν πληρωμάτων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐκστρατεύσει φέρον-
 τες χρήματα χάριν ἐμπορίας (ἐπὶ μεταβολῇ, Στ', 31), ἐπωφε-
 λήθησαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀγοράσουν Ὑκκαρικὰ ἀνδράποδα καὶ

τῇ συναινέσει τῶν τριηράρχων νὰ εἰσαγάγουν ταῦτα εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν. — *ἀντεμβιβάζω τινὰ* = ἐμβιβάζω τινὰ εἰς πλοῖον ὡς ἀντικαταστάτην. — *τὴν ἀκριβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφήρηται* = ἔχουν ἀφαιρέσει (διασαλεύσει, ὑποσκάψει) τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν εἰς τὸ ναυτικόν. Ἡ διασαλεύσις τῆς πειθαρχίας προῆλθεν ἐκ τῆς ἀναμείξεως ἑένων στοιχείων.

14.

βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος· ἔνν. ἔστι = μικρὸς (περιορισμένος) εἶναι ὁ (ἐκλεκτός) πυρήν, τὸ ἄνθος ἑνὸς πληρώματος. — *οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρῆσιαν* = ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸ πλοῖον ταχέως θέτουν εἰς κίνησιν καὶ συγκρατοῦν εἰς τάξιν τοὺς κωπηλάτας, ὁυθμίζουσι τὰς κινήσεις τῶν κωπηλατῶν (ἵνα αἱ κῶπαι φέρονται ὁμοῦ κατ' ἴσα διαστήματα). — *τούτων δὲ πάντων ἀπορῶτατον (= ἀμυχανώτατον)* = ἀπὸ ὅλα δὲ ταῦτα τὸ πλεόν ἀνοικονόμητον (ἀτελειστικόν) εἶναι *τό τε μὴ . . . καὶ δι.* — *χαλεπαὶ αἱ ἡμέτεραι φύσεις ἄρξαι* = οἱ χαρακτῆρες μας δὲν ὑποτάσσονται εὐκόλα, εἶναι ἀτίθαστοι. — *ἐπιπληροῦμαι τὰς ναῦς* = συμπληρῶ τὰ κενὰ τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων. — *ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν . . . γίνεσθαι = ἀνάγκη τὰ τε ὄντα καὶ τὰ ἀπαναλ. (πληρώματα) γίνεσθαι ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν* = εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνωνται καὶ τὰ ἔργα τῶν ὑπαρχόντων πληρωμάτων (*τὰ ὄντα*) καὶ τὰ ἔργα τῶν ἐκλειπόντων διὰ τούτων τῶν πληρωμάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἤλθομεν, (= τὰ ὁποῖα ἐφέραμεν μαζί μας, ὅταν ἤλθομεν)· ἦτοι αἱ δυνάμεις μας εἶναι ἀνεπαρκεῖς, διότι αἱ ἀδιάκοποι ἀπώλειαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναπληρῶνται ἀπ' ἐδῶ. — *ἐν ἔτι* = ἐν μόνον ἀκόμη· δηλ. *ὥστε χωρῆσαι.* — *καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθοῦντων*· πρὸς ἕξαρσιν κανονικώτερον θὰ εἶχε· *καὶ ὑμᾶς μὴ ἐπιβοηθοῦντας.* — *διαπεπολεμήσεται (= διαπολεμήσεται) αὐτοῖς . . . ὁ πόλεμος* = ὁ πόλεμος θὰ εἶναι τελειωμένος ἀμαχητὶ ὑπ' αὐτῶν ἑξαναγκασθέντων ἡμῶν εἰς παράδοσιν. — *ἀν εἶχον . . . ἐπιστέλλειν* = θὰ ἠμποροῦσα νὰ γράψω. — *τὰ ἐνθάδε* = τὴν ἐνταῦθα κατάστασιν. — *ἦν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν (τῶν ἡδίστων, ἃ ἀκούειν βού-*

λεσθε) μὴ ὁμοῖον (=κατὰ γνώμην) ἐκβῆ=ἄν ἐπακολουθήσει
τι εἰς ὑμᾶς ἀντίθετον πρὸς τὰς προσδοκίας σας.

15.

Καὶ νῦν . . . οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἡ σύνταξις: καὶ νῦν
ἔχετε τὴν γνώμην οὕτω (περὶ) τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν
ἡγεμόνων ὡς (περὶ ἀνθρώπων) γεγενημένων ὑμῖν μὴ μεμ-
πτῶν (ἐν τούτοις), ἐφ' ἃ ἤλθομεν τὸ πρῶτον. Τὸ ὡς . . . γε-
γενημένων γενικὴ ἀπόλυτος, δι' ἃ καὶ παρελείφθη ἡ πρόθεσις
περὶ πρὸ τῶν στρατιωτῶν· κατ' ἔννοιαν=ἔχετε ἀκράδαντον πε-
ποιθήσιν, ὅτι καὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐξετελέσαμεν
ἀμέμπτως ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια ἤλθομεν τὸ πρῶτον (δηλ. τὸν
πρὸς τοὺς Συρακουσίους πόλεμον). — **ξυνίσταται** = συνασπίζε-
ται. — **προσδόκιμος αὐτοῖς**· ἔνν. ἐστὶ=προσδοκᾶται, ἀναμένεται
ὑπ' αὐτῶν. — **βουλευσασθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς
παροῦσιν ἀνταρκούντων** = ἀποφασίσαιτε ἀμέσως, λαμβάνοντες
ὑπ' ὄψιν ὅτι (=ὡς) αἱ ἐδῶ δυνάμεις ἡμῶν βεβαίως οὐδὲ πρὸς
τὰς παρούσας δυνάμεις τῶν πολεμίων δύνανται νὰ ἀνταγωνι-
στοῦν (πολὺ δὲ βεβαίως ὀλιγώτερον πρὸς τὰς ἀναμενομένας ἐκ
Πελοποννήσου). — **ἐπιπέμπω** = στέλλω προσέτι. — **νεφρῆτιν'**
πιθανῶς τὴν καλουμένην σήμερον λιθίαισιν. — **ἀξιῶ** = παρα-
καλῶ. — **ὑμῶν**· ἡ γενικὴ ἐκ τοῦ **ξυγγνώμης**. — **ἐρωῶμην (ῥών-
νυμαι)**· εἰς θεοῖν παρατατικῶ=εἶχον δυνάμεις, ἤμην ὑγιῆς. —
πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα· πράγματι ὁ Νικίας
εἶτε ὡς συστράτηγος τοῦ Περικλέους εἶτε μετὰ τὸν θάνατον
ἐκείνου μετ' ἄλλων ἡγεμονεῶν εἶχε διεξαγάγει ἐπιτυχῶς πολλὰς
πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὅποια ἀνετέθησαν εἰς αὐτόν, ὅπως
εἰς τὰ Μέγαρα (427), εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Λο-
κρίδος, εἰς τὴν Κόρινθον, τὰ Κύθηρα καὶ ἀλλαχοῦ. — **ὅ,τι δὲ
μέλλετε ἐνν. πράσσειν**. — **μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε** = μη-
δὲν ἀναβαλλόμενοι πράσσετε=χωρὶς ἀναβολὴν πράττετε. — **ὡς
τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου πορισυμένων,
τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μὲν, ὁμῶς δ' ἦν μὴ
προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς (ἐνν. πορισά-
μενοι), ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται (πορισάμε-
νοι)**=λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ πολέμιοι τὰς μὲν ἐν Σικελίᾳ

ἐπικουρίας των ἐντός ὀλίγου χρόνου θὰ ἐξεύρουν, τὰς δὲ ἐκ Πελοποννήσου (ἀναμενομένας) βραδύτερον μὲν (θὰ λάβουν), ἀλλ' ὅμως, ἂν δὲν εἴσθε προσεκτικοί, ἀλλὰς μὲν ἔξ αὐτῶν θὰ πορισθοῦν χωρὶς σεῖς νὰ τὸ πάρετε εἶδησιν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ πρότερον, ἀλλὰς δὲ (ἐπικουρίας θὰ ἐξεύρουν) πρὶν προφθάσετε νὰ τοὺς ἐμποδίσετε.

Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ
ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ.

(Z, 75 - 76)

75.

παρεσκευάσθαι· ἀπροσώπως= *παρασκευῆν γεγενῆσθαι*. — καί· πρὸς δήλωσιν τοῦ συγχρόνου. — *ἀνάστασις*= ἀναχώρησις, ἀποχώρησις. — *δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἐν μόνον τῶν πραγμάτων ὅτι*. . . = φοβερὰ ἦτο ὅχι μία μόνη χωριστὰ ὄψις τῶν πραγμάτων ὅτι. . . κατ' ἔννοιαν= ἦτο φοβερὸν τὸ πρᾶγμα ὅχι μόνον ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως· ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος: τὸ καθ' ἐν μόνον. — *κινδυνεύοντες*· πῶς θὰ εἶχε κανονικῶς ὁ λόγος; — *ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἐκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθῆσθαι*= συνέβαιναν εἰς ἕκαστον νὰ ἴδῃ φρικώδεις σκηνὰς καὶ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διὰ τὸ συναίσθημά του. — *μετὰ φόβου*· διότι ἐθεωρεῖτο ἀνόσιον νὰ ἀφήνῃ κανεὶς συγγενῆ ἄταφον. — *οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματῖαι*. *τοῖς δρώσι λυπηρότεροι ἦσαν*= ὅσοι ζῶντες κατελείποντο τραυματῖαι καὶ ἀσθενεῖς ἦσαν διὰ τοὺς βλέποντας περισσότερον ἀξιολύπητοι ἀπὸ τοὺς νεκροὺς. Περισσότερον δηλαδὴ οἶκτον προεκάλουν οἱ ἀσθενεῖς καὶ τραυματῖαι ἀπὸ τοὺς νεκροὺς. — *ἀντιβολία*= ἰκεσία. — *πρὸς ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι*= παραδοθέντες εἰς ἰκεσίας καὶ θρήνους. — *ἐς ἀπορίαν καθίστασαν*= ἔφερον εἰς ἀμηχανίαν (τοὺς ζῶντας καὶ ἀποχωροῦντας). — *ἐπιβοώμενοι*= μεγαλοφώνως καλοῦντες εἰς βοήθειαν. — *τῶν ξυσκῆνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι*= κρεμώμενοι ἀπὸ τοῖς συσκήνους (= συντρόφους) των εὐθὺς κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἀνα-

χωρήσεως.—*εἴ τῳ προλίποι ἡ θῶμη καὶ τὸ σῶμα*—εἴαν τινα ἤθελον ἐγκαταλείπειν τὸ ψυχικὸν σθένος καὶ αἱ σωματικαὶ του δυνάμεις (καθ' ἣν στιγμὴν ἐδοκίμαζε νὰ προχωρήσῃ).—*ἐπιθειασμός*—ἐπίκλησις, ἱκεσία πρὸς τοὺς θεούς.—*δάκρυσι*· ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου τύπου *δακρύοις* καὶ τῆς συνηθεστέρας συντάξεως κατὰ γενικὴν.—*ὥστε μὴ . . . ἀφορμᾶσθαι*—ὥστε νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται.—*καίπερ ἐκ πολεμίας*· ἐνν. *ἀφορμωμένους*.—*μεῖζω ἢ κατὰ δάκρυα*—πᾶρα πολὺ μεγάλα παθήματα, ἐπαξίως τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ κλαύσῃ τις, διὰ τὰ ὅποια δὲν ἀρκοῦν μόνον τὰ δάκρυα.—*πεπονθότας . . . δεδιότας*· εἰς τὸ *στράτευμα* κατὰ τὸ νοούμενον.—*περὶ τῶν ἐν ἀφανεί*—περὶ τοῦ ἀδήλου, τοῦ σκοτεινοῦ μέλλοντος.—*κατάμεμψις*—καταφορά, καταφρόνησις.—*ἐκπολιορκῶ πόλιν*—κυριεύω πόλιν κατόπιν πολιορκίας.—*ὑποφευγούση*—ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ φύγῃ, νὰ σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς.—*τὸ εἰωθός*—ἡ κρατούσα συνήθεια.—*ἀκόλουθος*—ὑπηρέτης.—*ἀπιστία*—ἐξ ἑλλείψεως ἐμπιστοσύνης.—*παραχοῆμα*—ἀμέσως τότε.—*ἔφερον οὐδὲ ταῦτα ἱκανά*—*οὐδὲ ταῦτα, ἃ ἔφερον, ἦν ἱκανά*.—*σιτία*—σιτία.—*ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν* (ἐνν. *εἶναι*) *κούφισιν*—ἡ ἄλλη τιλαιπωρία καὶ ἡ ἰσόμοιρος κοινωνία (ἀνάλογος συμμετοχὴ) τῶν κακῶν, ἣτις ὅμως ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι καὶ ἄλλοι συμπάσχουσι παρέχει ἀνακούφισιν τινα.—*οὐδ' ὥς*—οὐδὲ οὕτω, κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλλως (περὶ τοῦ ὥς ἰδὲ Λεσβιακῶν κεφ. 33).—*ῥαδία*—ἀνεκτὴ.—*ἐδοξάζετο*—ἐνομίζετο.—*ἀφίκατο*· γ' πληθυντ. πρόσωπον τοῦ ὑπερσυντελ. τοῦ ἀφικνοῦμαι· ὁ τύπος ἰωνικὸς (*ἀφίκατο*).—*ἄλλως τε* (ἐνν. *ἐνθυμουμένῳ*) *καὶ ἀπὸ οἴας λαμπρότητος καὶ αὐχῆματος τοῦ πρώτου ἐς οἴαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκατο*—μάλιστα, ὅταν ἀνελογίζετο κανεῖς, ποῖα ἦτο ἡ πρώτη (=κατ' ἀρχάς) λαμπρότης καὶ (κομπώδης) καύχησις καὶ ποῖον ἦτο τὸ τέλος καὶ ἡ ἔλειπότης, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον καταντήσει.—*τὸ διάφορον*—ἡ μεταβολή.—*οἷς*—*ᾧ* (στρατεύματι).—*τούτων*· ἐκ τοῦ *τοῖς ἐναντίοις*.—*πάλιν*—ὀπίσω· συναπτεόν τῷ *ἀφορμᾶσθαι*.—*ἐπιφημίσμασιν*—οἰωνοῖς (ὥς οἱ ἐπιθειασμοὶ καὶ ὀλοφρομοὶ τῶν ἐγκαταλειπομένων τραυματιῶν καὶ τὰ δάκρυα τοῦ θλου στρατεύματος).—*οἰστά*—ἀνεκτά, ὑποφερτά.

ἐπιπαριῶν (ἐπιπάρειμι) = βαδίζων κατὰ μῆκος τῆς παρατάξεως. — *ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων* = ἐκ τῶν δυνατῶν, ὅσον ἠδύνατο. — *γεγωνίσκων*· ἐπιτεταμένος τύπος τοῦ παρακειμένου (μὲ σημασίαν ἐνεσιῶτος) *γέγωνα* = φωνάζω μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ ἀκούωμαι (πρὸβλ. γεγωνία τῆ φωνῆ). — *βοῆ χρώμενος ἔτι μᾶλλον καὶ βουλόμενος ὠφελεῖν* = μεταχειριζόμενος ἔτι ἐντονωτέραν φωνὴν (παρὰ πρότερον) διὰ κάθε στρατιωτικὸν τμήμα, τὸ ὁποῖον ἐκάστοτε ἐλλησίαζεν, κινούμενος ἀπὸ (θερμὸν) ζῆλον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των καὶ διότι ἐπειθῆμαι, φωνάζων οὕτως, ὥστε νὰ ἀκούεται εἰς μεγαλυτέραν ἀπόστασιν, νὰ παρέχῃ ὠφέλειάν (τινα), νὰ τονώσῃ κάπως τὸ ἠθικόν των.

Παραμυθητικὸς λόγος τοῦ Νικίου
πρὸς τοὺς στρατιώτας.

(Ζ. 77)

77.

καὶ ἐκ τῶν παρόντων = καὶ εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ εἰς τοιαύτην (ἀκόμη) κρίσιμον στιγμὴν. — *ἤδη*· ἀσυνδέτως, διότι ὁ λέγων ὀμιλεῖ μὲ πάθος. — *καταμέμφομαι τινα* = ψέγω τινά. — *ταῖς ξυμφοραῖς* = διὰ τὰς ἡττας, τὰς δυστυχίας. — *παρὰ τὴν ἀξίαν* = τὰς ὁποίας δὲν ἤξιζε νὰ πάθετε, τὰς ἀδίκους. — *προφέρω τινός* = εἶμαι ἀνώτερός τινος. — *ὡς διακείμαι ὑπὸ τῆς νόσου* = πῶς μὲ ἔχει κάμει (καταντήσει) ἡ ἀρρώστια. — *κατὰ τὸν ἴδιον βίον*· διότι ὁ Νικίας κατεῖχεν ἐξέχουσαν κοινωνικὴν θέσιν καὶ πλοῦτον πολύν. — *ἐς τᾶλλα*· τὸν δημόσιον βίον, τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς τιμὰς. — *ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φανλοῦσιν αἰωροῦμαι* = μετεωρίζομαι (εἶμαι ἐκτεθειμένος) εἰς τὸν αὐτὸν κίνδυνον μὲ τοὺς ἀσημοτάτους τῶν στρατιωτῶν. — *καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα* = καὶ ὁμῶς κατὰ τὸν βίον μου πολλὰ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς (καθιερωμένα,

θηροκευτικά) καθήκοντα ἀπαρεγκλίτως τηρῶ, πολλά δὲ πρὸς τοῖς ἀνθρώποις δίκαια καὶ ἀνεπίληπτα (μὴ δυνάμενα νὰ προκαλέσουν κατάκρισιν)· ὁ νοῦς· καὶ ἀπέναντι τῶν θεῶν ὑψηλῶς εὐσεβῆς καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων δίκαιος καὶ ἄμεμπτος.—**ἀνθ' ὧν**· δηλ. τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης.—**ὅμως**· τουτέστι παρὰ τὴν δύσκολον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι.—**ἡ ἐλπίς τοῦ μέλλοντος θρασεία (ἔστι)**—ἡ ἐλπίς, τὴν ὁποίαν μοῦ ὑπόσχεται τὸ μέλλον (τὴν ὁποίαν ἔχω περὶ τοῦ μέλλοντος), μοῦ παρέχει θάρρος.—**αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσί (με)**—αἱ δὲ συμφοραὶ δὲν μὲ φοβίζουν, ὅσον ἀξίζει, ὅσον πρέπει.—**τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν** = ἴσως δὲ καὶ νὰ παύσουν.—**ἱκανὰ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἠνύχχεται**—διότι ἀρκετὰ ἔχουν κατορθωθῆ ὑπὸ τῶν πολεμίων.—**εἰ τῶ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν** = ἔαν κατὰ τὴν (εἰς Σικελίαν) ἐκστρατείαν ἐκινήσαμεν τὸν φθόνον τινὸς τῶν θεῶν. Τοῦτο λέγει ὁ Νικίας, διότι παρ' ἀρχαίοις τὸ θεῖον ἐθεωρεῖτο φθονερόν.—**ἀποχρώντως** = ἀρκούντως, μὲ τὸ παραπάνω.—**ἀνθρώπεια** = σύμφωνα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὑπαγορευόμενα ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου.—**τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ . . . ἡπιώτερα ἔξειν**—ὅτι θὰ διαθέσωμεν τὸ θεῖον εὐμενέστερον πρὸς ἡμᾶς, ὅτι οἱ θεοὶ θὰ φανῶσιν εὐμενέστεροι.—**ἀπ' αὐτῶν τῶν θεῶν**.—**οἴοι'**· διότι, ὡς εἶδομεν (ΣΤ, 32), οἱ εἰς τὴν Σικελίαν στρατεύσαντες ἀπετέλουν τὸ ἄνθος τοῦ ὀπλιτικοῦ τῶν Ἀθηναίων (**καταλόγοις χρηστοῖς ἐκκριθέν**).—**ἤδη** = τώρα πλέον.—**δέξαιτο ἂν**—δύναται νὰ ὑποστῇ τὰς ἐπιθέσεις σας, νὰ ἀντιταχθῆ.—**ἰδρυνθέντας**—ἔαν ἐγκατασταθῆτε.—**αὐτοὶ** = μόνοι, χωρὶς τὴν ἰδικὴν μας (τῶν στρατηγῶν) ἐπέμβασιν.—**σπουδῆ . . . ἔσται τῆς ὁδοῦ**· ὁ μέλλων ἡπιώτερος τῆς προστακτικῆς ἔστω—νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν πορείαν.—**ἦν ἀντιλαβόμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν**—ἂν (κατορθώσωμεν νὰ) φθάσωμεν εἰς χωρίον τι φιλικὸν τῶν Σικελῶν.—**διὰ τὸ Συρακοσίων δέος**· ἐπειδὴ εἶχον ἀποστατήσῃ ἀπ' αὐτῶν.—**βέβαιοι**—πιστοί.—**προπέπεμπται δ' ἄγγελος ὡς αὐτοὺς καὶ ἀπαντιᾶν εἰρημένον καὶ σιτία ἅμα κομίζειν**—ἔχει δὲ προαποσταλῆ ἄγγελος πρὸς αὐτοὺς μὲ τὴν διαταγὴν νὰ ἐξέλθωσιν (οἱ Σικελοὶ) εἰς προῦπάντησιν ἡμῶν καὶ συγχρόνως νὰ φέρουν τροφάς. Τὸ

είρημένον αιτιατική ἀπόλυτος.—*σιτία ἅμα*· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τὰ γὰρ ἐπιτηδεῖα βραχέα ἔχομεν.—*τό τε ξύμπαν*—καθόλου δέ, ἐν ἐνὶ λόγῳ.—*μαλακισθέντες*—ἄν δειχθῆτε δειλοί.—*οἷ τε ἄλλοι*· δηλ. οἱ σύμμαχοι.—*τευξόμενοι* . . . ἐπανορθώσοντες· ἐκ τοῦ γνῶτε.—*ἐπιδειν*—να ζήσετε καὶ να ἴδητε.

Διάβασις τοῦ Ἀσινάρου ποταμοῦ. Παράδοσις τοῦ στρατοῦ. Τέλος τῆς σικελικῆς ἐκστρατείας.

(Ζ. 84—87)

84.

ἡμέρα· ἡ ὀγδόη ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ λιμένος.—*ἦγε τὸν σιγατὸν*—ἐξηκολούθει τὴν πορείαν.—*προσέκειντο*—ἐπετίθεντο.—*ἠλείγοντο πρὸς τὸν Ἀσινάρον*—ἔσπευδον πρὸς τὸν Ἀσινάρον.—*βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς* . . . *οἴόμενοι ὄρν τι σφίσιν ἔσεσθαι*—ἐπειδὴ ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν πανταχόθεν προσβαλλόντων αὐτοὺς πολλῶν ἰπέων καὶ τοῦ ἄλλου πλήθους, φανταζόμενοι, ὅτι θὰ εἶναι κάπως ἐλαφροτέρα ἢ θέσις των (θὰ βελτιωθῆ ἢ κατάστασις των), ἄν διαβῶσι τὸν ποταμόν.—*γίγνονται ἐπ' αὐτῷ*—φθάνουν εἰς αὐτόν.—*κόσμος*—τάξις.—*ἐπικείμενοι*—ἐπιτιθέμενοι.—*ἐποιοῦν*· ὑποκείμενον *πᾶς τις καὶ οἱ πολέμοι*.—*ἐπέπιπτον ἀλλήλοις*—ἔπιπτεν ὁ ἕνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον.—*περὶ τε τοῖς δορατοῖς καὶ σκεύεσιν*—πίπτοντες ἐπάνω εἰς τὰ δόρατα καὶ τὰς ἀποσκευάς.—*οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι* (ἐμπαλάσσομαι) *κατέρρεον*—οἱ δὲ περιπλεκόμενοι (μπερδεύομενοι) πρὸς ἀλλήλους παρεσύροντο ὑπὸ τοῦ θεύματος.—*ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα*—εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην.—*ἦν δὲ κρημνώδες*· ἐνν. τὸ χωρίον.—*ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους*—εὐρυσκομένους ἐν συγχύσει.—*ἐπικαταβαίνω*—καταβαίνω ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.—*τὸ ὕδωρ διέφθαρτο*—τὸ ὕδωρ εἶχε μολυνθῆ, ἐμολύνθη.—*περιμάχητος*—ὁ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου γίνεται μάχη, ὁ περιζήτητος, πολῦτιμος.

πιστεύσας μάλλον αὐτῷ: διότι ὁ Νικίας ὑπῆρξε πρωτεργάτης τῆς ὁμωνύμου εἰρήνης πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλὰ καὶ δι' οὗς ἄλλους λόγους ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. — *ὄ, τι βούλονται*: οἱ Συρακούσιοι. — *ξωργεῖν* = νὰ συλλαμβάνωσι ζῶντας. — *ἀπεκρύψαντο* = ἀπέκρυψαν διὰ τὸν ἑαυτὸν τους, πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν. — *ξυνεκόμισαν* = συνέλεξαν. — *τοὺς τριακοσίους*: περὶ τούτων κάμνει λόγον ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ 83 κεφ. — *διεξῆλθον τὴν φυλακὴν* = ἐπέρασαν διὰ μέσου τῆς φρουρᾶς καὶ ἐξῆλθον, διέφυγον τὴν φρουράν. — *ἐς τὸ κοινόν* = ὅπως περιέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημοσίου, τῆς πόλεως. — *τὸ διακλαπὲν πολὺ* = ὁ ἀριθμὸς τῶν κρυφίως ἀποχωρησάντων στρατιωτῶν (καὶ ἐπομένως διασκορπισθέντων) ὑπῆρξε πολὺς, μεγάλος. — *καί* = καὶ οὕτω. — *ἄτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως* . . *ληφθέντων* = ἐπειδὴ δὲν εἶχαν παραδοθῆ διὰ συνθήκης. — *ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους*: ὁ Δημοσθένης παρέδωκε τοὺς ἄνδρας τοῦ κατόπιν συμβάσεως πρὸς τὸν Γύλιππον, καθ' ἣν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακούσιοι ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν «μὴ ἀποθανεῖν μηδένα βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης» δηλ. τῆς ἀπολύτως ἀναγκαίας τροφῆς (κεφ. 82). — *διαδιδράσκω* = δραπετεύω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. — *ἀναχώρησις* = ἀποχώρησις, καταφύγιον. — *ἐς Κατάνην*: διότι αὕτη ὑπῆρξε μέχρι τέλους σύμμαχος καὶ φίλη εἰς τοὺς Ἀθηναίους (προβλ. κεφ. 14).

σκῦλα = λάφυρα. — *ἐς τὴν πόλιν*: τίνα; — *λιθοτομία* = τὸ κόπτειν λίθους· ἐδῶ = ὁ τόπος, ὅπου κόπτονται λίθοι = λατομεῖον. — *ἀσφαλεστάτην νομίσαντες τήρησιν* = νομίσαντες, ὅτι (τὰ λατομεῖα) ἀποτελοῦν ἀσφαλέστατον τόπον πρὸς φύλαξιν, ἀσφαλεστάτην φυλακὴν. — *καλὸν ἀγώνισμα* = μέγα, τιμητικὸν κατόρθωμα. — *τοὺς ἀντιστρατήγους* = τοὺς στρατηγούς τοῦ ἀντιπάλου στρατεύματος. — *τῇ νήσῳ*: δηλ. τῇ Σφακτηρίᾳ, ὅπου τῷ 425 π. Χ. ὁ Κλέων μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐπολιόρησαν τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἀφοῦ ἐθανάτωσαν πολλοὺς ἀπήγαγον τοὺς συλληφθέντας 292 εἰς τὰς Ἀθήνας. — *ἐπιτηδειότατον* = προσ-

φιλέστατον. — ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς = διέκειντο συμπαθῶς, ἦσαν ὑποχρεωμένοι εἰς αὐτόν. — ἐκεκοινολόγηντο = εἶχον ἔλθει εἰς συνεννοήσεις, εἰς προδοτικάς (τῶν συμμάχων τῶν) διαπραγματεύσεις. — βασανιζόμενος = ὑποβαλλόμενος εἰς βάσανον, βασανιστήρια. — δείσαντες μὴ . . . ταραχὴν σφίσις ἐν εὐπραγία ποιήσῃ = φοβηθέντες μήπως διαταράξῃ αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας τῶν. — οἱ Κορίνθιοι· οἷτινες ἐμίσουν αὐτόν, διότι πολλάκις τοὺς εἶχε πολεμήσει. — πλούσιος ἦν· ἐκ τῶν ἀργυρωρυχείων τοῦ Λαυρείου, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπησχόλει ὁ Νικίας χιλίους ἐργάτας, ὅπως γράφει ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ βιβλίον του «περὶ προσόδων» (4,14). — μὴ . . . νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται = μήπως ἀπ' αὐτόν (ἐξ αἰτίας του) προέλθῃ νεωτερισμός τις, νέα τις πολιτικὴ ἐπιβουλή. — διτι ἐγγύτατα = περίπου ὁμοίᾳ. — ἥμιστα ἄξιος ὢν ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν = ἐλάχιστα ὢν ἄξιος (χωρὶς νὰ εἶναι καθόλου ἄξιος) νὰ περιέλθῃ εἰς τοιαύτην δυστυχίαν διὰ τὴν καθόλου συστηματικὴν ἀσκησιν τοῦ χαρακτῆρός του εἰς τὴν χρηστότητα.

χαλεπῶς = αὐστηρῶς, μὲ σκληρότητα. — μεταχειρίζω τινὰ = μεταχειρίζομαί τινα, συμπεριφέρομαι πρὸς τινα. — ἐν ὀλίγῳ (χωρίῳ) = ἐν περιορισμένῳ τόπῳ, στενοχώρῳ. — οἱ ἥλιοι = αἱ ἥλια καὶ ἀκτῖνες, ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου. — τὸ πνίγος = ὁ καύσων ὁ ἀποκλείων τὴν πνοὴν (ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ συνωστισμὸν ἀνθρώπων), ἡ ἀποπνικτικὴ ἀτμόσφαιρα. — τὸ πρῶτον· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἔπειτα χρόνον τοῦ χειμῶνος. — αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι . . . ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον = αἱ νύκτες ἐπακολουθοῦσαι φθινοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ ἐπέφερον ἀποτέλεσμα λόγῳ (τῆς ἀποτόμου ταύτης) μεταβολῆς προκαλοῦν ἀσθένειαν = αἱ νύκτες διὰ τῆς (ἀποτόμου) μεταβολῆς τῆς θερμοκρασίας ἐπενήργουν ἐπὶ τῶν σωμάτων οὕτως, ὥστε ἐπέφερον ἀσθένειαν, προκαλοῦν ἀσθενείας (= ἐνεωτέριζον). — πάντα τε ποιούντων = ἐπειδὴ ἐξεπλήρουν ὅλας τὰς ἀνάγκας τῶν. — ἐν τῷ αὐτῷ· ἐνν. χωρίῳ. — ἐπ' ἀλλήλοις ξυνεννημένων (ξυννέω = συσσωρεύω) = ἐπειδὴ εἶχον συσσωρευθῆ ὁ ἕνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον. — διὰ

τὴν μεταβολήν· ἐνν. τοῦ καιροῦ — τὸ τοιοῦτον = τὰ τοιαῦτα αἷτια τῶν ἀσθενειῶν. — ἀνεκτοί· τὸ ἀνεκταὶ μεταγενέστερον. — ἐπὶ δικτῶ μῆνας· μετὰ τὸν χρόνον τοῦτον πιθανῶς τοὺς ἐπώλησαν. — κοτύλη· μέτρον ὑγρῶν καὶ ξηρῶν ἴσον πρὸς 0,27 τῆς λίτρας. — ἄλλα τε ὅσα = καὶ ὅσα ἄλλα. — οὐδὲν ὄ,τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς = πάντα ἐπῆλθον (συνέβησαν) εἰς αὐτούς, ὅλα τὰ ἐδοκίμασαν. — ἡμέρας ἐβδομήκοντά τινες οὕτω διηγήθησαν ἀθροοί = περίπου ἐβδομήκοντα ἡμέρας οὕτως ἐν συνωστισμῶ ἔζησαν. — πλὴν Ἀθηναίων· οὗτοι ἔμειναν ἐπὶ 6 ἀκόμη μῆνας, ἔπειτα δὲ πιθανῶς ἐπώληθησαν. — ἀπέδοντο = ἐπώλησαν. — ἀκριβεία μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν = δύσκολον μὲν νὰ ὀρίσῃ τις μὲ (ἀπόλυτον) ἀκριβείαν. — ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τότε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν Ἑλληνικῶν ἀκοῆ ἴσμεν (= καὶ τῶν ἑλληνικῶν, οὓς ἀκοῆ ἴσμεν) καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχεστάτον = τοῦτο συνέβη νὰ γίνῃ τὸ σπουδαιότερον ἑλληνικὸν (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ βαρβαρικά) ἔργον ἐξ ὅλων τῶν κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον (τὸν Πελοποννησιακὸν) γενομένων, κατὰ δὲ τὴν γνώμην μου καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν ἔργων, ὅσα ἠξεύρομεν ἐξ ἀκοῆς, καὶ λαμπρότατον μὲν διὰ τοὺς νικητάς, ὀλεθριώτατον δὲ διὰ τοὺς νικηθέντας. — κατὰ πάντα . . . πάντως· ἡ παρονομασία πρὸς ἔμφασιν = ὀλοσχερῶς. — οὐδὲν ὀλίγον (= μικρὸν) ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες = οὐδεμίαν μικρὰν κατ' οὐδένα λόγον κακοπάθειαν ὑποστάντες, πᾶσαν κακοπάθειαν μεγάλην παθόντες. — πανωλεθρία δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπώλετο = πεζὸς στρατὸς καὶ πλοῖα καὶ τὰ πάντα ἔπαθαν πανωλεθρίαν κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον (ὅπως λέγομεν συνήθως). — ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν = ἐπέστρεψαν οἴκαδε.

Ἡ ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐντύπωσις ἐν Ἀθήναις.

(H, 1)

ἠγγέλθη· ἀπροσώπως = ἔφθασεν ἡ ἀγγελία, ἡ εἰδήσις. — ἠπίσιον καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι = δὲν ἤθελον νὰ πιστεύσουν καὶ εἰς τοὺς πλέον

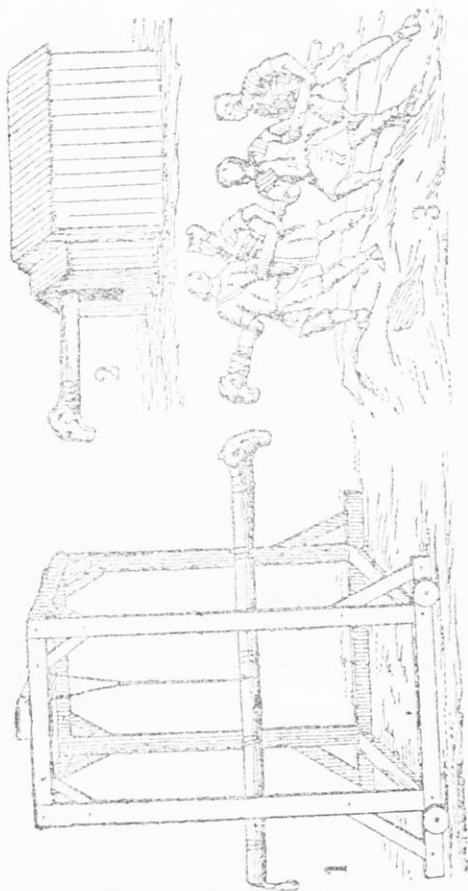
γνωστούς αὐτῶν στρατιώτας, οἵτινες εἶχον διαφύγει (διασωθῆ) ἔξ αὐτῆς τῆς καταστροφῆς.—*πανσυδί* (καὶ *πασσυδί*)=παντελῶς.—*διεφθάρθαι*· ἔκ τοῦ ἠπίστουν.—*οὕτω . . . ἂν πανσυδί διεφθάρθαι* = ὅτι ἦτο δυνατὸν ἔτσι παντελῶς νὰ ἔχουν καταστροφῆ, νὰ εἶναι τόσον μεγάλη ἢ ἔκτασις τῆς καταστροφῆς.—*ἔγνωσαν*=ἐπέισθησαν, ἐβεβαιώθησαν.—*τοῖς συμπροθυμηθεῖσι . . . τὸν ἔκπλουν* = ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι διηκόλουν τὸν ἔκπλουν, ὑπεκίνησαν αὐτοὺς ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκστρατείαν.—*τοῖς χρησμολόγοις καὶ μάντεσι*· οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ ἐρμηνευταὶ τῶν χρησμῶν, οἱ δεύτεροι οἱ προλέγοντες τὰ μέλλοντα, οἱ προφηταὶ· οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶχον δημόσιον κῦρος.—*καὶ ὁπόσοι*=καὶ ἐν γένει πᾶσι τούτοις.—*ὁπόσοι αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήγονται Σικελίαν* = ὅσοι διὰ προφητειῶν ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς ἐλπίδας, ὅτι θὰ καταλάβουν τὴν Σικελίαν.—*περιεισιτήκει ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ φόβος* = εἶχε περιουκλώσει (καταλάβει) φόβος διὰ τὸ γεγονός.—*δῆ* = ἐντελῶς, καθ' ὑπερβολήν.—*ἅμα μὲν . . . ἅμα δὲ*=ἀφ' ἐνὸς μὲν . . . ἀφ' ἐτέρου δέ.—*στερόμενοι* = στερούμενοι, ἔστερημένοι.—*ἡλικίας*· στρατευσίμου· ποία ἡ στρατεύσιμος ἡλικία παρ' Ἀθηναίους;—*ἐβαρύνοντο*=βαρέως ἔφερον, ἐβαρυνθύμουν.—*ἐν τοῖς νεωσοίκοις* (νεῶς-οἴκοις) = εἰς τὰ νεώρια, τὸν ναύσταθμον. Ἦσαν δὲ οἱ νεώσοικοι οἰκῆματα πλησίον τῆς θαλάσσης, εἰς τὰ ὅποια ἀνεσύροντο καὶ ἐφυλάσσοντο κατὰ τὸν χειμῶνα τὰ πλοῖα. Εἰς τοὺς νεωσοίκους ἐγίνοντο ἐπίσης καὶ αἱ συνήθεις ἐπισκευαί, πολλάκις δὲ καὶ ναυπηγήσεις πλοίων.—*ἀνέλπιστος*=ὁ μὴ ἔχων ἐλπίδας.—*τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας*· βραχυλογία· τὸ πλήρες: *τούς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀπὸ τῆς Σικελίας*.—*διπλασίως*· διὰ τὴν συνένωσιν τῶν Πελοποννησίων καὶ Σικελῶν.—*μετ' αὐτῶν*· ἐνν. *ἐπικείσασθαι*.—*ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων*=ὅσον ἐπέτρεπον τὰ ὑπάρχοντα μέσα, ἐκ τῶν ἐνότων.—*ἐνδίδωμι* = ὑποχωρῶ, ἀδρανώ.—*τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι*=καὶ τοὺς συμμάχους νὰ ἔξασφαλίσουν, νὰ λάβουν μέτρα ἀσφαλείας κατὰ τῶν συμμάχων.—*τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι*=πολλά τινα τῶν ἐν τῇ διοικήσει τῆς πόλεως ἔξοδα νὰ περιορίσουν εἰς μικρὰν δαπάνην=σημαντικὸν κονδύλιον τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ νὰ περιορίσουν.—*ἀρχὴν τινα*· εἶναι πιθανὸν ὅτι

οἱ 10 τὸν ἀριθμὸν ἀρχόντες οὗτοι ἔφερον τὸ ὄνομα *πρόβουλοι* καὶ ὅτι μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν 400 (τὸ ἔαρ τοῦ 411) ἔμμενον ἐν τῇ ἀρχῇ. — *οὔτινες . . . προβουλεύσουσι*: ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ἵνα οὗτοι προβουλεύσωσι. — *πάντα τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεῆς ἐτοιμοὶ ἦσαν εὐτακτεῖν* = καὶ καθόλου ἐνώπιον τοῦ αἰφνιδίου φόβου ἦσαν ἐτοιμοὶ (πρόθυμοι) νὰ πειθαρχοῦν. — *τὸ θέρος*: τίνος ἔτους;

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν σελ. 17 στ. 6 ἀντὶ ἐπὶ δουλείᾳ γραπιέον ἐπὶ δουλείᾳ
 » » 18 » 19 » Ἀθηναίους κοινῶσαι γρ. Ἀθηναίους κοινῶσαι
 » » 26 » 11 » ἀθροῖοι γραπιέον ἀθροῖοι

Κ ρ ι ο ι

1. Κρεμασιός, 2. προκλιμακίμενος έντός χελώνης (χελώνη κρισφόρος). Καί τὰ δύο τούτα είδη τού
 χρισού εξορημοποιούντο πρὸς κατασθέντων τειχῶν.
3. Φορητὸς (πρὸς παρβίβασιν κυρίως πύλων).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εικών τοῦ Θουκυδίδου	σελ.	3
--------------------------------	------	---

Μέρος πρῶτον

I Εἰσαγωγή

α') Θουκυδίδου βίος	»	7
β') Θουκυδίδου ἔργον	»	8
γ') Θουκυδίδου λεκτικόν	»	9

II Πλαταιῖκά

1) Εἰσβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς	»	11
2) Πλαταιῶν πολιορκία	»	16
3) Πλαταιέων ἔξοδος	»	22
4) Πλαταιέων παράδοσις	»	27
5) Πλαταιέων καταδίκη	»	29

III Λεσβιακά

1) Μυτιληναίων ἀποστασία	»	31
2) Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους. Μυτιληναίων παράδοσις	»	37
3) Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων	»	41

IV Σικελικά

1) Ὁ ἀπόπλους τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐκ τοῦ Πειραιῶς	»	45
2) Νικίου ἐπιστολή πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων	»	49
3) Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ	»	53
4) Παραμυθητικὸς λόγος τοῦ Νικίου πρὸς τοὺς στρατιώτας	»	55
5) Διάδοσις τοῦ Ἀσινάρου ποταμοῦ. Παράδοσις τοῦ στρατοῦ. Τέλος τῆς σικελικῆς ἐκστρατείας	»	57
6) Ἡ ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐντύπωσις ἐν Ἀθήναις	»	60

Μέρες Δεύτερον

Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	σελ. 65
Διορθωτέα	» 113
Γεωγραφικὸς πίναξ	» 115
α') τῆς Σικελίας	
β') τῆς Λέσβου	
Πολιορκητικαὶ μηχαναὶ	» 117
α') κριδὲς κρεμαστὸς	
β') κρισφόρος χελώνη	
γ') κριδὲς φορητὸς	
Πίναξ περιεχομένων	» 119

*Μαθητὰς ρουαὶ γὰρ ἐρεῖ
 ῥεῖται γὰρ ῥεῖται*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀθήναι τῆ 26—8—1933

Ἀριθ. πρωτ. 42433

Ἐπι ἀποδείξει

Πρὸς τοὺς κ. κ. Χ Παπαναστασίου καὶ Ν. Φραγκίσκου

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 4/8/1933 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 12/8/1933 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 81 φύλλον τῆς Ἐφημ. Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἀρθ. 3 τοῦ Νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 122 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Θουκυδίδου ξυγγραφῆς Ἐκλογαὶ ἦτοι Πλαταϊκά, Λεσβιακά, Σικελικά**, βιβλίον σας.

Ἐντολῇ τοῦ ~~Υπουργοῦ~~

Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Ν. Σμυρνῆς

Ἄρθρον 6ον τοῦ ἀπὸ 21ης Σεβρίου 1932 Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων».

•Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνεβιβλιοσῆμου τιμῆς, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς θαλάνης οὐσκηνῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἔξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἀρθρον.